

5/2017

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
MAJ – VELIKI TRAVEN

JOHANN FANZOJ

puškarstvo od 1790. Ferlach - Avstrija

Izbira iz ponudbe BLASER!

NOVO-BLASER optika
Daljnogledi PRIMUS

Blaser F16

Blaser R8

Blaser R8

Primus 10x42

Primus 8x56

Primus 8x30

Fanzoj d.o.o., Kolodvorska 12, 1000 Ljubljana, tel: 01/430 37 96 faks: 01/430 37 97 gsm: 031/389 020 mail: fanzoj@siol.net www.fanzoj.si
Fanzoj Jagdwaffen GmbH, Griesgasse 3, A-9170 Ferlach tel: +43 4227 2283 fax: +43 4227 2867 mail: office@fanzoj.com www.fanzoj.com

VUTE PUŠKARSTVO

**NOVA IN VEČJA TRGOVINA
NA ISTI LOKACIJI**

Kremplova ulica 2, 2000 Maribor

MOŽNOST HITREGA KREDITA

Do 8000,00 € in 60 mesecev

Info@lovskaoprema.si gsm: 041-824-969 tel: 05-910-84-95

www.lovskaoprema.si

Malokalibrska puška Anschütz 1903

- kaliber 22 LR
- Match cev 24mm
- nastavljivo Match proženje 175 - 450g
- nastavljivo športno kopito
- primerna za lovsko športno streljanje

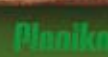
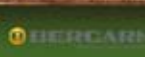
cena: 1.189,00€

Repetirna puška Steyr Mannlicher Pro Hunter

- kaliber 308 Win in 30-06
- dolžina cevi 20"
- prilagodljiva dolžina kopita
- odlična Mannox obdelava
- cevi proti obrabi in koroziji

cena: 1.079,00

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik C., št. 5
maj – veliki traven

Lovca je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o.,
Maribor
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
Arpad Köveš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Leo Fabiani, Boštjan Pokorny

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovca izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 23.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 9,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1-2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovca
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovca@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
5 €, od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d. d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: M. Migas

IZ VSEBINE:

S. Žerjav:	Sobivanje divjadi in ljudi ali čigavo je ptičje petje	244
IZ DNEVNEGA TISKA		246
MNENJA IN PREDLOGI		248
M. Hönigsfeld		
Adamič:	Ni prostora za divje živali	248
S. F. Kropce:	Še o spremembah orožne zakonodaje	250
M. Hafner:	Naravne ujme in podlubniki v slovenskih gozdovih spreminjajo tudi življenjsko okolje parkljaste divjadi	252
G. Hodnik:	Ponovno ali ročno polnjenje nabojev	258
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska ...	264
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		265
F. Černigoj:	Lovski dom z dušo. Še prej o Gori pod Železnimi vrati ¹ ...	265
LOVSKA ORGANIZACIJA		268
J. Žagar	Varuh narave – glas narave za skupno dobro vseh nas!	268
M. Janc:	Prvo usposabljanje strelskih sodnikov za pridobitev licence strelskega sodnika LZS	270
D. Muršec:		
	Vodenje LD, delitev dela pri vodenju in osebna odgovornost (2)	270
M. Marolt:	»Lovski boljšak« LD Bled letos že petič	271
F. Rotar:	LGB Črna na Koroškem v letu 2016	271
F. Rotar:	Šestnajsti Občni zbor Koroške lovske zveze	272
J. Marhl:	Bazenska lovska razstava v Ribnici na Pohorju	272
B. Petermelj:	Lovskokulturni večer Potojnsko-Bistriške ZLD	273
B. Ačko:	Zadali so si nove cilje	274
L. Klavs:	Zlato plaketo LD Radeče podelili predsedniku RS Borutu Pahorju	274
M. Hribar:	70 let LD Storžič	275
G. Bogovič:	70 let LD Čatež ob Savi	275
F. Rotar:	70 let LD Jamnica - Prevalje	276
M. V.:	70 letnica LD Domžale	277
J. Zaman:	70 let LD Ivančna Gorica	277
T. Mlinšek:	70 let LD Dolič	278
B. Maček:	70 let LD Ormož	278
I. Rožman:	Izobraževanje za monitoring šakala v Prlekiji	279
MLADI IN LOVSTVO		280
F. Klajne:	Učna ura z lovcom v Vrtcu Zreče	280
R. Kostevc:	Delo z mladimi v LD Kozje	280
JUBILANTI		281
LOVSKI OPRTNIK		282
M. Simčič:	Izobraževanje za kakovostnejše turistično opazovanje medveda	282
D. Muršec:	Brezvestno uničevanje okolja se nadaljuje	283
B. Kovač - Danč:	Palica v spomin na lovski krst	283
F. Rotar:	Odgovorni in uspešni sabotinski lovci	284
I. Križ:	Tradicionalni lov na Pagu	284
T. Vrščaj:	Akademski lov v Volavju pri Karlovcu	284
M. T.:	Mojca z Vurmata ima dober pogled ...	285
J. Žagar:	V Zlatorogovi galeriji na ogled že deseta razstava	285
A. Kogelnik:	Lovili smo kune in lisice	286
U. Kačar:	Sloka in obročkanje ptič	286
V SPOMIN		287
LOVSKA KINOLOGIJA		288
R. Burnik:	Stanje lovske psov – po vpisih v LIS - Lisjak za leto 2016	288
S. Volarič:	VUP ptičarjev 2016	289
J. Krivec:	Uporabnostna preizkušnja psov po krvnem sledu	290
M. Bauman:	Občni zbor društva ljubiteljev ptičarjev (DLP)	291
KZS:	Predvidena legla lovske psov	292

SLIKA NA NASLOVNICI:

Srnjak – *Capreolus capreolus*

Foto: J. Pap

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17. 9. 2004
in št. 81/14. 11. 2014

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 1.–31. 12.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Sakal*

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 1.–31. 12.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Soja

1. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvze-
mu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus*
arctos) in volka (*Canis lupus*) iz narave

* Po monitoringu

Sobivanje divjadi in ljudi ali čigavo je ptičje petje

Začetek letošnjega leta so zelo zaznamovali pritiski na zdajšnje ureditev upravljanja z divjadjo in drastično povečanje odvzemov nekaterih vrst. Argument za to naj bi bila nevzdržna škoda od divjadi in velikih zveri. Zato naj za začetek povzamem sicer znana dejstva, ki bi morala biti podlaga za vse odločitve odgovornih pri upravljanju z divjadjo in velikimi zvermi.

Vrstna in populacijska pestrost domorodnih prostoživečih živali, njihova genetska pestrost in pestrost njihovega življenjskega okolja so izjemne vrednote in pomembno naravno bogastvo Republike Slovenije. Prostoživeče živali so javna dobrina in last države, zato sta njihova ohranitev in ohranitev njihovega naravnega okolja naloga in dolžnost države, kar je tudi v javnem interesu. Pri tem so populacije vseh vrst prostoživečih živali in njihovi življenjski prostori neločljivo povezani, zato mora biti njihovo obravnavanje povezano v celost ukrepov. Naravni habitati divjadi so zaradi človekovega vpliva večinoma spremenjeni do take mere, da pasivno varstvo ne more prispevati k ohranjanju posamezne vrste in ekosistema kot celote. Republika Slovenija se je zato v skrbi za biotsko raznovrstnost in trajnostni razvoj krajine v širšem pomenu ter zaradi trajnostnega upravljanja z divjadjo in okoljem kot enotnim ekosistemom odločila za politiko aktivnega varstva divjadi in tudi nekaterih zavarovanih živalskih vrst.

Odbor državnega zbora za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je decembra na pobudo ene od parlamentarnih strank razpravljal o škodi od divjadi, ki naj bi ponekod že ogrožala kmetijsko dejavnost. V več kot štiriurni razpravi so sodelovali predstavniki združenja lastnikov gozdov, kmetijske zbornice, sindikata kmetov in posamezni prizadeti kmetje, ki so opozarjali na čezmerno številčnost divjadi in nevzdržno škodo od divjadi in velikih zveri ter na zamude pri povračilih države. Podatki o škodi v lovskih družinah, upravljavkah lovišč kažejo, da se je škoda v zadnjem obdobju prepolovila in je bila praktično vsa poravnana dogovorno in v razumnem roku. Zato lovske družine nimajo interesa, da bi nastajala velika škoda od divjadi, saj jo poravnavajo redno in sproti. Pomembno dejstvo je tudi, da državi plačujejo koncesnino za upravljanje lovišč, v mnogih primerih pa prav tako nimajo nobenega vpliva na določanje letnih odvzemov, ki jih določa načrtovalec. Tako so tudi zaradi visokih kazni pogosto med kladivom in nakovalom in le v vlogi poslušnega izvrševalca predpisanega odstrela. Skrajno nevhvaležna vloga, ki je nekatere že postavila v izjemno težak položaj! Dolga razprava odbora je pripeljala do sklepa, da sta Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) in Ministrstvo za okolje in prostor (MOP) do konca januarja 2017 v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije (ZGS), lovskimi organizacijami, OE (območna enota) Zavoda republike Slovenije za varstvo narave (ZRSVN), OE Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS), lokalnimi skupnostmi, civilnimi iniciativami, kmeti in drugimi zainteresiranimi deležniki, katerih dejavnost je povezana z divjadjo in kmetijstvom, organizirala javne posvete glede upravljanja z divjadjo, ugotavljanja škode zaradi nje in plačevanja odškodnin.

Tako je MKGP organiziralo štirinajst posvetov o sobivanju divjadi in ljudi ter nanje vabilo vse že našete udeležence razprave, z lovske strani pa praviloma LZS, OZUL in zelo omejeno število lovskih družin. Na naše vprašanje, zakaj niso povabili vseh LD, so nam hladno odgovorili, da menijo, da je to dovolj.

Posveti so bili različno obiskani, od samo nekaj predstavnikov omenjenih organizacij in posameznikov pa do več kot sto udeležencev. Predstavljeni podatki so pokazali, da je na nekaterih območjih škoda res problematično velika, vendar to velja skoraj izključno za škodo od jelenjadi in divjih prašičev v nekaterih loviščih s posebnim namenom (LPN), na drugih območjih pa od velikih zveri. Tako je zgovoren podatek, da so lani v Prekmurskem LUO lovske družine povrnila le približno deset odstotkov vse nastale škode. Zadnja leta je problematična tudi stalna prisotnost velikih zveri na območju Alp, kjer tradicionalno pašništvo izhaja še iz časov, ko tam praktično zveri sploh ni bilo. Na skoraj vseh posvetih pa je velika večina razprav potekala predvsem o lastništvu divjadi in pravicah lastnikov gozdov.

Sredi februarja sta Sindikat kmetov in KGZS v Hočah organizirala javno tribuno z mednarodno udeležbo z naslovom *Zahtevamo konec škod po divjadi in zvereh ter evropsko primerljivo zakonodajo o gospodarjenju z divjadjo*. Udeležili so se tudi vabljeni predstavniki kmetijskih organizacij iz Madžarske, avstrijske Štajerske in slovenski državljani, ki ima lovišča v Nemčiji. Predstavili so nekatere vidike upravljanja lovišč in z divjadjo v omenjenih državah. Po približno dveh urah uvodnih nagovorov in predstavitev stališč ter nato razpravah je eden od razpravljavcev na začetku svojega prispevka vprašal, ali se na tribuni sploh pogovarjajo o škodi, saj je bila vsa razprava usmerjena v neustrezno lastništvo divjadi in omejene pravice lastnikov zemljišč, tako da škode sploh niso omenjali. Lastniki so menili, da bi morali, glede na povedano, v celoti razpolagati s svojo lastnino in vsem, kar raste in se giblje na njej. Tako bi bilo treba takoj spremeniti vso tozadevno zakonodajo, da bi bila divjad nikogaršnja last (res nullius), lovsko pravico bi podeljevali lastniki v zakup in tudi izrecno dovoljevali vsak vstop na svojo lastnino. Dovoljevali bi tudi vsako, sicer prepovedano nabiranje gozdnih sadežev. Samo na tak način bi bila pravično upoštevana njihova lastnina in bi lahko z njo in na njej normalno živeli. To so utemeljevali tudi s prakso v državah Evropske unije, kjer pa je, resnici na ljubo, divjad nikogaršnja lastnina le v desetih državah, prost dostop na zasebno lastnino pa je prepovedan v samo osmih evropskih državah.

Če podrobneje pogledamo podatke o povrnjeni škodi v lovskih družinah, saj nimamo podatkov iz lovišč s posebnim namenom, kažejo popolnoma jasno podobo o višini, povzročiteljih in prostorski razdelitvi škode. Podatki o škodi od divjadi, zbrani v LIS – Lisjak, in povrnjeni v zadnjih osmih letih nedvomno kažejo, da se je škoda v tem obdobju prepolovila. Leta 2008 je bila škoda povrnjena v višini 615.000 €, sledilo je zmanjšanje, nato rahlo povečanje v letih 2012 in 2013 na približno 550.000 € in nato zmanjševanje do minulega leta

na manj kot 150.000 €. Glavni povzročitelji škode so bili s kar 82 odstotki vse povzročene škode divji prašiči, sledila jim je jelenjad z desetimi odstotki. Preostalim osmim odstotkom sta največ prispevala srnjad in siva vrana, vseh preostalih dvanajst evidentiranih vrst divjadi pa komaj nekaj več kot pol odstotka. Največ odškodnin je bilo povrnjenih v Primorskem LUO, in sicer 18 odstotkov, z odstotkom manj sledi Zahodnovisokokraško, Pohorsko z devetimi in nato Savinjsko-Kozjansko, Zasavsko, Kamniško-Savinjsko in Pomursko s po sedmimi odstotki. V zadnjih šestih letih so kar 44 odstotkov vseh odškodnin izplačali le v treh lovskoupravljaljskih območjih.

Če smo bili lani priče pisnim zahtevam MKGP za pomembno povečanje odstrela predvsem jelenjadi, pa letos podoben ukaz prihaja z vrha ZGS. Direktor ZGS se je odločil, da je treba odstrel jelenjadi v določenih delih države po lanskem povečanju spet povečati tudi za več kot 25 odstotkov, kar naj bi bilo razvidno iz raziskave o objedenosti gozdnega mladja. Pri tem ga ne zanimajo podatki o preostalih kazalnikih kontrolne metode, pa tudi ne mnenje njegovih načrtovalcev. Od javnega zavoda, ki pripravlja strokovne podlage za odvzeme divjadi in velikih zveri, lahko kot nevladna organizacija pričakujemo in zahtevamo le delovanje na neodvisnih strokovnih podlagah

ter spoštovanje veljavne zakonodaje. Ob takem ravnanju se lahko vprašamo, kako bo populacija jelenjadi na Kočevskem po lanskem 25-odstotnem povečanju odvzema prenesla letošnje ponovno povečanje odvzema za kar 38 odstotkov nad lansko uresničitvijo. Je pa verjetno res, naj bi večino predvidenega povečanja uresničili v loviščih s posebnim namenom, ki so lani s svojim delovanjem ustvarila skoraj 200.000 € dobička. Podatek najdemo v letnem poročilu ZGS. Ob tem se postavlja vprašanje, ali je to tisti »posebni namen« iz uradnega naziva lovišč.

Sicer pa oporekajo objektivnosti omenjene raziskave o objedenosti gozda mnogi, celo nekateri delavci ZGS. Presenetljive so zaskrbljujoče stopnje objedenosti na območjih, kjer ni ne pritožb lastnikov niti zahtev za oceno škode. Pomlajevanje gozda naj bi bilo zato, po besedah direktorja ZGS, tako zelo ogroženo, da ob taki številčnosti divjadi v naslednjih petdesetih letih grozi izguba 80 odstotkov lesne mase in padec rastlinske pestrosti gozdov iz zdaj 70 vrst na zgolj eno in to naj bi bila bukev. Dejstvo je, da so drugi popis v tej raziskavi opravili leta 2014 in na podlagi zbranih podatkov zagovarjajo nujnost novega povečanja. Od februarja 2014 pa do danes so se razmere v gozdu zelo spremenile, odpravljene so bile posledice žledoloma in nastal je močan napad podlubnikov. To so velike spremembe, ki jih enostavno ne bi smeli spregledati in bi morali korektno ovrednotiti njihove učinke. Tudi na nekaterih posvetih o sobivanju so delavci ZGS v svojih predstavitvah potrdili, da slabo uresničujejo gozdnogospodarske načrte, najbolj pa za načrti zaostaja t.i. nega gozda. Nenazadnje je tudi kmetijski minister Dejan Židan nedavno v svojem nagovoru člane Sveta ZGS opozoril, da bo treba predpisati in nadzirati izpolnjevanje gozdnogospodarskih načrtov, posebno tudi letnega etata*, saj je njegova uresničitev do pojava žleda in napada lubadarja komaj kdaj presegla 60 odstotkov, kar je ugotovilo tudi računsko sodišče in na podlagi tega izdalo negativno mnenje glede smotrnosti gospodarjenja z gozdovi.

Priprava letošnjih lovskoupravljaljskih načrtov je v polnem teku in na javnih razpravah je bilo veliko predstavnikov upravljavk lovišč. Tam smejo predstaviti svoje mnenje, pa tudi strokovne argumente za svoja stališča, vendar jih pripravljavec načrta kljub njihovi nesporni strokovni utemeljenosti ni dolžan upoštevati, pač pa mora nanje le odgovoriti. Tako bodo predloge načrtov poslali na Svete območnih enot ZGS, kjer v najboljšem primeru sedi en predstavnik upravljavk. Svet jih bo sprejel in minister podpisal. Vloga vsakega OZUL je zgolj zagotoviti porazdelitev predpisanih odvzemov med upravljavci, ki s podpisom sprejmejo letni lovskoupravljaljski načrt (LLUN). Tako predpisuje 17. člen Zakona o divjadi in lovu. Vsak upravljavec ima samo v tej fazi možnost, da še vpliva na načrt, in to tako, da ga ne sprejme. Nobenega dvoma ni, da smo vse pogostejše zgolj izvrševalci odvzemov, pa še to z grožnjo z nesorazmernimi ukrepi.

Lastnina seveda prinaša pravice, vendar tudi dolžnosti, prav tako tudi koncesijska pogodba za upravljanje lovišča. Lovci nimamo interesa, da bi plačevali veliko škodo od divjadi, kar so ugotovili tudi nekateri med nami, ko so jo morali plačati neposredno iz lastnih žepov. Pri upravljanju z divjadjo moramo imeti v zavesti dejstvo, da pogosto lovimo na lastnini nekoga drugega in se moramo do nje obnašati tako, kot bi si mi želeli, da se tudi drugi obnašajo do naše. Dobra beseda dobro mesto najde, pravi star pregovor in dolžno spoštovanje do lastnine drugih je temelj dobrih odnosov. Prav taki odnosi z lastniki gozdov in drugih kmetijskih površin pa so pri upravljanju z divjadjo izredno pomembni; ne zgolj zato, ker so lastniki zemlje, ampak zato, ker imamo tudi veliko drugih skupnih interesov.

Srečko Žerjav

*Količina lesa, ki je za določeno dobo odmerjena za posek (vir: SSKJ).

Foto: J. Pop

Vidra – Lutra lutra

Foto: M. Migos

ZARADI SEČNJE BO IZUMRLA DIVJAD NA LJUBLJANSKEM BARJU

SLOVENSKE NOVICE, 10. 3. 2017 (Jaroslav Jankovič) – Kmetijsko ministrstvo je leta 2015 kmetom in lovcom na območju Ljubljanskega barja poslalo odločbo o poseku oziroma čiščenju zaraščenih površin. Lastniki morajo razraščene mejice, remize in grmičaste združbe na svojih parcelah očistiti tako, da bodo ohranili namen kmetijske površine. Če se je zarasel travnik, ga je treba ohraniti. Lovci LD Škofljica se držijo za glavo, poudarjajo, da je čiščenje preveč. Med drugim opažajo, da mala divjad vidno izginja iz svojega zgodovinskega okolja. Samo lani so našli 49 glav povožene srnjadi in kopico druge male divjadi, leta 2014 so našli celo dve mrtvi vidri, kar kaže na pestrost okolja. »Eno je ugonobila in sesekala traktor-ska kosilnica,« je povedal Alojz Intihar, gospodar LD Škofljica, in predložil fotografijo porezane živali. Živali se enostavno nimajo kam skriti, kar ugotavljajo tudi v LD Brezovica, kjer lovci zaradi sekanja na Barju prav tako bijejo plat zvona in se bojijo za usodo male divjadi. O tem in posledicah sekanja na Barju za divjad so Slovenske novice pisale tudi 27. marca 2017 v obširnem članku

izpod peresa Tomice Šuljiča z naslovom **Ljubljansko barje posekali, živali bežijo.**

»ZARADI TERANA NAJ SE VAM NE ZAMEGLI TAKO, DA BI POZABILI NA GOZDOVE«

DNEVNIK, 20. 3. 2017 (Tatjana Pihlar). – Kmetijski minister Dejan Židan se je zadnje mesece bolj ali manj ukvarjal le z obrambo terana pred Hrvati. »Prav je, da se zavzemamo tudi za teran, toda dejstvo je, da ta predstavlja le odstotek slovenskih vin, pod gozdovi pa je 60 odstotkov površine države, a je na prvem mestu ministrovih aktivnosti kljub temu teran.« se čudi ugleden gozdar Janez Černač, ki je ministru Židanu poslal v branje osnutek etičnega gozdarskega kodeksa. »Razmere v slovenskem gozdarstvu in gozdovih so zelo kritične, odnos politike do gozdarstva pa je, milo rečeno, nenavaden. Zato naj bi bil kodeks v pomoč gozdarjem pri pravilnem in strokovnem odločanju na vseh ravneh,« nam je razloge za pripravo gozdarskega etičnega kodeksa pojasnil Černač. Občni zbor zveze naj bi gozdarski etični kodeks sprejel maja, vendar Černač ni pretirano optimističen. Medtem ko so se starejši gozdarji in tisti, ki niso več v državnih službah, na kodeks odzvali zelo pozitivno, so njegovi pripravitelci

pri gozdarjih, zaposlenih v državnih institucijah, naleteli na popoln molk in apatijo. »Ljudi je strah, bojijo se za službe, gozdarski inštitut in fakulteto politika po moje drži na kratko tudi z denarjem za različne programe. Edina rešitev je, da sprejemanje kodeksa pelje Zveza gozdarskih društev,« ocenjuje Černač. Kodeks med drugim predvideva vzpostavitev razvojnega sklada za odpravo posledic naravnih ujm in varstvo gozdov pred škodljivci. V sklad bi denar prispevali vsi lastniki (država, Cerkev in zasebniki), in sicer od kubičnega metra prodanega lesa. V osnutku gozdarskega etičnega kodeksa tudi piše, da je treba določiti prometni režim v gozdovih ne glede na njihovo lastništvo. »Zdaj je zmeda. Pred desetletji smo imeli na Kočevskem mirne cone. Brlogi medvedov in območja, kjer v obdobju kotitve in mladičev potrebujejo mir, ter območja, kjer jelenjad polega mladiče, so bili mirne cone oziroma ekološke celice, kjer ni bilo prometa. Celo sečnja v teh mirnih conah je bila prilagojena ciklu v živalskem svetu. Zdaj je vse to pozabljeno, ljudje s štirikolesniki, gorskimi kolesi in motorji divjajo povsod,« je zgrozen Janez Černač. Etični kodeks, če bo sprejet v predlagani obliki, naj bi bil tudi podlaga za sprejemanje novele zakona o gozdovih. Pripravitelji pričakujejo, da bodo imeli takrat zasebni lastniki gozdov (okoli 460.000 jih je) velik vpliv na stališča in odločitve političnih strank.

Zagovarjali bodo načelo, da je zasebna lastnina sveta. V predlaganem kodeksu zato med drugim piše, da so divjad in vse druge prostoživeče divje živali v lasti države, koncesija za lov pa pripada lovski organizaciji. Kodeks tudi navaja, da lahko gobe, gozdne sadeže in zdravilna zelišča v vseh gozdovih nabira vsak državljan, seveda v skladu s predpisanimi količinami.

ALI BO REKREACIJA V GOZDU PONOČI PREPOVEDANA?

MC RTV SLO, 22. 3. 2017 (Erika Pečnik Ladika) – Raziskovalci Zavoda za gozdove so več mesecev zapored ne prestando spremljali, kaj počnejo ljudje v gozdu ponoči. Ugotovili so, da se med eno in peto jutraj zelo pogosto vozijo z motorji in motornimi sanmi. »To je ne samo nenavadno, ampak tudi neprimereno za gozd in njegove prebivalce. In povsem jasno je, da to povzroča veliko vznemirjenje pri divjadi,« je povedal direktor Zavoda za gozdove Damjan Oražem. Veliko je tudi tekačev, ki motijo živali s svetilkami. Zato podpirajo predlog, da bi gibanje v gozdu ponoči omejili na eno uro pred sončnim vzhodom in uro po zahodu. Lovci se že dolgo zavzemajo za omejitve vstopa v gozd. »Ta predlog, da se na neki način omeji dostop v nočnem času, ko divjad izsto-

pa, ko se pase, ko potrebuje mir, mislim, da je zelo pameten,« je povedal predsednik Lovske zveze Lado Bradač. Predlog so podali udeleženci javnih posvetov, ki jih je organiziralo Ministrstvo za kmetijstvo na temo sobivanja divjadi in človeka. A prepoved bi bilo treba vpisati v zakon. Na Odboru za kmetijstvo bodo o predlogu razpravljali prihodnji mesec, na ministrstvu pa nad predlogom niso navdušeni: »Verjetno je neki prekomerni hrup ob urah počitka res preveč. Da bi pa zdaj kar omejili hojo in gibanje skozi gozdove ponoči, bi bilo po mojem mnenju pretirano,« meni državni sekretar Marjan Podgoršek. Pobudniki predloga opozarjajo predvsem na zaščito gozda – jelenjad namreč zaradi vznemirjanja uničuje mlado drevje.

USTAVNO SODIŠČE NE BO OBRAVNAVALO ODVZEMA VOLKA IN MEDVEDA

STA in DEMOKRACIJA, 24. 3. 2017 (K. K.) – Ustavno sodišče je zavrglo pobudo za začetek postopka za oceno ustavnosti vladnega odloka o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda in volka iz narave za leto 2017, ki sta jo vložili dve nevladni organizaciji. Sodišče je v obrazložitvi zapisalo, da organizaciji med drugim

ne izkazuje pravnega interesa. Pobudnika za začetek postopka sta Društvo za ohranjanje naravne dediščine in Pravno-informacijski center nevladnih organizacij. Izpodbijala sta tudi odlok, ki določa obseg in pogoje selektivnega in omejenega odvzema osebkov živalskih vrst rjavega medveda in volka iz narave, pogoje njihovega izjemnega odstrela za leto 2017, način določitve obsega odvzema, spremljanje odvzema in vodenje evidenc o odvzemu osebkov obeh navedenih živalskih vrst iz narave. Vendar ustavno sodišče navaja, da je iz navedb v pobudi razvidno, da pobudnika nasprotujeta le določbam odloka, ki se nanašajo na ukrep odvzema osebkov živalske vrste volka iz narave, in prilogi 2, ki je sestavni del odloka. Zato je sodišče štel, da pobudnika odlok izpodbijata le v tem obsegu. Slednje je ustavno sodišče zavrglo že leta 2014, je razvidno iz obrazložitve sodišča. Odlok o letošnjem odvzemu osebkov vrst rjavega medveda in volka iz narave je Vlada sprejela 19. januarja. V njem je predvidela odvzem desetih volkov in 113 medvedov. Število volkov za odstrel vsako leto določi Ministrstvo za okolje in prostor, obe nevladni organizaciji pa opozarjata, da se pri tem ne spoštuje Habitatne direktive o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst, ki z določenimi izjemami prepoveduje ubijanje

zavarovanih živali, med katerimi je tudi volk.

KMETJE ZA ODSTREL, LOVCI IN STROKA PROTI

VEČER, 25. 3. 2017 (Andreja Kutin Lednik) – Odločitvi, naj bi v slovenskih gozdovih odstrelili ponekod za petino, ponekod pa tudi za četrtno več parkljarjev (jelenjadi in srnjadi) kot prejšnja leta, so se ob predstavitvah letnih načrtov za lovsko-upravljavsko območja uprli lovci. Direktor zavoda za gozdove (ZGS) Damjan Oražem je izdal sporni sklep, v katerem vodstvo Zavoda za gozdove zaukazuje območnim enotam, naj predlagajo povečanje odstrela jelenjadi in srnjadi na svojih območjih. Največje povečanje odstrela ZGS predlaga za Kočevsko-belokranjsko območje, in sicer: »Odvzem jelenjadi naj se poveča za najmanj 25 odstotkov odvzema iz leta 2016.« To pomeni, da bi morali tamkajšnji lovci odstreliti kar tisoč jelenjadi (predvsem košut v rodni dobi) več kot lani, kar po mnenju lovcev ni vzdržno. Tolikšnemu odstrelu nasprotujejo tudi znanstveniki z Biotehniške fakultete, saj bi takšno povečanje odstrela vplivalo tudi na zveri, ki so pri nas zavarovane, torej na volka in risa. V zadnjih petih letih se je znesek škode zaradi divjadi, ki jo prijavljajo kmetje in lastniki

gozdov, prepolovil. Še več, za takšen sklep dejansko ni pravnih podlag, meni tudi odvetnik, nekdanji predsednik Lovske zveze Slovenije Bogdan Mahne: »Kot lovec in pravnik lahko povem, da iz sklepa ni razvidna prav nobena pravna podlaga, na podlagi katere bi imel direktor zavoda pravna pooblastila, da tako korenito poseže v določanje višine odstrela parkljarjev v letu 2017.« Ker je večji del območij tudi zavarovan z Naturo 2000, so o mnenju povprašali še Zavod RS za varstvo narave (ZRSVN). A so povedali, da sodelujejo le pri snovanju načrtov za lovskoupravljavsko območja za vso Slovenijo, ki se pripravljajo za desetletno obdobje. Območij je petnajst, Zavod RSVN pa zanje poda naravovarstvene smernice. Pri letnih načrtih se zavod ne vključuje v postopke, ker pa ta območja upravljajo gozdarji, morajo slediti smernicam Nature 2000. Praktično to pomeni, da (skoraj) nihče ne more vplivati na odločitve vodstva ZGS. So pa Oražmov sklep podprli kmetje in lastniki gozdov, in sicer z enakimi argumenti o škodi v gozdu, kot jih navaja ZGS. Še več, po mnenju Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) je jelenjad postala moteča ne le za gozd, temveč celo za ljudi. O tej problematiki je **30. 3. 2017** poročalo tudi **Delo** v članku z naslovom **Lovci proti povišanemu odstrelu jelenjadi** izpod peresa **Simone Fajfar**.

Foto: J. Pap

Ni prostora za divje živali

Letni lovskoupravljaljski načrti za leto 2017 so pripravljeni, le še potrditi jih je treba. Samo še nekaj dni preostane; kot da ne bi že leta naprej vedeli, kdaj se pripravljajo in sprejemajo načrti, je vedno dirka ves marec. Osnutek načrta določi strokovni svet območnih enot Zavoda za gozdove, po javni predstavitvi osnutka (v 14 dneh po vseh lovskoupravljaljskih območjih) taisti strokovni svet določi predlog, nato pa na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano predlog sprejmejo. Namenoma izpisujem vse kratice, kajti načrti morajo biti pred tem **javno razgrnjeni**, kar pomeni, da ima o načrtovanem odstrelu pravico (in dolžnost) odločati javnost, seveda zainteresirana, ki pa ni nujno domača s stotinami kratic, ki si jih nenehno izmišljuje in jih spreminja kmetijsko-gozdarska zakonodaja (da, berete v pravilnem vrstnem redu, kmetijstvo najprej!). Tako smo hočeš nočeš dobili LUO-je, OZUL-e in podobne nesrečne, večinoma nepotrebne reči, s katerimi javnost ne ve, kaj početi (večkrat tudi stroka ne), očitno pa je, da so namenjene manipulaciji in »lovu v megli«. Tako se lahko kmetijsko-gozdarski lobi igra boga, ne da bi priklical nadse oblake naravovarstvene zakonodaje in organov.

Kdo vse je **javnost**, ki bi morala dobiti jasen vpogled v načrtno pobijanje živali, ki so naše narodno bogastvo, je pravzaprav znano, vendar ne tudi upoštevano. Aarhuška konvencija¹ je za nekatere odgovorne predstavnike kmetijsko-gozdarskega lobija še vedno neznanka, saj na pred-

¹ Aarhuška konvencija je konvencija o dostopu do informacij, sodelovanju javnosti pri odločanju in dostopu do varstva pravic v okoljskih zadevah, ki jo je Slovenija podpisala 18. 6. 1998 skupaj s 35 državami in EU.

stavitve vabijo vse mogoče organizacije, ki z lovstvom nimajo nič skupnega in se predstavitev ne udeležujejo (tako se vnaprej znebijo nergačev, ki ne bi bili zadovoljni s predlogom odstrela), tistih z delovanjem v javnem interesu, ki bi morale biti obveščene, pa ne vabijo. Lovci, to je armada 23.000 oboroženih vernikov/izvrševalcev ukazov božje besede, pa nemočno čakajo. Res nekateri med njimi uživajo v neposrednem dejanju lova in prav na te cilja božja beseda.

Toda lovstvo je vse kaj več kot streljanje. Vsaj moralo bi biti tako. Prepričana sem, da zelo kmalu tudi bo, kajti mera pobitih živali je polna. Tudi lovska organizacija, stara kot je in nekdanj zgled za vso Evropo, je namreč nevladna, prostovoljska in ljubiteljska. Lovci so doslej jadikovali nad previsoko postavljenim načrtom odstrela, ki ga iz različnih razlogov niso mogli uresničiti. Vendar so se večinoma potrudili in izpolnili »plane«. Do letos jim še ni prišlo na misel, da bi lahko rekli NE, tega nočemo! NE, ker ne bomo v prostem času in za svoj denar streljali vsega, kar nam pride na pot. NE, ker nismo programirani morilci! NE, ker ne bomo stregli kme-

tjsko-gozdarskemu lobiju, ki ima v mislih (in načrtih) samo čim večje dobičke in nikakor ne trajnostnega razvoja! Še manj upošteva mnogonamensko vlogo gozda, ki je – ne nazadnje, kot večinoma in če sploh navajajo načrtovalci

– habitatna, torej je naraven življenjski prostor rastlin in živali veliko prej, kot je naša njiva za pridobivanje lesa. Žal je treba ob tem reči kakšno pikro tudi na račun izobraževanja, predvsem na naši Biotehniški fakulteti, kjer gozdarji, agronomi in živinorejci, od koder se večinoma rekrutirajo kadri na ministrstvih, javnih zavodih in drugih organih v njihovi sestavi, bore malo ali nič (in še to aplikativno) ne slišijo o divjih živalih, njihovi ekologiji in naravnih ekosistemi, katerih del so. Ta del znanosti je, razen za redke izjeme, rezerviran za biologe, ki pa jih bomo zaman iskali v procesih odločanja o gospodarjenju z ekosistemi.

Zato smo tu nevladne organizacije za varstvo narave, glas vpijočega v puščavi, glas jelenov, srnjakov, zajcev in kun, ki nič ne vedo, kaj jih čaka, ki jih nihče nič ne vpraša in ki nimajo pravice glasovanja, čeprav gre za njihovo usodo. »Zahtevamo manj parkljarjev na kmetijskih površinah, pa še odstrel vran in kun. To je najmanj,« je pribil predstavnik Kmetijsko-gozdarske zbornice na predstavitvi načrta za Pomursko lovskoupravljaljsko območje zadnje dni marca.

Kaj, za božjo voljo, pa so mu kune storile žalega? Ali morda razlikuje belico od zlatice? Ali morda kune ne pospravijo vseh glodavcev v žitnih silosih in na domačih skednjih veliko učinkoviteje od mačk? Kjer so kune, je tudi njihov plen ...

Vizija kmetov in kmetijcev je obdelovalna zemlja brez živali – brez vsake živali, da bo razumljivo. Na polju je dobrodošel samo traktor – več, največ traktorjev. Pa ne gre za pridelavo hrane, te imamo dovolj. Gre izključno za **dobiček – in za subvencije**, seveda. Škodljivce na kmetijskih rastlinah pobijejo z biocidi, strupi, zaradi katerih poginejo še tiste preostale vrste, ki bi prsti koristile, da o ptičih ne izgublamo besed. Divjad, od šoje prek jazbeca do jelena in še vse vmes, nima na kmetijskih površinah česa iskati. Ampak tudi v gozdu ne, pravijo gozdarji, saj tam pridobivamo hlode in deske. V gozdu so lahko le gozdar, harvester² in tovarnjak. Kje bodo torej živele živali, katerih dom so gozd, gozdni rob, travne jase? Nikjer. **Ni prostora za divje živali**, je ugotavljal že prof. **Grzimek** – ampak za Afriko, ne Evropo. Torej morajo pred strelski vod, ni druge. Tu pa, hvalabogu, nalletimo na oviro, kajti strelski vod je prostovoljski ...

Pa pogledjmo, kaj predvideva letošnji načrt. Nič manj kot 3 do 25 % višji odstrel v primerjavi z minulim letom, ko je bil

² harvester – stroj za strojno sečnjo

tudi visok in višji od predlanskega. V Sloveniji bi tako letos pobili 8.895 jelenov in košut. Za lažjo predstavo: travnik, na katerega bi spravili vse te mogočne živali, bi moral obsegati slaba 2 hektara ali nekaj več od 71 nogometnih igrišč – če bi živali dodobra nagnetli! Absurd tega računa je, da nihče ne ve, koliko bi jih ostalo, kajti načrtovalci ne »operirajo« s številčnostjo zdajšje populacije, ampak odstotke računajo glede na **ocene**. Le-te pa so plod gromozansko strokovnih analiz o poškodovanosti gozdnega drevja, pri čemer ne upoštevajo ne spremenjenih ekoloških in družbenih razmer, ne suš, ne lubadarja, ne žledoloma, tudi ne sprememb kultur na kmetijskih površinah, kaj šele sprememb, ki jih gozdarji sami povzročajo v gozdnem okolju. Vsi naštetni in še številni drugi dejavniki v naravi namreč vplivajo na prehrano rastlinojedih živali. Objedenost pa je, tako trdijo, večja od prejšnjih let in pika. Pri tem celo priznavajo, da je škoda (zanimivo, da *škoda* nima množine, gozdarji pa jo venomer »množijo«) na poljščinah manj, manj pa je tudi povozov divjadi na cestah. Kaj neki to kaže? Da smo dali ovce čuvati volku?

V Poročilu o stanju objedenosti mladja v Sloveniji (pripravil Zavod za gozdove) beremo: *»Podatki kažejo, da so nekatere drevesne vrste bolj, druge pa manj priljubljene pri divjadi. Priljubljene drevesne vrste izkazujejo močnejšo objedenost že pri nizkih gostotah divjadi, nasprotno pa nepriljubljene vrste izkazujejo močnejšo objedenost šele pri višjih gostotah divjadi.«* Logika je podobna zajčji iz

ljudske pravljice *Veliki in mali zajec*: veliki zajec je pojedel velik koren, mali pa majhnega. Obravnava divjadi kar počez, kot bi bila ena sama vrsta, kaže na strokovnost študije, od katere je odvisno na tisoče živalskih življenj. Težava je v tem, da ima jelenjad (ena vrsta divjadi) raje »plemenite vrste listavcev« (le kje se je vzela ta kategorija drevja v študiji, ki bi morala nepristransko obravnavati vse vrste?) kot kakšne gospodarsko manj vredne vrste oz. teh zadnjih niti ne popisujejo. Med iglavci pa si najraje privoščijo jelko, seveda, če tam sploh raste. Z drugimi besedami: okus divjadi se je premaknil od iglavcev nekoliko bolj k listavcem, in to »plemenitim«, kar najbolj boli. In če že morajo biti iglavci, potem raje jelka kot kaj drugega. Saj mi tudi raje jemo čokolado kot repne olupke, kajne?

Goričko, ki je tako zavarovano območje (krajinski park) kot območje Natura 2000 pa tudi SPA³ (za ptice), skratka, prepoznano kot izjemno biotsko pestro in krajinsko raznoliko območje, beleži največje povečanje objedenosti gozdnega mladja od leta 2010 do 2014. In vendar je stanje gozdnega mladja po podatkih popisa ugodno. Goričko je del Pomurskega lovskoupravljalškega (ne gojitvenega kot nekdanj!) območja, v katerem so za letos predvideli odvzem 760 jelenjadi. In vendar se število prijavljenih škodnih primerov, ki jih povzroči divjad (na obdelovalnih površinah, ne v gozdu) od leta 2012 do 2016 nikakor ne veča – nasprotno, manj jih je. Čemu lahko pripisemo zmanjšanje? Večjemu razumevanju za živali med lastniki obdelovalne zemlje (zelo težko verjetno), spremenjenim razmeram v kulturni krajini ali v gozdu, manjši številčnosti divjadi, odvrčanju divjadi s polj ali še čemu drugemu? O tem lovskoupravljalški načrti molčijo. Pač pa se »odvzem« (zelo lep izraz za streljanje, ki mu prištejemo še izgube na prometnicah in morebiten pogin) srnjadi in še bolj jelenjadi vsako leto veča, pri divjih

prašičih pa precej zmanjšuje, čeprav ta vrsta divjadi povzroči največ škode. Narobe svet? Ne, narobe študija, ki ne upošteva vseh naravnih in človeških dejavnikov, ki vplivajo na živalske populacije.

Načrt odvzema srnjadi (to je odstrel, ki bo zmanjšan za izgube – največ v prometu –, ki so v zadnjih petih letih skupaj štele le nekaj manj kot 4000 živali) za leto 2017 v pomurskem LUO predvideva 4400 srn, srnjakov in mladičev, kar je 13 % več od povprečja zadnjih petih let.

Pri jelenjadi so izgube, to pomeni trki v prometu, bistveno manjše od odstrela, na leto od 31 do 39 živali. Toda odstrel se vsako leto veča, od 500 živali leta 2012 na 700 primerkov lani, načrt odvzema za letos pa predvideva 760 živali, kar je 21 % več od povprečja zadnjih petih let. Pri tem v načrtu niti z besedo ni omenjena panonska jelenjad, naša edina genetsko domorodna jelenjad, ki je prilagojena razmeram v panonskem svetu, zato so populacije precej uravnovešene. Te živali bi morali posebej varovati, saj politiki neprestano prisegajo na varovanje biotske pestrosti, kar zapovedujeta tudi evropska in domača zakonodaja. Toda biotska pestrost je prikladna fraza iz evropskega slovarja, s katero si gradijo svoj politični portfelj, zelo redki pa jo tudi razumejo in še redkeje za ohranjanje kaj storijo. Zakaj torej tolikšen krvni davek? Razloga sta škoda v kmetijskem prostoru in poškodovanost gozdnega mladja, torej naravna hrana jelenjadi. – Kaj pa naj jedo in kje naj živijo, če jim življenjski prostor zasedata kmetijstvo in gozdarstvo s prevelikimi apetiti in nezmožnostjo dogovarjanja z varstvom narave? Tu pride na vrsto subjekt, ki to varstvo narave predstavlja, to je Zavod za varstvo narave RS, strokovna akademija Ministrstva za okolje in prostor, ki se z drugimi vrstami kot zavarovanimi – in še najraje s tistimi iz seznama Natura 2000 – sploh ne ukvarja. Schindlerjev seznam torej? Če si na seznamu, boš v vsakem primeru rešen, če nisi, boš

ustreljen! Koliko časa bo še moralo preteči, da bo jelenjad, »Edelhirsch«, torej plemeniti jelen (ki malo spominja na plemenite listavce), dočkala to čast? Bo takrat že prepozno? Jeleni so velike živali, s puško jih je v neverjetno kratkem času mogoče pokončati do zadnjega, kar je zgodovina dokazala že večkrat.

Imeli smo zakon, Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (1976). Varstvo je bilo na prvem mestu, lov na zadnjem. Zdaj imamo Zakon o divjadi in lovstvu. Je treba še kaj dodati? Da, upravljanje z divjadjo oz. s populacijami, kajti streljanje je postalo upravljanje. Domišljamo si, da lahko vse na tem svetu upravljamo ljudje. Pa še sebe ne znamo!

Vizija Mednarodne organizacije za varstvo narave, njene Komisije za varstvo vrst (IUCN/SSC) je: *»Pravičen svet, ki ceni in ohranja naravo s pozitivnimi dejanji, da bi zmanjšal izgubljanje raznolikosti življenja na Zemlji.«* Skrajni čas je, da vse žive vrste združimo v enem ministrstvu, Ministrstvu za naravo, ki naj poskrbi za ustrezno varstvo vseh: nekatere zaupa lovcem, druge poklicnemu varstvu narave, tretje čebelarjem itn. Vendar naj bodo vsi zavezani istim ciljem ohranjanja vrst in njihovega življenjskega okolja – habitatov. Slovenska narava, znana po izjemni pestrosti in lepoti, si to zasluži.

Načrtovalci imajo srečo, da cenjenega strokovnjaka za našo divjad **Antona Simoniča** ni več med nami. Pošteno bi jih slišali in, kolikor se spomnimo njegovih nastopov, ne bi prav nič izbral besed. Upravičeno. Padlo bo še precej dreves in živali, da se bodo gozdarji, ki smo jim v varstvo zaupali naše gozdove z vsemi živimi bitji v njih, naučili »razmišljati kot gora« (*Thinking Like a Mountain*), kakor je v svojem pretresljivem eseu s tem naslovom zapisal veliki ameriški gozdar in mislec **Aldo Leopold**.

Marjana Hönigsfeld Adamič, LUTRA, Inštitut za ohranjanje naravne dediščine

LZS je 28. 3. 2017 na svoji spletni strani pozvala druge nevladne organizacije in slovensko javnost, naj podprejo legitimne zahteve LZS za prekinitev »diktata kapitala« v škodo prostoživečih živali in gozdnih ekosistemov. Prvi odziv smo prejeli od naravovarstvene organizacije Lutra, d.o.o., ki ga objavljamo s privolitvijo avtorice. Podpora je pisno izrazilo tudi veliko posameznikov.

Uredništvo

Še o spremembah orožne zakonodaje

Zakon o orožju (ZOro) in drugi predpisi s področja orožne zakonodaje so že tradicionalno pod lupo in usojeno jim je, da se nenehno spreminjajo. Vprašanje pa je, ali so spremembe nujne, potrebne in smiselne. Nesprejemljivo je, da se posamezni predpis spreminja zgolj zaradi mnenja skupine občanov. Lahko se vprašamo, ali se predpisi (v mislih imam orožno zakonodajo) spreminjajo tudi zaradi nas, uporabnikov (lastnikov) orožja ali zaradi članov različnih organizacij, ki posedujejo orožje. Resnica je najbrž nekje vmes, kot praviloma tudi sicer v življenju.

V našem glasilu je bilo že kar nekaj napisanega glede sprememb orožne zakonodaje (vse članke je mogoče najti v spletni knjižnici pod ključnimi besedami), pa tudi o predlogu nedavne evropske direktive in posledično naše aktivnosti, usmerjene proti predlagani evropski direktivi, imenovani »orožna direktiva«. Namen tega prispevka je seznaniti članstvo s posameznimi aktivnostmi, ki so se dogajale v aprilu.

Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ) je 12. 1. 2015 izdalo *Sklep o imenovanju medresorske delovne skupine za proučitev problematike delovanja in nadzora strelišč v Republiki Sloveniji*, v kateri je petnajst članov in devet nadomestnih članov, imenovalo pa je tudi enega revizorja. Člani in namestniki smo iz vladnih služb in lovske ter strelskih organizacij. Lovsko zvezo Slovenije zastopam jaz, nadomestni član pa je po funkciji predsednik Komisije LZS za lovsko strelstvo in orožje **Matija Janc**.

Od začetka delovanja se je medresorska delovna skupina (MDS) srečala že nekajkrat; na srečanjih so obravnavali predvidene spremembe o lovskih streliščih in določb ZOro. O poteku srečanj in pripombah LZS sem pisal v predhodnih člankih oziroma prispevkih v našem glasilu Lovec.

V letu 2016 je mnogo prahu dvignil osnutek orožne

direktive, ki je bila posledica dela Komisije EU na področju preprečevanja terorizma. Kot je znano, smo v okviru LZS opravili veliko aktivnosti glede zbiranja argumentov proti vsebini tega osnutka. Glavni argument LZS je bil, da z zaostritvijo orožne zakonodaje za lovske, športne in strelske organizacije ni mogoče vplivati na pojav terorizma. Z lovskim ali športnim orožjem ni bilo storjeno nobeno teroristično dejanje. Srečali smo se tudi s poslancem EU, kateremu smo podrobno predstavili naša stališča. Udeležili smo se seje Parlamentarnega odbora in v medije uvrstili okoli petnajst izjav LZS. Kot je znano, je Evropski parlament 14. 3. 2017 potrdil revizijo Direktive EU o nadzoru nabave in posedovanja orožja. Povzetki so objavljeni na spletni strani LZS.

Nekaj podrobnosti o spremembah

- Polavtomatsko orožje ostaja uvrščeno v kategorijo B, razen če sprejemljivost nabojnika presega dvajset nabojev za kratkoceveno orožje in deset za dolgoceveno. Orožje z nabojnikom, ki presega navedene omejitve, po novem spada v kategorijo A7 in ni več dovoljeno. Športni strelci, zbiratelji in druge skupine lahko dobijo dovoljenje za nakup orožja kategorije A, če dokažejo zakonit interes po takšni opreči (npr. vaje za strelska tekmovanja ali sodelovanje na njih).

- Avtomatsko orožje, ki je bilo predelano v polavtomatsko (kategorija A6), ni več dovoljeno. Za pridobitev dovoljenja veljajo pogoji pridobitve dovoljenja za kategorijo A.

- V prihodnje bo nakup nabojnikov za več nabojev mogoč le z dovoljenjem kategorije A. Posedovanje nabojnikov za več nabojev ni prepovedano, če niso vstavljeni v orožje.

- Tehnične zahteve za onesposobljenje (deaktivacijo) orožja bodo standardizirane v EU.

Onesposobljeno orožje bo uvrščeno v kategorijo C (vse

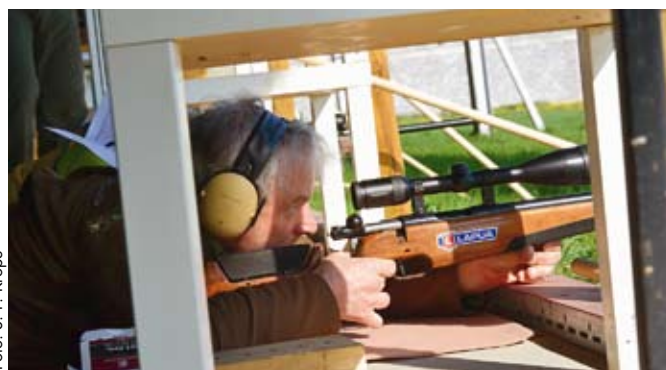

Foto: S. F. Kope

Na strelišču – pristreljevanje puške

orožje, ki je predmet obvezne prijave).

- Vrste orožja za vojaške salve in z zvočnim učinkom bodo ostale v originalni kategoriji, če so bila predelane iz kateregakoli delujočega orožja v orožje na slepe naboje.

- Trgovanje z orožjem na daljavo je še vedno mogoče za fizične osebe, če je mogoče preveriti in potrditi identiteto kupca in njegovo dovoljenje za nakup.

- Države članice EU, tudi Slovenija, bodo morale nova pravila vnesti v nacionalno zakonodajo v roku petnajstih mesecev. Določila nove zakonodaje ne bodo veljala za nazaj. Zakonitim lastnikom orožja katerekoli kategorije le-to ne bo odvzeto, prav tako se ne bo štel za kaznivo dejanje nakup orožja, če je bilo kupljeno, preden je začela veljati ta direktiva. Zakoniti lastniki bodo lahko imeli orožje še naprej zakonito v lasti, vključno s pravico prodaje drugim osebam in skladno z ustreznim dovoljenjem.

MDS je prejela v pregled osnutek predloga sprememb ZOro in Uredbe o tehničnih pogojih varovanja prostorov, kjer je orožje, tehničnih pogojih, ki jih mora izpolnjevati strelišče za izvajanje dejavnosti, redu in varnosti na strelišču in pogojih za streljanje (izdane februarja 2017) (Uredba). LZS je oba osnutka posredovala članicam in jih pozvala, da so ji do določenega roka posredovale svoje pripombe. Pripombe so zbirali na LZS, kasneje pa jih je obravnavala ožja skupina pooblaščenih članov na LZS in pripravila skupne pripombe.

Zadnje pripombe je LZS posredovala 16. 2. 2017; večina je bila upoštevanih v novem osnutku. Prav tako so bile upoštevane pripombe LZS, ki so se nanašale na osnutek Uredbe.

Zadnja različica je bila poslana konec marca. Dodali smo še nekaj predlogov, ki jih bom nanizal v nadaljevanju.

Predlogi za spremembe Zakona o orožju

(11. člen): V četrtem odstavku tega člena se črta beseda »v lovišču«.

Obrazložitev: 11. člen govori o pravicah in obveznostih, ki izhajajo iz orožnih listin. Četrty odstavek govori o dovoljenju za posest in prenašanje orožja posamezniku ter omogoča njegovo uporabo v lovišču in na strelišču. Dovoljenje se izda s trajno veljavnostjo. S takšno nespremenjeno določbo daje osebam, ki so sicer opravile lovski izpit, niso pa članice lovskih družin (upravljavk lovišča), možnost lova s tem orožjem na podlagi povabila lovske družine. Smisel oziroma namen posesti je, da posameznik orožje ima, vendar lahko z njim tudi strelja na strelišču. Zdajšnja ureditev spravlja imetnike takšnega orožja v privilegiran položaj, saj mu je izdana listina s trajno veljavnostjo in s tem orožjem lahko tudi lovi. Lovec pa dobi orožno listino, ki ni trajna in mora opravljati zato, da sme loviti, tudi vse obveznosti v lovski družini in biti tudi sicer aktiven član.

(50. člen): Predlagamo, da se v tem členu natančno opredeli, kaj je *lovsko strelišče* oziroma

aktivnosti, ki se izvajajo na njem. Primer: lovsko strelišče je strelišče, ki ga lovske organizacije uporabljajo za usposabljanje, izobraževanje, pristrelitev lovskega orožja, lovska tekmovanja članic in njihovih članov.

V sedmem odstavku se za besedo državni organi črta vejica in doda beseda lovske organizacije, nato pa se stavek nadaljuje.

Obrazložitev: Lovske družine oziroma lovci opravljamo naloge s področja lovstva kot del javne službe, kamor sodita tudi lov in izobraževanje lovcev (članov). Tudi vojska in policija se usposabljata na streliščih zato, da lahko opravljajo svojo službo. Menimo, da bi morali biti lovci v tem primeru s svojimi strelišči v tem odstavku izenačeni z vojsko in policijo.

(51. člen): V tretjem odstavku se v drugi vrsti črta beseda »lovskim«. V navedenem členu se poraja vprašanje prostorskih občinskih načrtov. Če občine z zakonom obvezujemo, da strelišča uvrstijo v prostorske načrte, jih bodo zagotovo uvrstili kot splošno strelišče za vse uporabnike in bodo sledila zgolj gospodarskemu interesu. Lovska strelišča ne bodo mogla biti povsod v prostorskih načrtih.

(56. člen): Tretji odstavek tega člena se dopolni tako, da se v drugi vrstici za besedo trenerja doda vejica, »lovskega mentorja« ali ... V istem odstavku se v predzadnjem stavku za besedami »v lasti strelišča« doda vejica in besedo »last mentorja lovskega pripravniku«.

Obrazložitev: Lovski pripravnik praviloma še nima orožja, lahko pa na takšnem strelišču strelja z orožjem, ki je last njegovega mentorja (zaradi usposabljanja).

XII. Kazenske določbe

V tem poglavju so navedene globe, ki so nesorazmerne glede na kršitev. Tako je nesorazmerna globa pri naslednjih točkah: (točka 1. in 2. 81. člena, 7. točka drugega odstavka 82. člena)

Prehodne in končne določbe

Predlagamo, da se v prehod-

ne določbe vnese naslednje besedilo:

»Lovska strelišča in druga strelišča ali zemljišča, ki jih uporabljajo strelske organizacije, ki na dan sprejetja tega zakona že opravljajo dejavnosti strelišča kot nepridobitno dejavnost, lahko v 6. mesecih po sprejetju sprememb tega zakona prigrasijo pristojni upravni enoti svoje strelišče, pri čemer se upošteva izpolnjevanje zahteve po predpisih o gradnji objektov in zahteve, ki jih za območje strelišča določa prostorski akt, ki je v veljavi v času začetka delovanja strelišča«.

Obrazložitev: Marsikatero strelišče je bilo zgrajeno že pred desetletji po takratni zakonodaji in takrat veljavnih prostorskih aktih. To pomeni, da je takrat strelišče izpolnjevalo vse pogoje za delovanje in tako pridobilo pravico uporabe. Od tedaj do danes se je na posameznih območjih marsikaj spremenilo (npr. prostorski akti). Glede na to, da so bili akti sprejeti pozneje, niso vplivali na pridobljene pravice na strelišču. Zato je treba v zakonu drugače obravnavati strelišča, z vsemi dovoljenji zgrajena v preteklosti, in strelišča, ki jih bodo gradili od sprejema tega zakona naprej. Skratka, strelišča, ki so pridobila vsa dovoljenja pred sprejetjem sprememb zakona, je treba obravnavati drugače kot strelišča, ki še nimajo dovoljenj oz. jih bodo gradili v prihodnosti.

Nejasnosti

V 80b. členu sta med inšpektorjevimi pooblastili tudi pravica in dolžnost, da posameznika, ki krši posamezna določila, napoti na ponovno opravljanje preizkusa znanja o ravnanju z orožjem. Ni jasno, kam ga bo napotil na tako izobraževanje. Ali ga bo napotil na koncesionarje ali bo posameznik lahko preizkus opravljal v okviru izobraževanja LZS, kjer tako izobraževanje opravlja tudi vsak pripravnik v okviru lovskega izpita.

Na osnutek Uredbe nimamo dodatnih pripomb, saj so bile upoštevane že v prvem roku.

Še kot zanimivost: Na naš poziv za pripombe na zadnja

osnutka smo na LZS prejeli skupaj dvanajst pripomb, od tega so štiri poslali v imenu LD/OLZ, in osem pripomb, ki so jih posredovali člani naših članic. Pričakovali smo več konstruktivnih pripomb. Samo nekaj jih je bilo v amandmajski obliki, kot je bilo zahtevano, večina pa je bila napisanih v obliki »prostitih spisov« raznih želja. Iz pripomb izhaja, da nekateri, ki so jih poslali, skromno poznajo zdajšnje zakonodajo, nekateri so se sklicevali na Etični kodeks slovenskih lovcev (torej ne razlikujejo, kaj je etika in kaj zakonodaja!). Zaradi tako različno napisanih pripomb se tudi nismo odločili, da bomo odgovarjali prav na vsako pripombo, ker tudi niso bile zapisane, kot smo zahtevali. Kljub temu bomo na nekaj takih pripomb odgovorili kar v našem glasilu.

»V ZOro je treba natančno opredeliti, kaj je javni kraj«

Opredelitev je bila predlagana v pomenu obrazložitve pojma *prenašanje in nošenje orožja*.

Pojem **javni kraj** ni posebej opredeljen v ZOro, niti v nekaterih drugih predpisih, ki ga omenjajo. Javni kraj je opredeljen v 2. točki 2. člena Zakona o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1), Ur. list RS, številka 70/2006. Opredeljen je kot prostor, ki je brezpogojno ali pod določenimi pogoji dostopen vsakomur. Prav tako najdemo v tem pomenu obrazložitev javnega kraja in sklicujoč se na isto določbo pojma v raznih sodbah, objavljenih na spletnih straneh.

»Opredeliti je treba, kaj pomeni vznemirjati ljudi« ...

Opredelitev je bila predlagana v pomenu opredelitve prekrška.

Vznemirjati je glagol, ki pomeni odzivati ali odzvati se odklonilno, čustveno boleče ali negativno na različna čustvena stanja, motnje, zunanje vplive in okoliščine. Slovar slovenskega knjižnega jezika navaja naslednjo obrazložitev:

vznemirjati -am nedov. (1) 1. *delati, povzročati, da pride kdo v stanje notranje napetosti*

zaradi motenja, pričakovanja česa, navadno slabega, nezazelenega: hrup je vznemirjal ljudi in živali; ni ga hotel vznemirjati / vznemirjati koga z očitki, željami // *delati, povzročati, da pride kdo v stanje notranje neubranosti, neurejenosti:* taki filmi ga vznemirjajo; čustveno, moralno vznemirjati koga / dvomi mu vznemirjajo dušo; vznemirjati komu vest / vznemirja ga misel na neuspeh, zmago // *delati, povzročati, da pride kdo v stanje, ko hoče, želi a) ukvarjati se s čim, spoznati kaj:* to vprašanje že dolgo vznemirja znanstvenike / novo umetniško delo še zmeraj vznemirja kritike b) *uresničiti kake želje, doseči kak cilj:* fanta so začele vznemirjati ženske; spolno vznemirjati / gledališče je znamenitega igralca vznemirjalo že od mladosti 2. *s svojo dejavnostjo delati, povzročati, da pride kdo v stanje notranje napetosti, negotovosti:* razbojniki vznemirjajo mesto / med premikom so jih vznemirjala sovražnikova letala / ekspr. upor vznemirja deželo 3. *ekspr. delati, povzročati, da kaj ne miruje:* veter vznemirja veje / streli vznemirjajo tišino *prekinjajo vznemirjati se prihajati v stanje notranje napetosti zaradi motenja, pričakovanja česa, navadno slabega, nezazelenega:* za vsako malenkost se vznemirja / kaj bo iz tega, se vznemirja ljudje // *prihajati v stanje notranje neubranosti, neurejenosti:* ob branju detektivskih zgodb se zelo vznemirja; čustveno se vznemirjati **vznemirjajoč** -a -e: vznemirjajoč glas, nastop; vznemirjajoča misel; prisil.: vznemirjajoče se vesti; vznemirjajoče dolgo čakanje **vznemirjan** -a -o: vznemirjane živali.

Vsekakor je dejstvo, da se bo ZOro letos ali prihodnje leto zagotovo spremenil, tudi zaradi Evropske direktive. Zato bomo še naprej lahko predlagali spremembe ali izražali svoje nestrinjanje. A strpno in na kulturnen način! Pričakujem, da bomo ob ponovnem pozivu za pripravo pobud za spremembe uspešnejši in da bo sprejetih več naših predlogov.

Dr. Srečko Felix Krobe,
član medresorske delovne skupine

Naravne ujme in podlubniki v slovenskih gozdovih spreminjajo tudi življenjsko okolje parkljaste divjadi

Slovenija je dežela gozdov, saj pokrivajo skoraj 60 % njenega ozemlja, kar našo deželo po gozdnatosti uvršča na tretje mesto v Evropi. Naši gozdovi so razmeroma sonaravni gozdni ekosistemi in življenjski prostor ter zatočišče mnogih prostoživečih rastlinskih in živalskih vrst, tudi večine tistih, ki jih uvrščamo med divjad. Gozdovi so najpomembnejši življenjski prostor tudi naše rastlinojede parkljaste divjadi, saj v njih (večina vrst) najde ustrezne življenjske razmere, ki ji omogočajo preživetje, razmnoževanje in uspešen razvoj. Najmanjša ponudba hrane (za rastlinojede parkljarje) je v pragozdnih ekosistemih, večja je v gospodarjenih gozdovih. S posekom gozdnega drevja pride namreč do gozdnih tal več svetlobe in toplote, kar ustvari ugodne razmere za rast vegetacije. Z bujnejšo rastjo se najprej odzovejo zelišča in trave, bujneje začno rasti že obstoječa, vzkljujejo pa tudi nova mlada gozdna drevesca in grmi. Tovrstno zelnato in olesenelo rastlinje ter njihovi deli (popki, listi, mladi poganjki) so za živali temeljna prehranska osnova, z nadaljnjo rastjo pa tudi vedno primernejše kritje pred vznemirjanjem in neugodnimi vremenskimi razmerami.

Podobno kot v prejšnjih stoletjih in tisočletjih so se tudi v zadnjih desetletjih gozdovi v Sloveniji stalno spreminjali. Če sta se v preteklosti bolj spreminjala predvsem vrstna sestava (povečeval se je npr. delež smreke) in gozdnatost (delež gozda je npr. v letu 1875 znašal le 36,4 % površine), pa se je v zadnjih desetletjih, od leta 1951 naprej (Zemljič, 1961, Perko, 2005), še posebno pa po letu 1990 predvsem večala lesna zaloga sestojev. V slovenskih gozdovih dandanes v povprečju znaša blizu 300 m³/ha. Predvsem se je zelo povečala lesna zaloga srednje debelega in debelega drevja, manj pa drobnega (Poljanec s sod., 2012) (*slika 1*). V manjšem obsegu se je spreminjala tudi vrstna sestava gozdov, povečeval se je npr. delež listavcev (Poročilo Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih za leto 2014). V zadnjih letih (2014, 2015) je možni posek znašal že več kot 6,0 mio m³

in se je v obdobju od 1994 do 2015 podvojil (Poročilo Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih za leto 2015). Dejanski posek je zaostajal za možnim posekom, v letu 2013 je npr. znašal le okrog 65 % možnega poseka; v slovenskih gozdovih smo posekali za okrog 4 mio m³ drevja. V zadnjih desetletjih se spremembe vodoravne (horizontalne) zgradbe gozdov kažejo predvsem v zmanjševanju deleža mladovij (iz 10,3 % v letu 1990 na 4,1 % v letu 2010) in povečevanju deleža starejših razvojnih faz ter raznomernih sestojev (Poljanec s sod., 2012). V gozdovih se je tako že nekaj desetletij zmanjševal delež presvetljenih in z mladjem gozdnega drevja (in grmovja) pomlajenih površin, zato je bil v gozdovih majhen tudi obseg druge travnate in zeliščne vegetacije (*slika 2*). Prav z gozdnim drevjem in grmovjem pomlajene površine in druga talna vegetacija so glavna prehranska osnova rastlinojedi parkljusti divjadi. V kasnejših letih, z odrasčanjem vegetacije, je le-ta tudi pomembno mesto kritja za živali različnih vrst.

Zaradi naravnih ujm in podlubnikov se je v zadnjih letih zelo povečal posek drevja

Naravne ujme – snegolomi, vetrolomi in žledolomi – so bile v slovenskih gozdovih vedno prisotne. V zadnjih dvajsetih letih pa so vse pogostejše, že skoraj stalnica, in vse večjih razsežnosti. Največ »zaslug« za to imajo spremenjene vremenske razmere, saj se dnevno, tedensko, mesečno, sezonsko in na letni ravni stalno soočamo z vsemi mogočimi podnebnimi ekstremi. Zbrani podatki od leta 1961 do 2013 (Naravne ujme in požari večjih razsežnosti v Sloveniji) kažejo, da je bilo v teh letih v Sloveniji petnajst večjih ujm, ki so obsegale od 110.000 do 870.000 m³ lesne mase posekanega gozdnega drevja. V letih po naravnih ujmah so gozdove po navadi prizadeli še podlubniki. Tako je bilo v Sloveniji med letoma 1945 in 1951 zaradi podlubnikov posekano povprečno 39.000 m³ gozdnega drevja na leto, v letih okrog leta 2000 pa na leto povprečno okoli 200.000 m³. Količine so se nadalje povečevale; v letu 2005 je bilo posekano skoraj 800.000 m³, v obdobju od 2009 do 2012 pa na leto okrog 200.000 m³ (Perko, 2016). Februarja 2014 je slovenske gozdove prizadel obsežen žledolom (*slika 3*), poškodovana lesna masa je bila doslej največja in je znašala 3,5 mio m³. Obseg zaradi žleda poškodovanih gozdov presega skupno količino vsega drevja, poškodovanega v žledolomih v zadnjih petdesetih letih. V letu 2015 se je posledicam žledoloma pridružila še gradacija podlubnikov (*slika 4*), ki se je nadaljevala tudi v leto 2016. Zaradi poseka drevja,

Slika 1: V zadnjih desetletjih se je okrepila predvsem lesna zaloga srednje debelega in debelega drevja, manj pa drobnega.

Slika 2: V gozdovih se je zmanjševal delež presvetljenih in z mladjem gozdnega drevja (in grmovja) pomlajenih površin, zato je bil tudi majhen obseg druge travnate in zeliščne vegetacije.

Slika 3: Februarja leta 2014 je slovenske gozdove prizadel obsežen žledolom. Poškodovana lesna masa je bila v zadnjih desetletjih največja in je znašala 3,5 mio m³.

poškodovanega zaradi žledoloma, se je v letu 2014 znatno povečal skupni posek; posekano je bilo več kot 6,3 mio. m³ lesne mase, kar je 62 % več kot leto poprej. Večje količine posekanega oziroma izdelanega lesa smo beležili tudi v letu 2015 zaradi podlubnikov, prav tako več kot 6,0 mio. m³ lesne mase. Če je bil delež sanitarnega poseka v slovenskih gozdovih v obdobju od 2003 do 2013 od 17 do 37 % na leto, pa je v letih 2014 in 2015 zaradi žledoloma in podlubnikov znašal 59 oziroma 57 %. Zaradi ujm in podlubnikov so se torej v slovenskih gozdovih bistveno povečale količine posekanega drevja in so se v zadnjih dveh letih približale možnemu poseku glede na gozdnogospodarske načrte (Poročilo Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih za leti 2014 in 2015).

V gozdovih je nastalo veliko presvetljenih in golih (posekanih) površin

Žledolom v letu 2014 in tudi gradacija podlubnikov v letih 2015 in 2016 sta prizadela večji del Slovenije, razen njenega skrajnega vzhodnega in zahodnega dela. Poškodovani gozdovi obsegajo območja razširjenosti populacij skoraj vseh vrst velikih rastlinojedov v teh območjih. Ker sta žledolom, še posebno pa gradacija podlubnikov obsegala različne nadmorske višine, tudi sredogorje in gorski svet, se ponekod območja poškodovanih gozdov prekrivajo tudi s populacijskimi območji gamsov in muflonov. Samo zaradi žledoloma leta 2014 je bilo poškodovanih 602.000 ha gozdov (kar je več kot polovica slovenskih gozdov), zaradi poseka gozdnega drevja presvetljenih ali golih površin, potrebnih obnove, je skupaj skoraj 14.000 ha (Načrt sanacije gozdov, poškodovanih v žledolomu). Če k temu dodamo še vsaj polovico (ocena avtorja) navedenih površin, potrebnih obnove, ki so nastale zaradi gradacije podlubnikov v letih 2015 in 2016, je bilo samo v treh letih zaradi ujm in podlubnikov v gozdovih presvetljenih ali na golo posekanih okrog 21.000 ha gozdnih površin (*slika 5*). Ob oceni njihove povprečne velikosti na tretjino hektarja je na 602.000 ha poškodovanih gozdov tako okrog 60.000 (novih) mest prehranskih krp za rastlinojede parkljarje. Za primerjavo navajamo, da je 21.000 ha presvetljenih ali na golo posekanih površin površina petih povprečno velikih lovišč v Sloveniji.

Povečala se bo količina hrane za rastlinojedo parkljasto divjad

Večina dostopne rastlinske biomase (hrane) za divjad je posledica gospodarje-

Slika 4: V letu 2015 se je posledicam žledoloma pridružila še gradacija podlubnikov, ki se je nadaljevala tudi v leto 2016.

Slika 5: Samo v treh letih je bilo zaradi ujm in podlubnikov v dobri polovici slovenskih gozdov presvetljenih ali na golo posekanih okoli 21.000 ha gozdnih površin.

Slika 6: Dotok svetlobe in toplote do tal ter vegetacijske spremembe (na posekani površini) so lahko zaznavne že ob poseku samo enega drevesa.

nja z gozdovi in kmetijskimi površinami, ki ga opravljajo lastniki gozdov in kmetijskih površin v sodelovanju s pristojnimi gozdarskimi in kmetijskimi službami. S posekom gozdnega drevja pride do gozdnih tal več svetlobe in toplote, kar ustvarja ugodne razmere za rast vegetacije. Z bujnejšo rastjo se najprej odzovejo zelišča in trave, bujnejše začno rasti že obstoječa drevesca, v naslednjih letih vzkljujejo tudi nova mlada gozdna drevesca in grmi. Vegetacijske spremembe so lahko zaznavne že ob poseku samo enega drevesa (*slika 6*), ob poseku več dreves so še bistveno večje (*slika 7*). Na sliki 6 je razvidno, da je divjad (v tem primeru srnjad) že obiskala majhno presvetljeno površino in se odzvala z objedanjem mladih poganjkov, ki so bujnejše pognali po poseku zgolj enega drevesa in manjšega grma že v prvem letu po poseku. V naslednjih desetih do dvajsetih letih je na prizadetih gozdnih površinah mogoče pričakovati večanje količine rastlinske biomase, ki je pomembna za hrano rastlinojedih parkljarjev, in sicer v prvih letih predvsem večanje količine zeliščne vegetacije in trav, v nadaljnjih letih pa tudi olesenele vegetacije gozdnega drevja in grmovja. Količina hrane bo največja v mladju (*slika 8*) in bo nekajkrat presegala vrednosti za odrasle sestoje. Skladno z ekološko sukcesijo (zaporedje posameznih razvojnih faz) se bo spreminjala tudi rastlinska vrstna sestava.

Pomen pomlajenih površin je podoben kot pomen travnikov in pašnikov v gozdnem prostoru

Ob zdajšnjem gospodarjenju z gozdovi, v katerih je približno 4 % mladovij in dobrih 20 % sestojev v obnovi in raznomernih gozdov, znaša količina hrane za rastlinojede parkljarje v povprečju od 600 do 1.200 kg/ha. Mehle (1995) v gozdovih Jelovice ugotavlja povprečno 1.088 kg/ha, od tega je 31 % lesnate biomase. Največji del biomase, primerne za prehrano, so trave in zelišča (63 %). Na Slovaškem so v sestojih hrasta in gabra ugotovili 1.261 kg, v hrastovo-bukovih gozdovih 599 kg in v bukovo-hrastovih gozdovih 1.153 kg/ha (Katreniak, 1989). Količina živalim dosegljive hrane v gozdnem robu ali na posekanih in z mladjem gozdnega drevja ter grmovja poraslimi površinami pa je nekajkrat večja in se približuje ali celo presega količino hrane na travnikih povprečne kakovosti, za katere je v slovenskih razmerah navedeno letno povprečje pridelka 5,5 t (suhe snovi) na hektar (Statistični urad RS). Vsaka presvetljena in gola ter najprej s travami in zelišči, kasneje tudi z mladjem gozdnega

Slika 7: Ob poseku več dreves so na posekani površini bistveno večje vegetacijske spremembe.

Slika 8: Količina hrane bo v mladju največja in bo nekajkrat presegala vrednosti za odrasle sestoje.

Slika 9: Zaradi postopne zaraščenosti z malinovjem in robidovjem so pomlajene površine za ljudi težje prehodne, zato zanje manj priljubljene in za divjad manj vznemirjene.

drevja in grmovja poraščena površina pomeni za rastlinojedo parkljusto divjad v prehranskem pomenu vsaj toliko kot obdelan travnik povprečne kakovosti in donosa. Po navadi so takšne površine v širšem bivalnem pogledu (za divjad) pomembnejše kot travniki in pašniki, saj je hrana na njih popolnoma naravna in živalim dostopna vse leto, površine niso gnojene in zaradi postopne zaraščenosti z malinovjem in robidovjem (*slika 9*) tudi vedno teže prehodne za ljudi. Zato so zanje manj priljubljene in s tem za divjad manj vznemirjene.

Foto: M. Artnak – Grča

Povečeval se bo obseg kritja za divjad

Poleg topografsko ugodnih predelov (grebeni, vrtače, skalovje, skalne razpoke) živali uporabljajo za kritje in zavetje tudi vegetacijo. Pestro navpično in vodoravno razgibana vegetacija pomeni več kritja za živali različnih vrst. Več kot je v okolju hrane, ki je primerna in dostopna za divjad rastlinojedih vrst (gosta in bujna vegetacija), več je posledično tudi različnih mest za počitek in kritje. Ker se obseg in kakovost kritja v prostoru in času spreminjata v povezavi z letnimi obdobji in v povezavi z načinom gospodarjenja s površinami, se bodo spremembe dogajale tudi na gozdnih površinah, ki so bile prizadete zaradi ujm in podlubnikov. S poraščanjem presvetljenih in golih gozdnih površin s travnato in drugo zeliščno vegetacijo se bodo najprej povečevale razmere za kritje živali manjših vrst. Kasneje, s poraščanjem prizadetih površin tudi z olesenelo gozdno vegetacijo in njeno višinsko rastjo (mladja, gošče, letvenjaki), se bodo povečevale površine, primerne tudi za kritje večjih vrst (rastlinojedi parkljarji, divji prašič, velike zveri). V omenjenih primerih razumemo tako kritje pred nevarnostjo kot tudi kritje pred neugodnimi vremenskimi razmerami (toplotno kritje, kritje ki prestraža sneg ipd.).

Izboljšali se bosta kakovost in nosilnost habitatov za parkljarje

V zmernem podnebnem pasu se med letom zelo spreminjata količina in kakovost hrane rastlinskega izvora. Količinske spremembe so v gozdovih manjše kot na travnikih, pašnikih in njivah. V jesensko-zimskem obdobju se v gozdovih zmanjša predvsem količina trav in zelišč ter listov v primerjavi s preostalimi sezonami. Presvetljene in gole površine zaradi ujm se bodo torej v začetku, v prvih letih, zaraščale s travami in drugo zelno vegetacijo, kar bo povečevalo kakovost in nosilnost habitatov rastlinojedih parkljarjev predvsem v toplem delu leta. V naslednjih

letih in desetletjih bo sukcesijski razvoj privedel do pojavljanja in zaraščanja z olesenelo vegetacijo gozdnega drevja in grmovja, kar bo postopoma povečevalo delež mladih razvojnih faz gozdnega drevja, ki dandanes, kot smo že omenili, v povprečju v slovenskih gozdovih znašajo nekaj več kot 4 %. Prav tako se bo povečeval tudi delež olesenelega rastlinja v sestojih v obnovi. Tako se bosta povečevali kakovost in nosilnost habitatov (hrana, kritje) tudi v hladnem delu leta. V gozdovih so pozimi namreč najpomembnejša hrana za rastlinojede parkljarje prav popki in mladi poganjki gozdnega drevja in grmovja. Mlada olesenela vegetacija, še posebno v razvojni fazi mladja, gošče in letvenjakov, je tudi pomembno mesto za zimsko kritje. Zato bodo zaradi ujm in podlubnikov prizadete ter z mlado vegetacijo ponovno porasle površine gozdov v naslednjih letih in desetletjih pomembno prispevale h kakovosti habitatov divjadi ter nekaterih zavarovanih vrst v okoljih, kjer so nastale.

Nastale bodo ugodne razmere za povečevanje številčnosti populacij nekaterih živalskih vrst

S povečano kakovostjo habitatov bodo nastale ugodne razmere za povečanje gostot (številčnost) populacij divjadi nekaterih vrst. Mednje uvrščamo rastlinojede parkljarje (predvsem srnjad in jelenjad,

deloma tudi gams in muflon), lahko tudi divjega prašiča. Podobne razmere so se v Sloveniji in v drugih evropskih deželah dogajale v obdobju po drugi svetovni vojni, seveda pa je bil tedaj večji tudi obseg sprememb. Tedaj sta bila vzroka za večanje številčnosti rastlinojedih parkljarjev povečan obseg in kakovost habitatov, ki ju je povzročilo večanje gozdnatosti (zaraščanje opuščanih kmetijskih površin) in intenziviranje gospodarjenja z gozdovi (povečan posek gozdnega drevja). Tako so nastale ugodne razmere za razvoj predvsem srnjadi in jelenjadi. Tedaj sta k temu prispevala svoj delež zatiranje volkov in skromna intenzivnost lova, pa tudi vrstam naklonjena lovska zakonodaja, kar je pomenilo skromen upor okolja vedno večji številčnosti obeh vrst (Adamič, 1974; Adamič, 1992). S povečano kakovostjo habitatov v naslednjih letih in desetletjih v večjem delu Slovenije (z izjemo njenega skrajnega vzhodnega in zahodnega dela) torej nastajajo podobne razmere za uspešen nadaljnji razvoj in večanje številčnosti populacij rastlinojedih parkljarjev. V naslednjih letih in desetletjih bosta tudi od politike upravljanja s temi vrstami in njihovimi populacijami odvisna njihova nadaljnja demografija in populacijska dinamika.

Miran Hafner,
spec., univ. dipl. inž. gozd.
miran.hafner@zgs.si

(Seznam virov je na voljo pri avtorju.)

Pripis uredništva

Obsežen žledolom v začetku leta 2014 (in kasnejša stopnjevanje napada/gradacija podlubnikov) sta zelo spremenila podobo gozdov v mnogih območjih Slovenije. Kot navaja že avtor, se bo v naslednjih letih in desetletjih zato bistveno povečala nosilna zmogljivost okolja za številne živalske vrste, med njimi tudi za prostoživeče parkljarje in velike zveri. Žalostno je, da je za ugodno stanje – vsaj z vidika naravovarstva in trajnostne rabe divjadi kot zelo pomembnega naravnega vira – morala poskrbeti narava sama. Žal z dogodki, ki z vidika gospodarjenja z gozdovi zagotovo niso dobrodošli in so s človeškega vidika katastrofalni dogodki. Vendar nikakor ne gre za »naravno katastrofo«, kot žledolom in kasnejše napade podlubnikov dojemajo mnogi; kot večina tovrstnih dogodkov zgolj prispevata k naravnim popravkom prejšnjih napak. Izjemno skrb zbujajoč, pravzaprav strašljiv je podatek, da se je delež mladovij – za divjad najpomembnejšega dela gozdnega ekosistema – v dvajsetih letih samostojnosti Slovenije oz. drugačne prakse gospodarjenja z gozdovi z 10,3 % zmanjšal na borih 4,1 %. Kot je strašljiv podatek, da je primeren posek v slovenskih gozdovih očitno mogoče dosegati zgolj s pomočjo narave in njenih

nepredvidljivih dogodkov, pa tudi, da ponekod v Sloveniji mladovja obsegajo manj kot 50 % ali celo samo 1/3 mladovij, ki bi jih moralo biti glede na primerno modelno sestavo gozda. To pomeni, da je povsem porušeno razmerje razvojnih faz gozdov. Zato se pri gospodarjenju z gozdovi, vključno z vplivom parkljaste divjadi, pojavljajo nekatere težave, ki jih sicer ne bi bilo. Pa za to niso krivi ne jelenjad ne srnjad ne njihove prehranske potrebe oz. »gobci«, kot temu zaničljivo pravijo posamezniki. Za tovrstne težave na veliki večini površine Slovenije tudi ni krivo (dobro!) upravljanje s populacijami divjadi, niso krivi lovci in ne drugi uporabniki prostora. Zelo dobro je znano, komu je bila v samostojni Sloveniji zaupana odgovorna naloga upravljanja z gozdom in gozdnim prostorom. Znano je tudi, kakšne napake so bile storjene pri spreminjanju gozdarske zakonodaje, pri neverjetnem in drugod v Evropi nepredstavljivem zmanjšanju deleža državnih oz. javnih gozdov na račun zasebnih in pri zmanjševanju ter nespoštovanju obveznosti lastnikov gozdov. Osupljivo in nedopustno je, da so upravljavci lovišč lahko zelo sankcionirani, če ne uresničijo t.i. biomeliorativnih del, namenjenih izboljšanju prehranske ponudbe za divjad, na povsem nepomembnem obsegu površin (npr. samo nekaj hektarov). Nasprotno

pa za pomanjkanje ustreznih habitatnih razmer na več 1000 ali celo 10.000 ha površin ne odgovarja nihče!

Avtor je v članku sicer zelo korektno predstavil stanje, žal pa se iz razumljivih vzrokov, tj. kot uslužbenec javnega zavoda, ki se je letos iz centra odločil narekovati upravljanje z divjadjo na lokalni ravni, ne opredeli jasno, kaj spremembe pomenijo za samo upravljanje. Tisti javnosti, ki nekritično sprejema prepričanje o »nesprejemljivih vplivih parkljarjev na okolje«, je verjetno samoumevno, da so novonastale razmere velika priložnost. Da, številčnost parkljaste divjadi bi se verjetno zaradi večje nosilne zmogljivosti okolja povečala, kljub temu pa bi se njeni vplivi na okolje zmanjšali, povečala bi se prehranska osnova za velike zveri. Gre za zgodbo, ki bi bila lahko – kljub predhodnim katastrofalnim dogodkom – zgodba o uspehu. A bo takšna le, če bomo nove razmere razumeli kot priložnost in ne kot grožnjo. Žal se je prek že izraženih nepremišljenih zahtev in sklepov pokazalo, da bodo posamezniki namesto priložnosti v pomenu spontanege zmanjševanja konfliktnih dogodkov in prispevka k doseganju pomembnih naravovarstvenih ciljev v spremenjenih razmerah iskali predvsem priložnost za zmanjšanje (redukcijo) nekaterih vrst parkljaste divjadi (zlasti jelenjadi). Namesto, da bi ustrezno prilagodili gozdno-gojitvene cilje, so marsikje dopustili naravno sukcesijo (saj smo vendarle od nekdanj tako ponosni na »sonaravnost kot eno izmed osnovnih paradigem slovenskega gozdarstva«, ki pa žal v zadnjem času vedno bolj postaja zgolj deklarativna vrednota) in iskali v teoriji tako opevano »sozvočje med rastlinsko in živalsko sestavino gozda«. Glede na dogajanje v letu 2017 obstaja velika bojazen, da bodo prevladali povsem zasebni interesi: (nespretno) nabiranje političnih točk, želja po zasedbi dobro plačanih delovnih mest v javnem sektorju ali morda zaslužek s prodajo in sajenjem drevesnih sadik, ki jih bodo potem uničevali »gobci« parkljaste divjadi. Verjetno ni naključje, da se je v besednjaku posameznikov za živali zopet pojavila beseda »škodljivci«.

Uredniški odbor glasila Lovec upa, da bo članek izpod peresa dolgoletnega sodelavca **Mirana Hafnerja** prispeval k ustreznemu razumevanju pomena spremenjenih habitatnih razmer za vse vrste prostoživečih živali – tudi med sodelavci institucije, iz katere izhaja avtor. Samo tako bomo v prisotnosti prostoživečih parkljarjev v naravnem okolju lahko videli in ustvarjali priložnost(i), ne pa grožnje. In samo tako bosta mogoča strpen dialog in sodelovanje različnih deležnikov, ki se tako ali drugače srečujemo z upravljanjem s populacijami divjadi – tudi v vedno spreminjajočem se gozdnem prostoru.

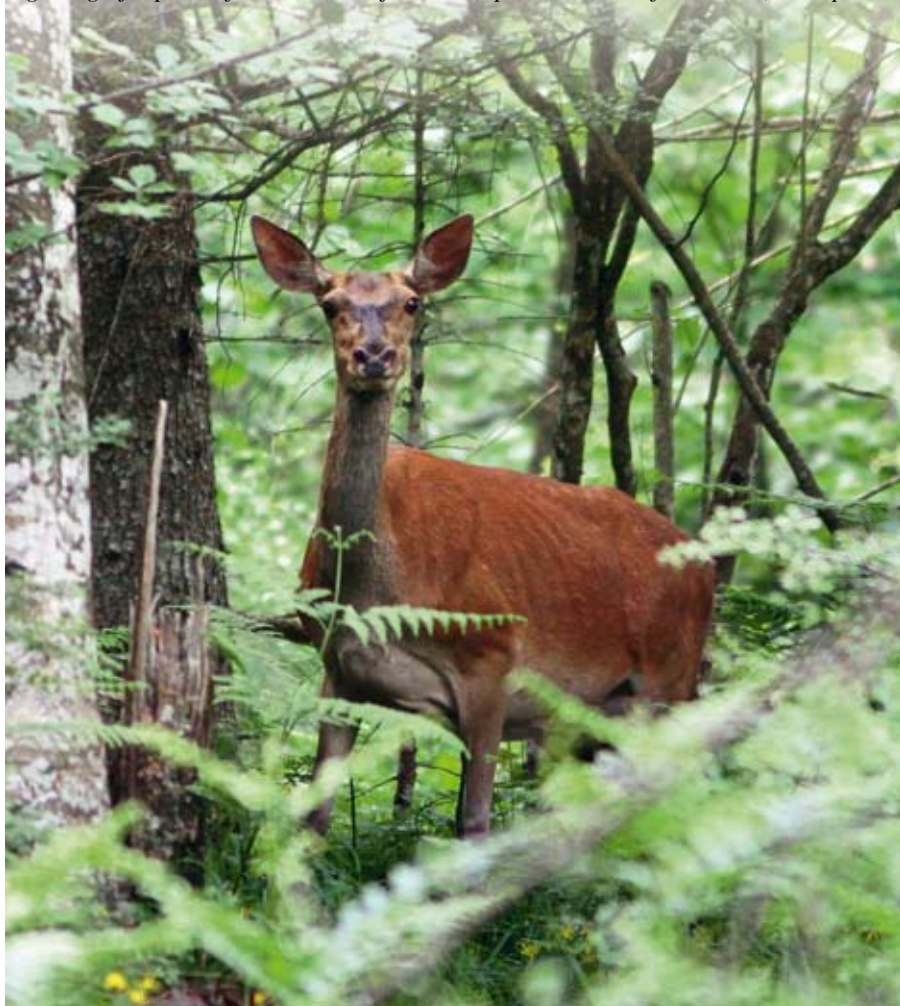

Foto: M. Artnak – Grča

Ponovno ali ročno polnjenje nabojev

2. del – opis postopka in nasveti, kako začeti

V Lovcu, 11/2016, sem opisal prednosti ponovnega polnjenja nabojev za lastne potrebe in razloge, da si lovec sam polni naboje. Tokrat bom opisal postopek in zainteresiranim svetoval, kako začeti in kje poiskati potrebne informacije. Prispevka nista navodilo, sta le predstavitev ponovnega polnjenja nabojev. Vsega nas ne moreta naučiti, lahko pa potešita radovednost in lovcu pomagata pri odločitvi – s tem začeti ali ne?

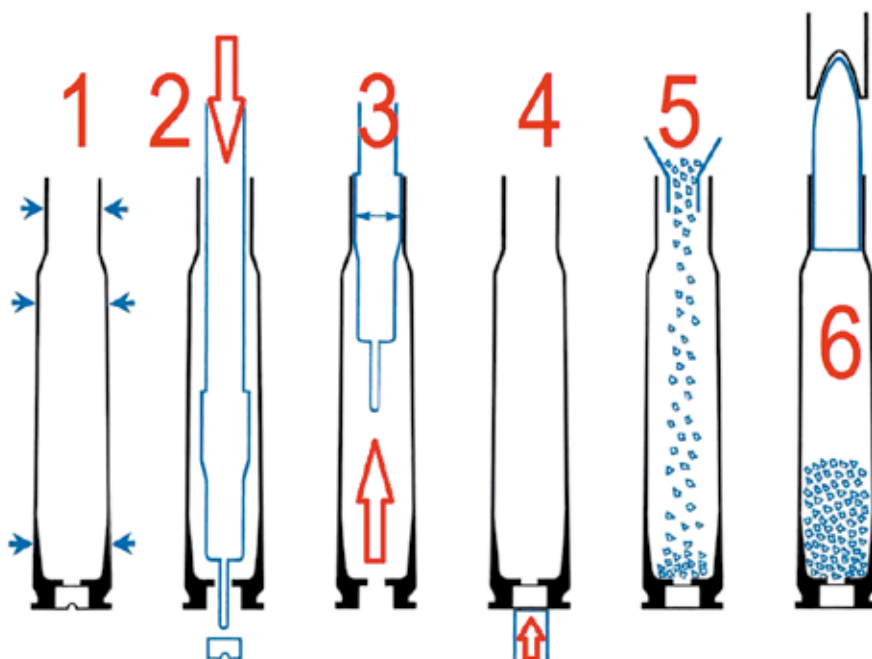
Postopek ponovnega polnjenja nabojev je načeloma preprost. Zajema zunanjo kalibracijo tulca in vratu od znotraj (1 in 3), odstranitev stare netilke (2), vstavitve nove (4), odmerjanje (doziranje) smodnika (5) in nazadnje še vstavitve nove krogle (6) (*fotografija 1*).

Ob aktivaciji netilke se vžge smodniška polnitev, ki se pretvori v smodniške pline. Nastali tlak potisne kroglo iz tulca ter skozi cev. Porabili smo netilko, smodniško polnitev ter kroglo, ostal nam je tulec. Ta predstavlja znaten del cene naboja in je edini del, ki ga lahko uporabimo ponovno. Tulec je pomemben del, saj združuje netilko, smodnik in kroglo. Zadržati mora vroče pline, visoke tlake, zatesniti ležišče in dopustiti plinom, da skozi cev potisnejo izstrelek.

Kaj se ob strelu zgodi s tulcem?

Za primer bomo vzeli lovca najpogostejši in znan **tovarniški naboj za puške stekleničaste oblike – brez roba**. Tak naboj leži v ležišču dokaj »ohlapno«, os krogle ni v popolni sredini (koncentričnost) z osjo cevi in tulec se s prednjim delom ne dotika ležišča. Ko igla udari po netilki, premakne tulec naprej, dokler prednjega dela – rame tulca – ne zaustavi ležišče. Šele v tem trenutku igla lahko aktivira netilko. Naraščajoč tlak smodniških plinov prisili predvsem prednji – zgornji del tulca, da se naleže na steno ležišča in ga tako zatesni. Prednji del se tako zelo pritiska ob steno, da se ne more premakniti. Zadnji del tulca se (lahko) pomakne nazaj, proti rahli vrzeli med dnom tulca in čelom zaklepa. Po navadi je t.i. »čelna zračnost« zelo majhna in tulec se zelo malo raztegne. Ko krogla zapusti cev, se tlaki zmanjšajo. Tulec se rahlo skrči in tako omogoči izvlek. Medenina je zato idealna. Tulec je zgoraj tanjši (fina struktura), spodaj pa obratno. Tako se omogoči elastičnost (tesnjenje) in krčenje (izvlek).

Naleganje tulca v ležišču in s tem povezano **zračnost** mora, v interesu var-

1. Faze polnjenja, prirejeno po priročniku podjetja Lyman.

nosti in natančnosti, razumeti vsak, ki si sam polni naboje. Prevelika »zračnost« bo stanjšala in ošibila tulec v spodnjem delu. To pa je lahko težava ob ponovnem polnjenju tulca. Poleg pojma »čelna zračnost« moramo poznati tudi pojem »naležne dolžine«¹, ki je razdalja od čela zaklepa do točke v ležišču, ki tulec zaustavi. Opisani primer ohlapnega naleganja nabojev velja za tovarniško strelivo, ki se mora prilegati množici različnih ležišč. Čelna zračnost nastane kot kompromis med dvema lastnostma, ki ju zasledujemo – funkcionalnost in čim boljše prileganje ležišču. Majhna je normalna, prevelika pa lahko škoduje.

Kontrola naleganja tulca v ležišču je mogoča še z **robom na dnu tulca (R)**². Naleganje se nadzira tudi s **pasom na tulcu**, pogovorno imenovanem »magnum« naboj³. Zunanji pas je v bistvu rob⁴, le da

¹ Angl. »headspace«

² 7 x 65 R, 7 x 57 R

³ Izraz »magnum« izvira iz izraza za večjo prostornino.

⁴ Pas služi samo nadzoru naleganja tulca v ležišču in ne ojačitvi.

je pomaknjen višje. Služi istemu namenu kot rob ali rame v prejšnjih dveh načinih – kontroli naleganja. V preostalih primerih se tulec raztegne manj kot v prvem.

Tulec po strelu

Izstreljeni tulec se je ob strelu nalegel na steno ležišča naše puške in je odlično

izhodišče za naprej. A je zdaj rahlo večji, kot je bil pred strelom. Predvsem pa vrat tulca ne drži krogle. Če bomo tulec uporabili v isti puški, ni treba kalibrirati celotnega tulca. Moramo pa zato stisniti (kalibrirati) vsaj njegov vrat, sicer ne bo držal krogle. **Kalibriranje** pomeni, da tulcu (ali delu tulca – vratu) povrnemo standardne mere. Tulec moramo kalibrirati vsaj toliko, da bo deloval v našem orožju. Zato se moramo odločiti, ali bomo:

- a) tulec kalibrirali v celoti – polno kalibriranje,
- b) tulec kalibrirali delno,
- c) tulcu kalibrirali samo vrat.

a) Polno kalibriranje – tulec v celoti potisnemo v matrico za polno kalibriranje in mu v celoti povrnemo standardne mere. Tako pripravljen tulec bo nato primeren za vsako puško tega kalibra. Tako kalibriranje je priporočljivo za gladko in hitro vstavljanje naboja v ležišče, obvezno pa je za polavtomatsko lovsko orožje.⁵ Ker tako

⁵ Obvezno tudi pri nabojih za lov nevarne divjadi (Afrika).

kalibriranje daje polno funkcionalnost (kot tovarniško), je najpogostejše za lov.

b) Delno kalibriranje lahko opravimo z matrico za polno kalibriranje. Privijemo jo toliko, da tulec ne gre do konca v matrico. Tako tulec delno kalibriramo, predvsem vrat in rame tulca. Pridobimo nekaj na natančnosti in življenjski dobi tulca, ni pa idealno ne za hitro vstavljanje naboja ne za vrhunsko natančnost, ki bi jo terjala strelska tekma.

c) Kalibriranje vratu opravimo s posebno matrico, ki kalibrira samo vrat tulca. Poznamo dve vrsti takih matric. Običajna ne centrira tudi telesa tulca, ampak mu samo podaljša življenjsko dobo. Nekaterim puškam zato v primerjavi s tako matrico celo bolj prija polno kalibriran tulec. A večini nabojev se natančnost izboljša z uporabo **posebne matrice za kalibriranje vratu**. Ta v drsečem ležišču vodi telo tulca v matrico popolnoma koncentrično, vrat pa stisne z uporabo izmenljivega obročka. Tedaj se tulec idealno prilega v ležišču, čelna zračnost je najmanjša oz. je ni, os krogla pa je poravnana z osjo cevi. Če se naboj zelo tesno prilega ležišču, lahko ovira hitro vstavljanje naboja. Koncentričnost tulca, vratu in vstavljene krogle lahko preverjamo s pripomočkom, ki sem ga omenil v predhodnem članku.

Postopek ponovnega polnjenja za-jema:

- pregled tulcev in čiščenje
- kalibriranje tulca in odstranitev netilke
- vstavev nove netilke
- odmerjanje smodnika
- vstavljanje krogle
- kontrola in vodenje evidenc
- preizkus in razvoj polnitve

Odločili smo se, da si bomo napolnili nekaj nabojev. Pred seboj imamo izstreljene tulce. Najboljše je, da so iz iste škatle, istega proizvajalca in vsi enakokrat izstreljeni. Le tako lahko zagotovimo, da bo dal vsak tulec enake rezultate. Tudi med tulci istega proizvajalca, a različnih serij, so razlike v teži, ki vplivajo na notranjo prostornino. Razlika vpliva na tlak in posledično na hitrost izstrelka. Odveč je poudarjati, da te razlike vplivajo na zadetke. To trdim iz izkušenj. Če želimo res dobre strelske rezultate, bomo izbrali le najboljše sestavine (tulce). Zato vsak moj tulec po strelu vložim v škatlo, iz katere sem ga vzel. Beležim si, kolikokrat sem ga uporabil in ali je bil kalibriran polno, delno ter ali je bil skrajšan. Tulce lahko kupimo tudi nove.

Pregled tulcev in čiščenje

Najprej tulce natančno preglejmo, da bi opazili morebitne razpoke in mesta čezmernega raztegovanja, kar je lahko

posledica čezmerne čelne zračnosti. Tulce, ki so odslužili, zavržemo. Da opazimo vse podrobnosti, morajo biti tulci čisti. Če potiskamo umazane tulce v natančno zloženo matrico, bomo njeno notranjost opraskali in tvegali, da se bo v njej tulec zataknil. Tulce, najpogosteje le vratove, lahko očistimo s krpico za loščenje, potemnele in bolj umazane pa z vibratorsko napravo. Poleg *suhega loščenja* poznamo še *mokro* in *ultrazvočno čiščenje*.

Kalibriranje

Tulce namastimo ročno ali jih povajamo po blazinici, v katero smo vtrli mazivo (*fotografija 2*). Za vsak tulec, ki ga polnimo ponovno, imamo komplet matric. V stiskalnico privijemo ustrezno

2. Nanašanje maziva na tulce s pomočjo blazinice

3. Komplet matric znamke Lee

3a. Prerez matrice za kalibriranje puškovega naboja

matrico za kalibriranje⁶ (*fotografija 3*, matrica označena z A), v vodilo vstavimo držalo tulca (angl. *shellholder*). Tulec vstavimo v držalo ter ga s pomikom ročice potisnemo v matrico. Stiskalnica pomaga, da opravilo ni težavno. Matrica stisne tulec po celotni dolžini. Praviloma s to matrico kalibriramo (1) in hkrati izbijemo netilko (2). Matrica ima znotraj uvito vreteno, na spodnji strani katerega je trn. Slednji izbije

⁶ Glej fotografijo 3a – prerez matrice za kalibriranje

netilko (*fotografija 4*). Ob povratnem gibanju vreteno kalibrira vrat tulca še z notranje strani (3). Le tako kalibriran vrat bo čvrsto držal kroglo.

4. Tulec, kal. 7 mm Rem. Mag., pred kalibriranjem – vstavitvijo v matrico

Krajšanje tulca

S kljunastim merilom preverimo dolžino tulca; pri strelu in ob kalibriranju se namreč lahko podaljša. Preveriti moramo njegovo dejansko dolžino in ga po potrebi skrajšamo na predpisano mero. (*fotografija 5*) Spodnje in zgor-

5. Krajšanje tulca

nje mere so navedene v preglednicah. Predolg tulec bi segel pregloboko v prehodni konus cevi in bi tako oviral normalno vstavev naboja ali pa bi ležišče zarobilo vrat tulca v kroglo in bi nastali povišani tlaki. Ob morebitnem krajšanju vratu tulca nastane raven rob, ki ga nato posnamemo po zunanji in notranji strani. Najbolj se raztegujejo tulci, ki so bili izstreljeni iz zelo ohlapnih ležišč (starejše ali vojaške puške). Bolj kot se raztegujejo, krajša je njihova življenjska doba. Če je potrebno, očistimo še žepek netilke ter nazadnje s tulca odstranimo mazivo.

Vstavljanje netilke

Netilke vstavljamo z ročnim orodjem ali orodjem na stiskalnici. Pri tem je potreben občutek, da netilka pravilno sede v žepek, sam postopek pa je manj zahteven ali nevaren, kot se morda zdi. V tej fazi uporabljamo zaščitna očala (*fotografija 6*).

Foto: G. Hodnik

6. Netilka pred vstavitvijo

Izbira in odmerjanje smodnika

Tip smodnika izberemo na podlagi njegovih značilnosti. Morda želimo čim večjo hitrost s težjo kroglo, v kal. 7 mm Rem. Mag., in smo izbrali bolj progresivnega (npr. N160, N165) ali pa imamo v kal. 7 x 64 raje lažjo kroglo in izberemo »hitrejši« smodnik (N140). Za kal. .222 in .223 Rem. so primerni še hitrejši smodniki, kot so N120, N133, N135; spet odvisno od teže krogle, ki jo uporabimo. Za zelo lahke krogle je primeren čim hitrejši, za zelo težke (5 g) krogle, kal. .223, pa je primeren tudi N140.⁷ Ko smo izbrali tip smodnika, pogledjmo v preglednici

⁷ Navedene vrste smodnika Vihtavouri so zgolj za primerjavo, ker so med lovci najpogostejši.

podatke za smodniško polnitev (začetne in največje) za maso krogle, ki jo uporabljamo. Teža/masa krogle namreč najbolj vpliva na upor in tlak. Velja logično pravilo: *težja krogla, manj istega smodnika*. Na tlak (upor v cevi) vplivajo tudi zgradba krogle, vrsta netilke ter prostornina v tulcu. Zato vedno začnemo z začetno polnitvijo ter jo postopoma stopnjujemo. Za **odmerjanje smodnika** (»doziranje«) potrebujemo natančno tehtnico. Vse tehtnice, namenjene samopolnilcem, lahko tehtajo na 6/1000 g natančno. Razlika med elektronsko ali mehansko tehtnico je samo v priročnosti. (*fotografija 7*). Eno najpomembnejših opravil poleg tehtanja je končni pregled napolnjenih tulcev. Tako

preverimo, ali je smodnik res v vsakem tulcu. Če odmerjamo s t. i. dozirnikom (predvsem pištolsko/revolversko strelivo), preverjamo tudi raven napolnjenosti in kontrolno stehamo vsakega desetega (*fotografija 8*).

Vstavljanje lovske krogle

V kompletu je matrica za vstavljanje izstrelkov (*fotografija 3 - B*), ki jo privijemo v stiskalnico. Sledimo navodilom izdelovalca matrice, glede priporočenih mer za celotno dolžino naboja (tulec in krogla) pa sledimo priročniku. Matrica ima zelo pogosto tudi možnost robljenja. Pri matricah, ki te možnosti nimajo, lahko dokupimo

Foto: G. Hodnik

8. Napolnjeni tulci, kal. 9,3 x 62

Foto: G. Hodnik

7. Tehtanje in odmerjanje (»doziranje«) smodnika v tulce

matrico samo za robljenje (*fotografija 3 - C*). Razlikujemo robljenje vratu tulca po profilu krogle (angl. *taper crimp*) in robljenje v za to namenjen zunanji kanal na krogli (angl. *roll crimp*). **Robljenje ni obvezno, saj že sam vrat tulca zelo čvrsto drži kroglo.** Priporočljivo je le za močnejše revolverske naboje ter močne naboje za lov na veliko afriško divjad. V navedenih primerih lahko odsun premakne kroglo v preostalih nabojih in povzroči zastoj. Robimo tudi naboje, ki jih vstavimo v cevast nabojnik (vzvodna repetirka). Robljenje dodatno učvrsti kroglo v vratu tulca.

Kontrola in vodenje evidenc

Ponovno napolnjen naboj premerimo in si zapišemo vse podatke glede postopka polnjenja. Zapišemo si znamko in tip tulca, težo, znamko in tip smodnika, znamko in tip netilke, težo, vrsto in tip krogle, ali

smo vrat tulca robili, smo tulec krajšali (včasih dolžino tulca in njegovo težo) ter zapis datiramo. To bo v pomoč, ko bomo naslednjič želeli napolniti serijo nabojev. Preverimo tudi, ali v našem orožju tak naboj deluje – ali gre lepo v nabojnik in iz nabojnika v ležišče ter predvsem ali se zaklep lepo zapre. Če smo se igrali z robljenjem in celotne dolžine naboja ali tulca nismo skrajšali – pa bi ga morali –, nas na napake opozori dejstvo, da naboj ne gre v ležišče.

Razvoj polnitve pomeni, da postopoma razvijemo polnitev, ki ustreza našim željam glede natančnosti zadevanja in hitrosti (moči). Sam najraje na primerno strelsko mesto prinesem že pripravljene tulce z vstavljenimi netilkami. Sproti odmerjam smodnik, izdelam naboj, ustrelim na tarčo in hkrati merim hitrosti. Včasih bomo največjo hitrost⁸ z neko kroglo dosegli prej, kot pričakujemo. Takrat se ustavimo. Na prekoračitev meje nas lahko opozorijo tudi znaki na tulcu. Takrat polnitev zmanjšamo, ves čas pa opazujemo rezultate na tarči. Podatki na kronografu in na tarči ter videz tulca povedo vse, kar potrebujemo. Tak način omogoči, da v enem preizkušanju preverimo natančnost, hitrost, delovanje. Hkrati lahko puško tudi pristrelimo. Za terensko preizkušanje uporabljam prenosno stiskalnico podjetja Lee, z njo pa na takem kraju le vstavljam krogle. Le preskus na tarči pove, ali smo v naših prizadevanjih uspešni (*fotografija 9*).

Zakonodaja

Zakon o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih (ZEPI)⁹ dovoljuje, da z veljavnim orožnim listom kupujemo in imamo v posesti dele streliva (smodnik, netilke in tulce z netilkami). Nakup je mogoč z orožnim listom in certifikatom o strokovni usposobljenosti osebe za polnjenje streliva – **za lastne potrebe**.

Pravilnik o strokovni usposobljenosti za delo z eksplozivi ali pirotehničnimi izdelki¹⁰ določa vrste strokovne usposobljenosti in pogoje za pridobitev certifikata.¹¹ Naslovce zanima pridobitev strokovne usposobljenosti za **polnjenje streliva za lastno uporabo**, kjer po opravljenem preizkusu prejmemo potrdilo (certifikat) o strokovni usposobljenosti s trajno veljavnostjo. Pravilnik opisuje postopek prijave ter vsebino in potek preizkusa. Izpit ni zahteven, terja le nekaj časa in volje. Vse potrebne informacije najdemo na spletni strani MNZ.¹²

⁸ Hitrost je najboljši znak, kdaj dosežemo največji dovoljeni tlak.

⁹ Uradni list RS, št. 35/08, 9. 4. 2008 in spremembe, Uradni list RS, št. 19/15 z dne 20. 3. 2001.

¹⁰ Uradni list RS, št. 82/03, 95/04 in 83/07 – spremembe, Uradni list RS, št. 1/16 z dne 8. 1. 2016.

¹¹ Strokovne usposobljenosti za delo z eksplozivi ali pirotehničnimi izdelki

¹² http://www.mnz.gov.si/si/mnz_zasvas/ci-

Foto: G. Hodnik

9. Terenski razvoj polnitve z uporabo merilnika hitrosti

Torej, če želimo sami polniti naboje, bomo opravili preizkus, prejeli certifikat in z njim nemoteno kupovali in imeli v posesti smodnik, netilke. Trgovcu bomo pokazali certifikat, svoj orožni list ter kupili smodnik in netilke. Za nakup ali posest tulcev in krogel ne potrebujemo ničesar in so v prosti prodaji.

OPREMA

Ponovno polnjenje opravimo z uporabo posebnih orodij, glavno med njimi je stiskalnica. To je orodje, s katerim kalibriramo tulec in vanj vstavimo kroglo. Stiskalnica ima vzvod, ki omogoča, da tulec brez napora potisnemo v matrico. Držalo tulca pomaga pri vstavljanju in izvleku iz matrice. Stiskalnica in matrice so najpomembnejše orodje. Za izdelavo nabojev potrebujemo še obvezne pripomočke (tehtnica, držalo tulca, kljunasto merilo) ali zaželeno pripomočke, ki olajšajo delo. Mednje spadajo odmerjevalnik smodnika – »dozirnik«, dodajevalnik smodnika (ang. trickler), pripomočki za čiščenje in pripravo tulcev, kinetično kladivo za delaboracijo naboja, strgalo za posnemanje zunanje in notranje strani vratu tulca, strgalo za čiščenje žepka netilke, lijak za smodnik, nakladalna stojala. Vsakemu bi priporočil, naj si izbere kakovosten komplet, v katerem je vse našeto – tudi priročnik. Pri izbiri znamke bodo vplivali cena, dostopnost, kakovost, pa tudi odzivnost podjetja ob reklamacijah. Če imate npr. stiskalnico podjetja RCBS, boste lahko v njej uporabljali standardne matrice vseh drugih proizvajalcev – in obratno. Poleg naštetega moramo imeti primeren prostor s čvrsto ravno površino (mizo, pult), ki omogoča tehtanje ter varno in pregledno polnjenje nabojev.

vilno_orožje_in_eksplozivi/eksplozivi_in_pirotehnika/

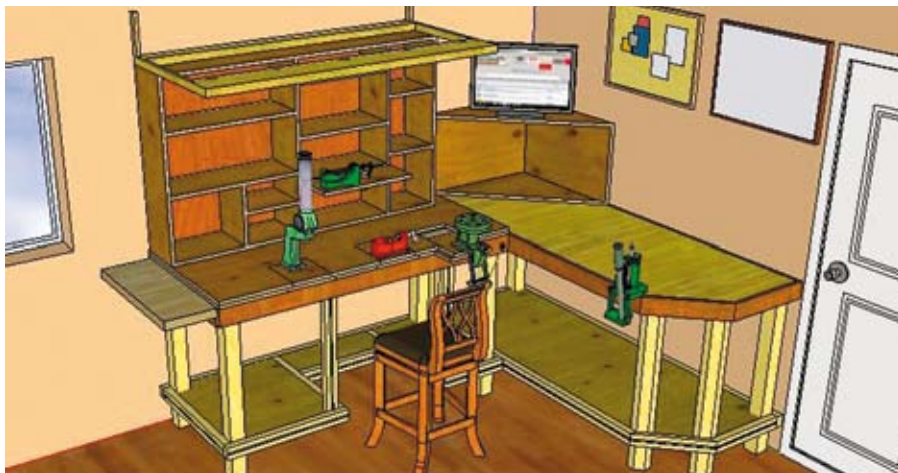
Najmanj, kar potrebujemo, je vsaj meter take površine, kamor pritrdimo stiskalnico in opravljamo druge postopke, kot so tehtanje, odmerjanje v tulce (*fotografija 10*). Če morda razmišljate o nabavi večpostajne »progresivne« stiskalnice, na kateri opravljamo več postopkov hkrati – nasvet: »*Naučimo se hoditi preden začnemo teči!*« Večpostajno stiskalnico lahko nabavimo kasneje, ko osvojimo osnovno znanje in ocenimo naše potrebe po količini. Za začetnika je odlična tudi stiskalnica z vrtljivo glavo (angl. *turret*)¹³, v kateri imamo lahko več matric, vsako fazo polnjenja pa opravimo ločeno, kot na običajni enopostajni stiskalnici.

Kaj in kje kupiti opremo?

Najbolj enostavna in ekonomična izbira je nakup kompleta, v katerem je enopostajna stiskalnica z nekaj obveznimi pripomočki. Če bi kupovali vsak kos posebej, bi porabili več časa in denarja. Odločitev je seveda naša. Sam sem nabavil komplet. Potreboval sem samo še matrice (za vsak »kaliber« posebej) ter sestavine (smodnik, netilke, krogle). V Sloveniji je izbira vedno boljša in z uporabo spletnega iskalnika najdemo tudi nekaj najbolj aktivnih trgovcev, s katerimi imam osebno dobre izkušnje. Nekateri vam bodo radi pomagali s koristnimi nasveti. Nakup orodij in sestavin (smodnik – ob predložitvi ustreznih potrdil) pa je pri večini mogoč tudi preko spleta.

Za katero znamko se odločiti? Večina proizvajalcev matric in stiskalnic je iz ZDA. Najpogostejši in pri nas dostopni so izdelki naslednjih podjetij: RCBS, REDDING, FORSTER, LEE, HORNADY in LYMAN. Manj znani, a tudi vrhunski izdelovalci matric so še CH4D, DILLON in WILSON. Z nekaj truda na spletu

¹³ Primer: stiskalnica podjetja Redding T7 z možnostjo vstavitve sedmih matric

10. Primer postavitve delovnih površin in orodja

najdemo še katerega. Najpogosteje pač kupimo, kar nam je dostopno.

INFORMACIJE - NASVETI

Priročniki, splet, revije, mentor ...

Za začetnika je priporočljivo, da si prebere čim več. Prvi korak še pred nabavo opreme (ali hkrati z nabavo) je nakup priročnika za polnjenje. Priročnik v prvem delu opisuje postopek polnjenja in daje splošna navodila za vsako posamezno fazo. V drugem delu priročnika so podatki za polnjenje (*fotografija 11*). Obstajajo priročniki, ki samo svetujejo, kako doseči čim boljše rezultate (*fotografija 12*). Hkrati pa večina proizvajalcev smodnikov v prosto dostopnih brošurah navaja le podatke o smodniških polnitvah. Podatki proizvajalcev smodnikov so dostopni tudi na spletu. Za iskanje nasvetov začetnikom odsvetujemo različne e-forume, ker so nezanesljivi. Neki tuj avtor je opravil poskus in na e-forumu postavil vprašanje, na katerega je že vedel odgovor. Od dvanajstih odgovorov sta bila pravilna le dva! Tako da – POZOR! Izogibajmo se tudi vseh nepreverjenih podatkov glede polnitev. Odlične informacije sem vedno našel v priročnikih za polnjenje. Mnogo tujih orožnih revij vsebuje prispevke, namenjene le ponovnemu polnjenju. Odlični so npr. članki **Boba Forkerja**, ki so izhajali v reviji *Guns&Ammo*, **John Barnses** objavlja prispevke v revijah *Guns*, *Rifle* in *Handloader* – zadnja je specializirana revija za samopolnilce. Seveda je informacij mnogo in jih ni težko najti. A za začetek se oprite na uradne podatke večjih proizvajalcev (*fotografija 13*).

Priporočljivi viri informacij za začetnika¹⁴:

- Forum lov – priročnik za polnjenje, avtor **Miroslav Slabajna**

¹⁴ Tudi <http://www.strelci-lovci.si/nasveti-in-znanja/150-polnjenje-streliva-osnove> in <http://sldr.freeforums.net/thread/105/polnjenje-streliva-kako-splah-potrebujemo>

- <http://www.strelec.si/izpit-za-polnjenje/>
- <http://blog.artekcenter.com/kategorija/reloading/>
- tuji priročniki, v tiskani ali digitalni obliki
- orožne revije z rubrikami o ponovnem polnjenju
- specializirane revije (*Handloader*) ali publikacije.

Mentor

Najprimerneje je, če začetniku pri prvih korakih pomaga nekdo z izkušnjami. Lovcev, večjih na področju ponovnega polnjenja nabojev, je kar nekaj. **Miroslav Slabajna** iz LD Komenda je sam pripravil priročnik za polnjenje, ki je sploh edini v slovenskem jeziku. Vsebuje osnovno znanje in ga priporočam za začetek. **Boro Ličina** je bil strokovnjak že pred dvajsetimi leti, ko sem bil sam še pripravnik. Tudi on je v 90-tih letih p. s. o tem pisal v Lovčevem dnevniku. Na želje lovcev je organiziral seminarje na to temo. Tudi športni strelec, ki si polni naboje, lahko nudi zelo koristne informacije. Dober mentor mora znati pokazati vse temeljne postopke in posredovati vsaj osnovne in bistvene informacije, ki se nanašajo na postopek ponovnega polnjenja nabojev. Najprej mora dobro poznati in upoštevati temeljna **pravila glede varnosti** ter jih z zgledom prenašati na »učenca.« Tudi knjiga je lahko odličen mentor. Ne pozabimo: **za površne, nepotrpežljive in »vsevedne« tu ni prostora!**

Dobrega mentorja prepoznamo po tem, da razume, kaj se zgodi ob strelu in kako tulec nalega v ležišču. Poznati in pojasniti mora znati, kaj se s tulcem zgodi ob polnem kalibriranju, kaj ob delnem in kaj se zgodi, če kalibriramo samo vrat tulca. Našteti zna različne vrste tulcev (stekleničast ...) ter poimenovati dele tulca. Pojasniti mora znati vpliv celotne dolžine naboja na delovanje naboja. Razumeti

mora, kako razdalja, ki jo krogla opravi iz tulca do mesta, kjer se začne nalegati v cevi, vpliva na tlake in natančnost. Poznati mora razliko med progresivnimi in hitrimi smodniki. Pojasniti mora znati vpliv prostornine/volumna tulca na tlake, kako centričnost naboja v razmerju do osi cevi (oz. tudi krogle v razmerju do tulca) vpliva na natančnost. Svetovati mora znati pri razvoju polnitve. Po navadi dober mentor pozna mnoge tehnike za izboljšanje natančnosti in jih tudi sam preverja ter preizkuša, ne le da o njih bere (ali še to ne) ter jim slepo verjame.

Polnjenje za druge? Ne mislite, da boste po nekaj napolnjenih nabojih že

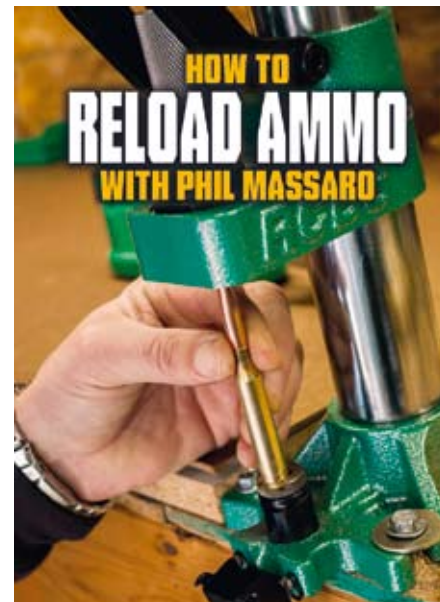
Kaliber: 9.3 mm (.366" Dia.)
Hulise: RWS
Zundh.: RWS 5341

DK 14.6 g	RWS	KS 16.6 g	RWS	TMR 16.6 g	QECO
Pulver g	g	Pulver g	g	Pulver g	Pulver g
R 902	810	R 902	765	R 902	755
max	760	max	725	max	715
min		min		min	
R 903	810	R 903	790	R 903	780
max	750	max	720	max	710
min		min		min	
R 907	825	R 907	790	R 907	755
max	770	max	700	max	710
min		min		min	

HK 16.7 g	RWS	TMR 16.6 g	RWS	TUG 18.0 g	RWS
Pulver g	g	Pulver g	g	Pulver g	Pulver g
R 902	735	R 902	700	R 902	695
max	690	max	650	max	640
min		min		min	
R 903	735	R 903	700	R 903	710
max	690	max	650	max	640
min		min		min	
R 907	745	R 907	700	R 907	705
max	675	max	645	max	650
min		min		min	

auch VMT 16.5 g RWS 81.8 mm

11. Posnetek strani iz priročnika *Wiederladen*, RUAG – podatki o polnitvah so zakriti.

12. Priročnik za polnjenje Massaro

13. Brezplačni vodnik za polnjenje, revija Handloader

14. Lovski pripravniki vadi streljanje s ponovno napolnjenimi naboji, kal. 223 Rem., na tarčo.

Trgovci z opremo, pripomočki in sestavinami

Trgovci	Orodje in pripomočki	Sestavine	Nasveti
Artek – Rimske Toplice	DA	DA	DA
Tarča – Ljubljana	DA	DA	DA
PRO Armis Maribor	DA	DA	–
Rebec – Postojna	DA	DA	–
Koptex - Lovce, Bock – Kranj	–	DA – določene	–

tak strokovnjak, da bi lahko polnili tudi za druge. Nikakor. Eno izmed pravil je, da nikoli ne izstrelimo naboja, ki ga je napolnil nekdo drug. Nikoli ne vemo, kako ga je izdelal. Ravno začetniki naredijo največ slabega slovesa ponovnemu polnjenju. **Polnjenje nabojev je namenjeno le za lastno uporabo – in na lastno odgovornost!** Ste porabili kar nekaj denarja, da bo nekdo drug na vaš račun (in trud) streljal pol ceneje? Žal tak ne bo razumel, koliko pozornosti ste vložili v eno samo škatlo nabojev. Tak, ki ga postopek ne zanima in ga ne razume, bo ob slabem zadetku krivil najprej vas, nato puško in šele nazadnje sebe. Naboj se polnimo le zase!

Zaključek

Postopek je enostaven, a namenoma sem navedel posebnosti, ki pokažejo, da sta potrebna tudi pozornost in čas. Za tiste, ki se s tem že ukvarjajo, nisem napisal nič novega. Vsak mesec bi lahko izšel članek, ki bi obravnaval samo eno temo. Toda Lovce je revija za lovce in le malo smo to pot pokukali v svet ponovnega polnjenja nabojev. Kogar zadeva zanima, si bo sam poiskal vse odgovore. Jaz sem postopek videl enkrat, več ni bilo potrebno. Moja naloga je bila branje in sledenje preprostim navodilom za uporabo orodij ter zdrava pamet. Ne škodi pa pri tem zavedanje, da se vse življenje učimo in da je lahko napačno tudi, kar je nekje zapisano.

Vedno, ko se pojavi tak prispevek, dobi avtor mnogo vprašanj, celo takih, naj posreduje recepturo za natanko to in to puško. To se je dogajalo že pred dvajsetimi leti **Valterju Dvoršku**. Prihranite si trud (vaš in moj!) ter sledite nasvetu: Najprej proučite vsaj prve tri domače vire, nato poiščite še katerega tujega. Nato še enkrat preberite ta prispevek. Nasvete poiščite pri solovcih, ki si že polnijo strelivo – z veseljem vam bodo pomagali. Tudi veliko športnih strelcev je strokovnjakov na tem področju. Mogoče je tudi brez njih – vaš mentor je lahko le dober priročnik. Za nakup opreme povprašajte trgovce – za to so plačani. Če vas ponovno polnjenje res zanima, ne odlašajte predolgo. Naredite prvi korak. Moj je bil nakup opreme, vaš pa je lahko prijava na izpit. Potem bo vse lažje.

Že kar nekaj časa je minilo od prispevkov **Valterja Dvorška** iz 90-ih let prejšnjega stoletja, ki so vzbudili tudi moje zanimanje. Gre čas res tako hitro? Najbrž res, če se ukvarjaš tudi s ponovnim polnjenjem!

Gregor Hodnik
gregor.hodnik@gmail.com

Na kratko iz tujega tiska ...

Rusija: Poročali smo že o množičnem poginu ogroženih sajga antilop, ki živijo v stepah centralne Azije in Rusije. Raziskovalci univerze iz Tübingena (Nemčija) so proučevali, ali ta vrsta antilop res živi izključno v stepah ali pa lahko živijo tudi v drugih podobnih habitatih, kar bi bilo vsekakor zelo spodbudno za njihovo ohranitev in preživetje. V ta namen so proučevali sklepniki kolagen iz fosilnih ostankov ter skelet sajg. Ugotovili so, da so bile sajge iz obdobja zadnje ledenice dobe bolj prilagodljive kot zdajšnje, saj so živele v več različnih okoljih, kot živijo dandanes. Sajge so torej očitno preživele zgolj v okoljih (polsuhe stepe), kamor so bile potisnjene in kjer so se lahko ubranile pred številnimi pritiski, zlasti človekovimi. Za varstvo in dolgoročno preživetje te vrste je to zelo dobra novica.

(Wild und Hund internet)

Kitajska: Poročali smo o pritiskih mednarodne javnosti na to državo zaradi preprečevanja trgovine z redkimi in ogroženimi živalskimi vrstami, zlasti pri trgovanju s slonovino in deli nosorogov. Državna gozdarska služba je sedaj sporočila, da so zaprli dvanajst obratov, ki so imeli sicer uradno dovoljenje za predelavo in obdelovanje slonovine, nadaljnjih 22 pa nameravajo zapreti do konca leta. Prav tako so zaprli 55 podjetij od skupno 143, ki so se ukvarjala z nakupom in prodajo slonovine in izdelkov iz nje. To so bila podjetja, ki so popolnoma legalno trgovala s slonovino, čeprav je večina izvira iz nelegalnih virov. Tako država sledi zahtevam mednarodne skupnosti o aktivni vključitvi v prepoved trgovine z deli redkih in ogroženih živalskih vrst ter s tem k ohranitvi teh vrst. Že dolgo je namreč znano, da je ravno Kitajska najpomembnejša odjemalka delov ogroženih slonov in nosorogov, ki izvirajo pretežno iz krivolova. Vsekakor je ravnanje kitajskih oblasti zelo pozitivno, prihodnost pa bo pokazala, kakšen bo odnos države do ilegalnega uvoza in najdb tovrstnega blaga na kitajskem trgu, še zlasti tistega, ki ga je mogoče najti prek interneta. Odprto ostaja tudi vprašanje obstoječih rezerv tovrstnih surovin v skladiščih, prav tako pa tudi, ali se bo v proces vključil ekonomsko neodvisni Hong Kong. Pomemben

Foto: B. Leskovic

Kitajska državna gozdarska služba je sporočila, da so začeli zapirati legalna podjetja in obrate za nakup in prodajo slonovine, iz katere so umetniki ročno rezbarili umetnostne izdelke. S tem ukrepom Kitajska sledi zahtevam mednarodne skupnosti o aktivni vključitvi in ukrepih CITES.

del prej omenjenega blaga naj bi bil zdaj tudi v skladiščih v sosednjih državah, zlasti v Mjanmarju, Vietnamu in Laosu.

(Jagen Weltweit internet)

Republika Južna Afrika: Ustavno sodišče v tej državi je v začetku aprila odločilo, da je bila prepoved prodaje nosorogovih rogov iz leta 2009 neustavna in jo je treba odpraviti. S prepovedjo prodaje je južnoafriška vlada želela zaustaviti nedovoljen lov oz. krivolov nosorogov v državi in s tem drastično zmanjševanje številčnosti obeh vrst (belega in črnega). Pobudo za presojo ustavnosti so dali rejci nosorogov, ki nosoroge gojijo v umetnih vzreji in želijo uradno prodajati njihove dele. Njihov glavni argument, poleg svobodne trgovine, v prid ukinitve omenjenega odloka vlade je tudi izjemno povečanje zabeleženega krivolova v državi po sprejetju tega odloka. Tako so še leta 2007 v državi odkrili zgolj trinajst primerov krivolova (v letih pred tem od 10 do 36), ki se je potem strmo večal (leta 2008: 83 primerov, 2009: 122; 2010: 333; 2011: 448; 2012: 668; 2013: 1.004; 2014: 1.215; 2015: 1.175; in leta 2016: 1.054). Kako naj bi potekala trgovina z nosorogovimi

rogovi iz umetne vzreje po odločitvi ustavnega sodišča, še ni znano, je pa dejstvo, naj bi bilo trgovanje z rogovi živali, ki že več generacij živijo v umetni vzreji, tudi sedaj skladno s konvencijo o mednarodni trgovini z ogroženimi prostoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami.

(Deutsche Jagd Zeitung internet)

Japonska: Šest let po jedrski nesreči v bližini mesta Fokušima načrtuje japonska vlada začeti s ponovnim postopnim naseljevanjem doslej zaprtih območij, ki so bila po omenjeni nesreči izpraznjena in prebivalci preseljeni. Tako naj bi že v marcu dovolili ponovno naselitev manjšega mesta Dalichi na omenjenem območju. Vendar pa so naleteli na nepričakovano oviro v obliki radioaktivnih divjih prašičev, ki so množično zasedli prazna naselja in mesta. Kot poročajo nekateri mediji, naj bi izpraznjena naselja in mesta zasedala na tisoče divjih prašičev: »Poselili so izpraznjene hiše, ropajo opuščena skladišča in trgovine z zalogami hrane in niso pripravljeni prepustiti svojih novih revirjev ljudem.« Boj proti divjim prašičem se je torej pokazal kot eden od zelo pomembnih korakov

do ponovne poselitve izpraznjenih naselij in mest. V prihodnjem letu tako okrožje Fokušima načrtuje odstrel približno 24.000 divjih prašičev. Odgovorni so nalogo dodelili lovcem, pri čemer pa »okuženega« mesa ne bo dovoljeno uporabiti za prehrano, temveč ga bo treba uničiti.

(Jagen Weltweit internet)

Nemčija: Pri vsakoletnem spomladanskem štetju poljskih zajcev s pomočjo reflektorjev so spomladi leta 2016 ugotovili povprečno gostoto 11 živali/km². Gostote po različnih deželah so različne, najvišja je na severozahodu države, in sicer 18 živali/km². Ker se omenjeno štetje opravlja dvakrat na leto (spomladi in jeseni), je s to metodo mogoče ugotavljati tudi morebitni prirastek v posameznem letu. Žal je bil le-ta v letu 2016 negativen – izgube med zajci so bile med letom torej izredno velike, saj je bilo jeseni ugotovljeno zmanjšanje številčnosti za 2 %, v posameznih predelih pa celo do 31 %. Kljub temu ostaja stanje s poljskim zajcem v Nemčiji uravnovešeno in na ravni izpred dveh let.

(Deutsche Jagd Zeitung internet)

Pripravil: **mag. Janko Mehle**

Oj, te naše Gore! Svet, proti nebu se dvigujoč! Marsikje poimenovan s preprosto besedo – **Gora**. Z nizkim skrivenčnim rastjem poraščen, še više kamenit in gol, a med kamni od bogatega rastja gosto živ.

Beseda bodi tokrat o Gori nad Srednjo Vipavsko dolino, o tisti pod Železnimi vrati.

Od nekdaj so ljudje iskali poti iz sotesk, tesni, dolin – ven, gor ... in še više. Cesto iz Vipavske doline proti prevalu skozi Železna vrata in naprej proti morju so zgradili v poznem 19. stoletju – o tem bo še tekla beseda. Prej so tod strmo sople v breg le steze in kolovoz.

Kako nenavadno ime – Železna vrata! Ožina je to, vklesana v kamnit mejni rob med Komenskim Krasom

Lovski dom dornberških lovcev, lovski dom z dušo ... (foto: F. Černigoj)

FRANC ČERNIGOJ

Lovski dom z dušo. Se prej o Gori pod Železnimi vrati? ...

in Vipavsko dolino. Z obeh strani nas danes gor pripelje cesta. Nekje na dnu ljudskega spomina tli vedenje: v tisti ožini, kjer so pobirali davek od tovarjenega blaga, so bila res vrata, ki so jih ob kugah zapirali, da bi tako preprečili širjenje boleznih po prometni žili – iz gostega življenja svetovljanskega Trsta v strnjena naselja Vipavske doline. Če se v kamnitom useku ustavimo, lahko v gladki steni zaznamo vklesane utore, kamor so bili verjetno vpeti tečaji železnih vrat. Pa tudi zapis na kamnitom znamenju vrh prevala, ki se konča z latinskim izrekom *Ad perpetuam rei memoriam*¹, priča o tem: »Pradedi, prababice so pripovedovali: Že Francozi, pod Napoleonom, so gradili cesto iz Goriške na Kras, tam nekje od Renč v klanec proti Trstlju (danes je to slepa cesta). /.../ Ali naj bi že prej in začasa Francozov železna vrata branila, da ne bi okuženi iz Trsta zanesli kuge k nam? /.../ Po slabi poti čez Trstelj je bilo nevarno voziti tudi zaradi tatov in razbojnikov. Neki voznik iz Budihnov³,

Kamniti pil na prevalu tik nad železnimi vrati. Na njem so vklesana imena kmetov z Gore, ki so ga »v pobožni misli naročili nekje na Krasu, pri kamnoseku.« (foto: F. Černigoj)

se jih je rešil tako, da je stopal skozi tesnico ali sotesko po sredi med voloma, potem pa vpil na pomoč na Goro ... Iz zgodovinskih virov pa vemo, da je cesar Franc Jožef leta 1883 dal narediti po sedanji trasi najkrajšo cesto iz Goriške in Vipavske čez Kras. Tu na vrhu je bila pokrajinska meja, in glej, 85 metrov niže presek skozi skalo, kot nalašč za železna vrata. /.../ Tu so pobirali davek od vina, ledu, lesa, živine, soli in ... (do nerazberljivosti poškodovan napis).«⁴

Tedaj – tisti kos ceste z vipavske strani je še posebno in na moč strm. Že gor, tik pod prevalom, je vasica – Gora, zaprav zaselek. Nje prebivalcem je v preteklosti pomagalo preživeti prepreganje vpreg navkreber gor iz Doline. In z 'žlajfanjem' od Železnih vrat dol. Ko so vozarji s kraškega konca na težkih vozeh privlekli svoje tovore do Vrat, se je pred njimi odprla Vipavska dolina. Strma ovinkasta vožarska cesta se je vila proti Gori. »Ho-gooop!« so morebiti zaklicali dol

proti Gori. »Ho-gooop!« so zagópal Gorjani nazaj. Sicer pa so vedeli, kdaj vozarji pridejo do prevala, tudi otroke so pošiljali gor na stražo, da so jim pritekli povedat: »Grejo! Grejo!« Povzpeli so se do Železnih vrat se usedli zadaj na vozove, na sore, in zavirali, 'žlajfali', navzdol. Zato so jim rekli tudi Žlajfarji⁵. In ko so se iz Doline gor vozarji namenili proti ozkemu grlu Železnih vrat in naprej proti Trstu, so jim Gorjani s pari volov prišli v vasico Potok nasproti, težke živali pripregli pred njihove vprege in jim pomagali vleči do Železnih vrat pod Trsteljem ... Ta postranski zaslužek je bil Gorjanom zelo dobrodošel, zato so se »v pobožni misli zmenili, da so nekje na Krasu pri klesarju, kamnoseku naročili pil ali znamenje ... To so bili kmetje, vozniki, z Gore.«⁶

Po tistih kačasto speljanih ključih in stezah, ki iščejo bližnjice med cestnimi ovinki proti Železnim vratom, so žene in dekleta nosile prodajat češnje v Trst. Češnje so krhki sadeži: če bi ji naložili na voz z železnimi kolesi, bi se na grobo posuti makadamski poti od tresljajev zmeščale. Zato so jih žene po trideset kilogramov naložile v jerbace in na glavah nosile do Trsta – štirideset kilometrov v eno smer! Že strma pet-kilomska pot do Železnih vrat jih je izmučila, četudi je bil to le manjši kos poti. Šle so po dve ali tri skupaj, za korajžo morebiti; in zaradi družbe – da so si delale kratek čas.

V času fašizma so se na pobočjih Gore in Trstelja zbirali zavedni Primorci s skrajnega zahodnega konca naše dežele, potihoma so zapeli in se menili o slovenski stvári ...

Ta pot iz Doline gor je še posebej oživela vsako leto poleti, v juliju in avgustu, ko so Vipavci v Dolini obdelali svoje vinograde in polja ter spravili seno z dolinskih travnikov. Takrat se je začela košnja na pobočjih Gore, Trstelja in drugih vrhov, od Pedrovega do Fajtega hriba – na Ovčaku, na Kopícah in na Planini. Možje in fantje so se sredi noči odpravili peš po stezah, zavitih v breg in v noč, s sklenjenimi kosami na ramah in s težkimi nahrbtniki na hrbtih, da so pred zoro dospeli na kamnite travnike. Večji del košnje je bilo treba opraviti, preden je sonce osušilo jutranjo roso. Včasih je bilo treba gor z vozovi tudi sredi belega dne, v največji vročini, da so voli molili jezike iz gobcev. Tam, malo pod Krsovcem, je ob poti še danes manjša jama, v katero se je po dežju natekla voda. Žival je dobro vedela, kje je to, saj so voli sami od sebe zapeljali k luži, da bi se odžejali. Kako žalosten je bil pogled

»zmartranih« živali, ko je bila kotanja v sušnem času brez vode ...

V naslednjih dneh so se pod večer po ovinkasti cesti spuščale vprege z vozovi, do vrha in še čez s senom naloženimi.

Dogajalo se je, da so si fantje posikali žene v tudi v sosednjih vaseh, na Krasu, onstran Trstelja. Tisti, ki so premogli kolesa, ki so bila takrat pravo bogastvo, so bili v prednosti. Tako je pot skozi Železna vrata iz kraških vasi na Komenskem pripeljala v Vipavsko dolino kar nekaj nevest. Te poti so ostale v ljudskem izročilu polne prešerne fantovske moči in nenavadnih dogodivščin. Pri Železnih vratih so imeli fantje pripravljene košate gabrove veje, ki so jih ob spustu nazaj v Dolino privezali za kolesa, da so lažje zavirali. Veje so na makadamu dvigale oblake prahu in lahko si mislimo, kako je bilo tistim, ki so vozili za prvim. Zgodilo se

le, stisnjene v gručo. Primožičevi, Dolfi z Gore, Štefkovi in Guorčevi so živeli v njih. V hiši čez cesto so bili Vodopivci. Na levo in desno od gručaste vasice sta dve razpotegnjeni dolini. Na drugi strani spodnje je zapuščena domačija Pristava. Gospodar je tja prišel z druge strani Železnih vrat, iz vasi Lipe, zato so mu pravili Pristav c z Lipe. Ob hiši je bila znamenita štirna. Posebno imeniten je bil njen nadzemni obod – šap, ki so ga odpeljali v muzej v Kromberk. Na zgornji strani ceste in hiš ob njej je še druga dolina, širna in lepa – o njej bomo tudi povedali svojo zgodbo. Zdaj povejmo le, da se nadaljuje še v druge doline. V eni od njih je Slavčeva hiša, zaprav senik. Tam so bivali v času košnje Slavčevi iz vasi Potok. Seno so spravljali na senik in hodili ponj pozimi, ko jim ga je v Dolini že zmanjkovalo.

Živ razgiban prostor, ki ga zaključuje kamnita štirna. Miza na njej obvladuje spodnji prostor.

je, da je kolesarju prečkala pot debela in dolga kača, se zapletla v špice prvega kolesa in 'salto mortale' kolesarja je bil neizbežen. Hujših posledic menda ni bilo, bilo pa je dosti v iskrivem smehu izrečenih besed. In zgodbica, ki je preživela svoj čas ...

Ja, tako je bilo včasih ...

Še ne tako dolgo nazaj je bilo na Gori pod Železnimi vrati pet ali šest kamnitih hiš. Tik ob cesti so diha-

Vsaka od domačij ima svojo zgodbo, eno od njih povejmo ...

Skoraj sto let nazaj sega, v čas velike gospodarske krize. Takrat je revščina prignala mnoge do obupa. Iskali so načine za golo preživetje. Za tega in onega je bila ena od možnosti Amerika, a od kod denar za to 'poslednjo' pot? Nekateri so zavarovali svoje domove pri italijanskih zavarovalnicah in 'pozabili' prižgano svečo na seniku. So bili tudi, ki se jim je to tvegano de-ja-

nje bojda izšlo, temu gospodarju pod Železnimi vrati se ni. Hiša je pogorela, gospodarja so zaprli, posestvo je šlo na kant⁷ in je bilo prodano za poplačilo dolgov ...

Kot je že bilo povedano, ena od

prostor, ki ga na eni strani zaključuje z betonsko ploščo pokrita kamnita štirna. Nanjo so postavili mizo, ki obvladuje spodnji prostor. Od tod so speljali notranji lesen gank¹² Mize so tudi spodaj, seveda, in družbe ob njih greje zaprt kamin, vgrajen v daljši zid nasproti

da bi z naravo in divjadjo v njej ravnali *lovsko pošteno*.« V teh njegovih besedah je srž dornberških lovcev, iz katere izhajajo tudi njih dejavnosti ...

Na prvo nedeljo po dnevu mrtvih je spominski dan za pokojne lovce s kulturnim programom pred domom in v domu samem. Rogisti iz svojih zlatih trobil izvajajo praznične glasove, zapojejo dornberški fantje – tudi svojem pokojnih lovcev ...

Sem sodi tudi že tradicionalna dobrodelna prireditve z lovsko mašo z Zasavskimi rogisti, posvečeno vsem pokojnim slovenskim lovcem¹⁵ Dogaja se v zgornji širni in lepi dolini, ki smo jo že prej omenili.

In: to je odprta lovska družina. Na nje skupnih lovih so dobrodošli vsi poštene lovci odprtih src in dobre volje.

Še nekaj zapišimo ob koncu tega zapisa – v bregu nad lovskim domom, med drevjem, od lanskega leta stoji kip Marije Vnebovzete¹⁶ Če gremo mimo, ko vanj sveti pozno popoldansko sonce, nehote zaustavimo svoj korak.

'Kako mogočno sije luč z neba!'
občuti tisti, ki gre mimo: gor proti Železnim vratom ali dol proti Dolini ...
Franč Černigoj

Foto: F. Černigoj

Kdor gre mimo v času popoldanskega sonca, nehote zaustavi svoj korak.

hiš na Gori je bila Primožičeva. In ta nekdanj kmečki dom iz kamna je postal – lovski dom z dušo ...

Lovski dom z dušo

Tedaj: dornberški lovci⁸ so v letu kupili 1978 zapuščeno in prazno Primožičevo hišo na Gori. Če nas pot kdaj pripelje mimo in se obrnemo proti obnovljeni razgibani hiši – kot bi jo hoteli, lepoto, pozdraviti – nas morebiti iz časa ven prešine: na desno stran domačije je bila štala, na levo kuhinja, na vrhu pa sobe. Za hišo je bilo zaprto notranje dvorišče, s kamnitim zidom naslonjeno v breg – kar skozi hišo so vstopali nanj. Na levi strani dvorišča je bila zidana štirna⁹ Vanjo se je s strehe stekala voda izpod neba. S kalavniki¹⁰ so jo Primožičevi kaláli¹¹ iz štirne in jo nosili v spodnje prostore – zase in za žival. Dandanes jo iz štirne po hiši vleče hidrofor.

Ko so lovci zapuščeno hišo začeli obnavljati, so zadnjo streho podaljšali čez zaprto dvorišče in pokrili tudi štirno. Tako so pridobili živ razgiban

vrat, v desnem zidu pa so steklenice izbranih vin ...

Kar toplo nam je v duši, ko zvemo, da štirna tudi v obnovljenem domu služi svojemu namenu, saj je polna dobre pitne vode.

Ogromno dela, ljubezni in znanja s pretanjenim občutkom za lépo so v prave kamne na Gori vtakli dornberški lovci. Prihajali so dan za dnem, večer za večerom – in delali¹³ Obnavljali so stare zidove, vgradili tlake, obnovili in opremili kuhinjo, obnovili ostrešje in s korci na novo prekrili streho; pokrili notranje dvorišče, v veliki sobi naredili novo ognjišče. Kot se za lovski dom spodobi, so dozidali hladilnico za uplenjeno divjad; in ... seveda: zunaj in znotraj očistili štirno, ki je tako postala srce lovskega doma.

Ko vprašam enega od tistih, ki so v nov lovski dom morebiti vtakli še več svojih sanj in dela kot večina drugih, kaj je tisto, kar njih lovsko družino najbolj označuje, mi po premisleku pove: »Spoštovanje je tisto ... Najprej spoštovanje do pokojnih lovcev in do najstarejših članov naše lovske družine¹⁴ in še spoštovanje prijateljev in prijateljstva. Nad vsem pa je naša velika želja,

¹ Po zapisu Milana Čotarja in pripovedovanju Silva Mrevljeta ter Vitjana Valiča, ki so otroštvo preživeli pod Goro.

² V trajen spomin!

³ Budihni – vasica pri Dornberku.

⁴ Iz napisa na kamnitem pilu vrh prevala. Napis je žal poškodovan – šipo, s katero je bil zaščiten, je nekdo razbil, dež in sonce pa sta dokument po svoje zaznamovala, da je težko berljiv, zato morebiti celo ne čisto točno prepisan.

⁵ 'Zaviračem' naj bi pravili tudi 'špalinkarji'.

⁶ Prepis iz poškodovanega napisa na kamnitem pilu.

⁷ Na kant – na boben.

⁸ LD Tabor Dornberk Branik.

⁹ štirna – vodnjak

¹⁰ kalvnik, kalálo – vedro

¹¹ Kaláli – z vedrom vleči vodo iz vodnjaka.

¹² gank – v tem pomenu: mostovž

¹³ Ne samo domači lovci – tudi lovci iz drugih družin in tudi nelovci, a veliki prijatelji lovcev!, so pomagali: z dobrovoljnim delom in prispevki v delu in materialu ...

¹⁴ Iz spoštovanja do najstarejših lovcev bo letos v jeseni slovesnost v čast Tonija Fabjana in Rada Cotiča, ki se bližata 90-im letom!

¹⁵ Že drugo leto zapored je lovsko mašo za pokojne slovenske lovce obogatil Slovenski oktet s koncertom v 'naravni katedrali'. Na prvi bogato razvejani slovesnosti je s slikarsko razstavo divjadi sodeloval tudi lovec in slikar Jurij Mikuletič, ki ima v lovskem domu svoj stalni kotiček. V okviru te prireditve živi tudi Fundacija Vrabček upanja, ki zbira sredstva za Oddelek za invalidno mladino Zavoda Stara Gora pri Novi Gorici.

¹⁶ Po ljudskem izročilu naj bi kip ob velikih poplavih v letu 1700 v italijanski Bassano prinesla reka Brenta. Do pred nekaj leti je stal ob tamkajšnji sirotišnici, ko so ga zaradi širitve ceste morali odstraniti. S posredovanjem Martina Čotarja iz Tabora pri Dornberku so ga Gori podarile sestre usmiljenke. Postavili so ga lovci domače LD.

Varuh narave - glas narave za skupno dobro vseh nas!

Skupina nevladnih organizacij za trajnostni razvoj (SNOTR), ki jo sestavljajo Planinska zveza Slovenije (PZS), Ribiška zveza Slovenije (RZS), Lovska zveza Slovenije (LZS), Turistična zveza Slovenije (TZS), Čebelarstva zveza Slovenije (ČZS) in Kinološka zveza Slovenije (KZS), je na novinarski konferenci, ki je bila 5. 4. 2017 na sedežu LZS v Ljubljani, javno podpisala *Predlog za vključitev varuha narave* v Zakon o ohranjanju narave (ZON). V skupini sodeluje tudi **Zveza tabornikov Slovenije (ZTS)**, ki se je na tej novinarski konferenci s pristopnim podpisom uradno pridružila SNOTR.

Skupino in njen predlog o institutu varuha narave ter aktualne teme posameznih članic SNOTR so predstavili predsednik RZS dr. **Miroslav Žaberl** (predsedujoči

SNOTR), podpredsednik KZS mag. **Branislav Rajić**, predsednik ČZS **Boštjan Noč**, generalni sekretar PZS **Matej Planko**, glavna sekretarka TZS **Karmen Burger**, tajnik ZTS **Matic Stergar** in predsednik Lovske zveze Slovenije mag. **Lado Bradač**. SNOTR Ministrstvu za okolje in prostor (MOP) s *Predlogom za vključitev varuha narave* v ZON predlaga vzpostavitev instituta varuha narave, ker predstavniki skupine menijo, da obstaja potreba po neodvisnem institutu za varovanje koristi narave, kot jih opredeljuje obstoječa zakonodaja. Glede na pravno podlago, ki jo ponuja 159. člen Ustave Republike Slovenije, SNOTR predlaga, da se vzpostavi institut varuha narave kot samostojni institut varuha okolja in narave.

Predsednik LZS mag. **Lado Bradač** je v uvodu predstavil delo-

vanje skupine nevladnih organizacij za trajnostni razvoj, ustanovljene leta 2009 na pobudo Lovske in Ribiške zveze Slovenije, ki so se jima pozneje pridružile še PZS, TZS, ČZS in KZS, na novinarski konferenci pa uradno tudi ZTS. Skupina nevladnih organizacij za trajnostni razvoj, ki šteje več kot 200.000 članov, že od leta 2011 sodeluje na področju trajnostnega razvoja ter skupnega prizadevanja za varovanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti, kar posledično pomeni tudi ohranjanje naravne sestave združb v sklopu teh ekosistemov.

Predlog za vključitev varuha narave v ZON je nastal na PZS, vse organizacije pa želijo s to pobudo določiti, pod kakšnimi pogoji in na kakšen način se lahko vsak državljan v Sloveniji udeležuje planinskih pohodov, čebelarjenja, lova in drugih aktivnosti v naravi. S tem institutom želijo vzpostaviti glas narave, ki se sama ne more braniti pred vsemi posegi in aktivnostmi v njej, hkrati pa bo

varuh narave lahko tudi ogledalo vsem organizacijam, ki izvajajo aktivnosti v naravnem okolju, ter bo pomagal pri opozarjanju na nepravilnosti v naravi in na težave, s katerimi se srečujemo pri svojih dejavnostih.

»Pobuda, s katero želimo izoblikovati varuha narave, ki jo bomo podpisali in naslovili na Ministrstvo za okolje in prostor, da bi v ZON dala tudi institut varuha narave, je prava pot – podobne rešitve so poiskali tudi v tujini –, da najdemo nekoga, ki bo v imenu tistih, ki ne morejo skrbeti za svoje okolje, torej prebivalcev gozda, poskrbel za to, da bo tam mir in da se bomo lahko vsi svobodno gibal po gozdu in ga uporabljali,« je poudaril predsednik LZS, ki je skupino vodil do konca marca. »Varuhinja človekovih pravic varuje naravo skozi prizmo pravice človeka do lepega, zdravega okolja, neokrnjene narave, tudi vode, mi pa želimo varovati tistega, ki ni varovan – to je žival, ki ima pravico do svojega

življenjskega prostora. Skozi to prizmo je zrasla in se razvijala ideja o varuhu narave,« ga je dopolnil dr. Miroslav Žaberl, novi predsedujoči, predsednik RZS. Predsednik RZS je povabil tajnika ZTS Matica Stergarja, naj se ZTS s podpisom uradno pridruži SNOTR. Sledil je javni podpis Predloga za vključitev varuha narave v ZON predstavnikov članic Skupine nevladnih organizacij za trajnostni razvoj.

Pristopnemu podpisu ZTS in javnemu podpisu Predloga za vključitev varuha narave v ZON je sledila kratka predstavitev aktualnih tem vsake izmed organizacij članic SNOTR. PZS aktivno

po čim hitrejši dolgoročni ureditvi problematike kormorani–ribe. Na to temo je 29. 3. 2017 potekala tudi seja Odbora za kmetijstvo Državnega zbora Republike Slovenije, kjer so razpravljajoči poslanci potrdili, da je ustrezna ureditev problema nujna. Drugi pereč problem za ribiče je še vedno nerešeno vprašanje dvojne finančne obremenitve posameznih ribiških družin (RD): plačevanje za opravljanje ribiškega upravljanja (osnovne dejavnosti RD) in plačevanje vodnega povračila za stoječe vode. Ta obremenitev je za RD, ki so prostovoljne organizacije, prevelika. Če ne bo razumne rešitve dvojnega plačevanja, lahko

Tajnik ZTS Matic Stergar je napovedal Nacionalno konferenco o prostem pristopu k naravi. Kot je dejal, taborniki že stoletje živijo z naravo in v njej. Je njihov drugi dom, njihov raziskovalni laboratorij in tempelj, je kraj, kjer preživijo največ prostega časa. V njej izpolnjujejo svoje poslanstvo; kar vzamejo iz nje, se trudijo večkrat povrniti. Tudi v letu 2017 se ne bodo ustavili pri spodbujanju družbe k obiskovanju narave – nadaljevali bodo s svojimi aktivnostmi pod imenom *Gremo v naravo!* Tokrat s spodbudo za začetek širše družbene kampanje na temo prostega pristopa k naravi, zaznavajo pa težnje, za katere menijo,

V ta namen načrtujejo Nacionalno konferenco o prostem dostopu do narave, ki bo predvidoma v prvi polovici junija 2017.

Podpredsednik KZS mag. Branislav Rajčič je predstavil KZS, ki združuje 119 društev, klubov in organizacij, v katere je združenih 10.000 lastnikov psov (kinologov) z nekaj več kot 18.000 psi. Kot je dejal, je skrb za čistopasemsko vzrejo psov nerazdružljivo povezana s skrbjo za naravno okolje, saj večina skupnih aktivnosti človeka in psa poteka v naravi. Narava, je poudaril, je najmočnejša planetarna sila, ki pa pred dejavnostmi človeka zdajšnje dobe potrebuje zagovornika. Zato so se v KZS odločili pridružiti skupni pobudi, ker menijo, da ZON, čeprav je dober, potrebuje dopolnitev glede uvedbe instituta varuha narave. Menil je, da moramo skrbno ravnanje z naravo in v naravi okrepiti tudi v zavesti ljudi, predvsem mladine in tistih, ki čutijo in izražajo posebno pripadnost naravnemu okolju. Mednje vsekakor sodijo tudi kinologi, ki si med drugim prizadevajo, da bi ljudje s psi preživeli čim več časa v naravi in čim manj na domačih kavčih.

Glavna sekretarka TZS Karmen Burger je predstavila vlogo turističnih društev (TD) pri razvoju turizma v naravnem okolju. Kot je dejala, postaja predstavljanje domače narave v svetu in tudi v Sloveniji vse pomembnejša dejavnost, zato je TZS skupaj z Zavodom za gozdove Slovenije (ZGS), Planinsko turistično zvezo Slovenije, Pohodništvom in kolesarjenjem GIZ ter drugimi deležniki pred leti razvila študijo o razvoju tematskih poti. Za izboljšanje kakovosti življenja prebivalcev Slovenije in turistov – kot prispevek k trajnostnemu razvoju in urejenem in zdravem okolju, za učinkovitejšo promocijo države in turizma ter kot prispevek k razvoju turistične in ekološke zavesti ljudi – bo TZS v maju organizirala tekmovanje za najboljšo tematsko pot pod geslom *Moja dežela – lepa in gostoljubna 2017*, ki bo spodbujalo sodelovanje in povezovanje prebivalstva pri varovanju, ohranjanju in urejanju naravnih vrednot in kulturne dediščine s turizmom. Projekt je pomembna sestavina celovitega upravljanja s turistično destinacijo kot tudi specializacija v zeleno ponudbo. Udeleženci tekmovanja so lahko vse tematske poti v Sloveniji: kulturne, etnološke, naravoslovne, poti po zavarovanih območjih, gozdne poti ... Poti tekmujejo s svojim vtisom in privlačnostjo, na-

Predstavniki Skupine nevladnih organizacij za trajnostni razvoj (od leve): Boštjan Noč, mag. Branislav Rajčič, mag. Lado Bradač, dr. Miroslav Žaberl (predsedujoči skupine), Matej Planko, Matic Stergar in Karmen Burger

deluje na področju planinarjenja in turnega kolesarjenja ter se zato pri svojem delu pogosto srečuje z ZON. Matej Planko, generalni sekretar PZS, je znova opozoril na problematiko vožnje z motornimi vozili v naravnem okolju. PZS podpira ohranitev ureditev, kjer je vožnja s kolesi po planinskih poteh urejena skladno z Zakonom o planinskih poteh, opozarja pa na nesorazmerno ureditev glob za prekrške, saj so za vožnjo z vozili na motorni pogon določene nižje globe kot npr. za vožnjo s kolesi, ter izpostavlja, da je treba nadzoru omejitvam vožnje v naravnem okolju, predvsem pri vožnji z motornimi vozili, nameniti več pozornosti, saj se pojavljajo pogoste kršitve.

Predsednik RZS dr. Miroslav Žaberl je predstavil zahtevo RZS

tako stanje pripelje do ukinitve posameznih RD; ne zaradi slabega upravljanja voda, ampak zaradi stečaja.

da ne vodijo v pravo smer. Zato si želijo prispevati k spremembi toka dogodkov na način, ki bi bil skladen z njihovimi vrednotami.

Tajnik Matic Stergar je podpisal pristopno listino k SNOTR.

činom upravljanja in vzdrževanja, vodenja in ponudbo, dostopnostjo in varnostjo ter sporočilnostjo oz. interpretacijo posamezne poti. Trem najlepše urejenim tematskim potem bo TZS podelila priznanja na slavnostni zaključni prireditvi *Moja dežela – lepa in gostoljubna 2017*, ki bo 17. oktobra v Kranjski Gori v okviru dogodka *Dnevi slovenskega turizma*.

Predsednik ČZS Boštjan Noč je predstavil pomen ohranjanja medovitih dreves. Kot je dejal, si ČZS že ves čas prizadeva za ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti in s tem tudi čebel. Posebno pozornost namenja promociji in sajenju domorodnih medovitih rastlin, zlasti drevesnih vrst. Že nekaj let uspešno sodeluje z ZGS. V aprilu so skupaj z njimi vsem slovenskim osnovnim šolam in vrtcem podarili sadike medovitih dreves lipe. Na tak način mlade ozaveščajo o pomenu ohranjanja naše naravne krajine. Le z ohranitvijo in varstvom čebel in našega naravnega okolja si namreč lahko zagotovimo čisto, zdravo in zeleno prihodnost, je še poudaril Noč.

Predsednik LZS je ob aktualni razgrnitvi letošnjih lovskoupravljavskih načrtov, ki že drugo leto po vrsti predvidevajo drastično povečanje odvzema (odstrela) divjadi nekaterih vrst, predvsem navadne jelenjadi, opozoril na nestrokovne podlage pri sprejemanju letnih lovskoupravljavskih načrtov (2017) ter na dolgoročne posledice zaradi predvidenega povečanega odstrela jelenjadi, ki bo imel za populacije jelenjadi lahko nepopravljive posledice. Letošnje povečanje državne službe utemeljujejo predvsem s popisom objedenosti mladja drevesnih vrst, ki so ga opravili v letu 2014. Dejstvo je, da so od takrat slovenske gozdove dobe-

sedno preoblikovali žled (2014) in nato napadi smrekovega lubadarja, vendar to v osnutkih odvzema sploh ni upoštevano. Predvideno povečanje načrtovanega odstrela srednje stare jelenjadi (rodnega dela populacije) bi zato tako velik odstrel pomenil hiter in prevelik poseg, po katerem si jelenjad ne bi opomogla vrsto let.

Janina Žagar

Prvo usposabljanje strelskih sodnikov za pridobitev licence strelskega sodnika LZS

V skladu s programom dela Komisije LZS za lovsko strelstvo in lovsko orožje za opravljanje določenih skupnih nalog članic LZS je v dneh od 17. 3. do 18. 3. 2017 potekalo napovedano usposabljanje sodnikov za pridobitev licence **sodnika LZS za lovsko strelstvo**. **Koroška lovsko zveza** je prvo usposabljanje organizirala v prostorih strelišča LD Slovenj Gradec (KLZ) in na strelišču v Žančanih v Starem trgu pri Slovenj Gradcu. Usposabljanje se je začelo 17. 3. 2017 ob 16.30, končalo pa 18. 3. 2017 ob 15.30.

Predavanja so se vrstila po naslednjih temah:

- Razlogi za spremembo Pravilnika o lovskem strelstvu LZS
- Predstavitev novega pravilnika po posameznih segmentih
- Splošna predstavitev tekmovalnih pravil
- O sojenju posameznih panog in sodniških merilih
- Vloga sodnika (naloge sodnika, stranski in glavni sodnik ...)
- O izvajanju streljanj, sojenju

Strokovnega usposabljanja strelskih sodnikov se je udeležilo sedemindvajset sodnikov iz petih volilnih okolišev.

po vseh panogah, delu sodnika ob napakah strelca

– Aktivnosti strelcev v vseh panogah so predstavljali člani reprezentance LZS.

Preko aplikacije LIS - Lisjak se je na usposabljanje prijavilo trideset strelskih sodnikov. Na usposabljanju je bilo 27 sodnikov iz različnih volilnih okolišev.

Število udeležencev strelskih sodnikov po volilnih okoliših

Volilni okoliš	Število prisotnih
Koroška	7
Ljubljana	1
Ptuj - Ormož	8
Zasavje	2
Celje	2

Za pridobitev dovoljenja/licence strelskega sodnika LZS je kandidat opravljal praktični dela izpita in pisni test, ki ga je sestavila in sprejela Komisija za lovsko strelstvo in lovsko orožje pri LZS.

Usposabljanje kandidatov je potekalo brez zapletov. Izkazalo se je, da so strelski sodniki vzemajo za pravilno delo in se zanimajo za pravilno sojenje v različnih situacijah. Omenjeni način dela naj bi v prihodnje vplival na boljše sodniško delo, delo strelskih komisij po volilnih okoliših in tudi prispeval k naprednemu razvoju strelstva v lovskih družinah.

Koroški lovski zvezi in Lovski družini Slovenj Gradec se najlepše zahvaljujem za izkazano pomoč pri uspešni izvedbi izobraževanja za strelske sodnike LZS z licenco.

Matija Janc

Vodenje LD, delitev dela pri vodenju in osebna odgovornost (2)

Z velikim zanimanjem sem v Lovcu, št. 3/2017, str. 152, prebral prispevek **Mirka Anzeljca**, ki je bil objavljen pod gornjim naslovom in ga ocenil kot strokovnega, predvsem pa zelo dobrodošlega glede na moje dozodajšnje izkušnje v lovstvu.

Res se načini vodenja odražajo v različnih slogih (avtokratski, demokratski, liberalni, anarhični), po navadi izhajajo iz osebnega značaja vodilnih in vodstvenih ljudi. Pri tem pa je treba poudariti, da je zelo pomembno, ali gre pri vodenju za dejansko avtoriteto ali formalno avtoriteto vodenja. Dejanska avtoriteta pomeni znanje, strokovnost, spoštovanje »podrejenih«, prisluhniti in upoštevati mnenja, motiviranje, povezovanje itn. Pri formalni avtoriteti pa vse naštetost največkrat odpade in je v ospredju metoda »avtokratske domačnosti«, ki ji nekateri podlegajo s pojasnilom, da delujejo po načelu »praktičnosti«. Že večkrat sem se prepiral, da sposobno in uspešno vodstvo, s starejšino na čelu (**Franč Černigoj** je v Lovcu, št. 12/2016, str. 581, povzel: »... prvi med enakimi in ne nadrejenimi«), pri svojem vodenju spoštuje svoje sprejete akte, in sicer PRAVILA LD, sprejeta na podlagi Zakona o društvih (Uradni list RS, št. 64/11 – ZDru-1-UPB2), ki urejajo organizacijo LD, in POSLOVNIK LD, sprejet na osnovi Zakona o divjadi in lovstvu (Ur. l. RS, št. 16/04 do 17/08), ki ureja lov in

Prvo strokovno usposabljanje strelskih sodnikov je organizirala Koroška lovsko zveza na strelišču LD Slovenj Gradec v Žančanih.

organiziranost lovstva v LD kot posameznega člana.

Spoštovanje sklenjene koncesijske pogodbe in aktov, ki jih je sprejel najvišji organ neke LD (občni zbor), pomeni tudi upoštevanje in spoštovanje odgovornosti, ki pa se meri po posledicah. In nobeno besedičenje ni več potrebno! Le izvajanje in ustrezen nadzor, in sicer notranjih (NO) pa tudi zunanjih institucij (npr. računsko sodišče).

Avtor članka je v organigramu zelo nazorno (plastično) prikazal shematski prikaz delitve dela in odgovornosti na področju vodenja LD. V povezavi s shematskim prikazom pa želim opozoriti na zadevo, ki bi bila lahko napačno razumljena ali celo zlorabljen, in sicer na odnos med disciplinsko komisijo (DK) in UO LD. Avtor je zapisal: »DK LD komunicira z UO LD (prijava in kazni)« in v organigramu shematsko prikazal horizontalno povezavo (komunikacijo). Seveda pa to nikakor ne pomeni, da je DK za svoje delo odgovorna UO, kajti tako kot nadzorni odbor (NO) je DK povsem samostojen organ, ki ga je izvolil občni zbor lovcev (OZ) in mora DK najmanj enkrat na leto o svojem delu poročati izključno OZ.

In na koncu: vsa pohvala avtorju z željo, da tega članka lovci ne bi prezrli, ampak bi se iz njega kaj naučili!

Danilo Muršec

»Lovski boljšjak« LD Bled letos že petič

Ideja za organizacijo tovrstnega dogodka, sejem rabljene lovske opreme, se je v **LD Bled** porodila že leta 2012. Prvi »lovski boljšjak« je bil zelo dobro obiskan, vendar bolj z radovedneži kot ponudniki. Naslednje leto je bil obisk sejma nekoliko slabši, zato smo z organizacijo dogodka v letu 2014 nekoliko kolebali. Ker pa smo prejeli kar nekaj klicev in pobud za ponovno organizacijo dogodka, smo junija v lovskem domu LD Bled obudili takrat že tretji »lovski boljšjak«. Sejem je bil odlično obiskan. Ravno pravnje število prodajalcev s pestro ponudbo raznovrstne lovske opreme – od orožja, literature, daljnogledov, trofejev, ročnih in umetelnih izdelkov na eni strani, na drugi pa veliko radovednih oči in potencialnih kupcev – je ustvarilo prijetno sejmsko vzdušje. Zelo podobno in enako uspešno je potekal

Foto: M. Marolt

Radovedni obiskovalci na »lovskem boljšaku« na Bledu

sejem rabljene lovske opreme tudi leta 2015. Vse sejme je popestrila trgovina z optičnimi in elektronskimi pripomočki za lov Optics trade s svojo bogato ponudbo.

Lani zaradi obnove lovskega doma ni bilo prireditve, vendar so prejšnje dobre izkušnje pokazale veliko zanimanje lovcev za tovrstni dogodek, kar nam je jasen signal za nadaljevanje naše začete poti.

Zato bomo tudi letos ponovno priredili sejem rabljene lovske opreme oziroma »lovski boljšjak« na Bledu. **Prireditve bo 14. maja med 9. in 13. uro v lovskem domu Lovske družine na Bledu pod blejskim gradom (nad gostilno in pizzerijo Grajska preža).** Zato prisrčno vabljeni vsi ljubitelji rabljene lovske opreme. Prepričani smo, da bo letošnji tradicionalni, peti »lovski boljšjak« zagotovo najboljši doslej.

Miha Marolt

LGB Črna na Koroškem v letu 2016

Tradicija preglednih lovskih razstav in pregled odvzema divjadi za minulo leto je na Koroškem zagotovo najdaljša v Mežiški dolini. Če bi bili člani, bo lje rečeno takratni vodilni lovski funkcionarji sedmih tamkajšnjih

ustanovile svoj **LGB Črna na Koroškem**. Samostojno lovsko razstavo so bistrški, kopriški in žerjavski lovci organizirali v okviru ustanovnega občnega zbora. Letošnji zbor lovcev in bazensko lovsko razstavo so organizirali v črnjanskem kulturnem domu. Bogat spremljajoč kulturni program so popestrili pevci Lovskega okteta LD Peca pod vodstvom **Huberta Simetingerja**, lovski rogisti LGB Pliberk, ki jih vodi **Tomaž Zdravja**, in **Stanko Grl**, koroški ljubiteljski pesnik. Lovski dan je povezoval in lovsko-strokovno vodil predsednik bazena **Janez Švab**. Tudi letos so dvorano črnjanskega kulturnega doma dodobra napolnili domači lovci in številni gostje. Med njimi so bili **Dušan Leskovec**, predsednik KLZ, **Marija Rožen**, predstavnica Zavoda za gozdove Slovenije za območje Črne, člani Kluba prijateljev lova - Celovec s podpredsednikom **Francem Hirmom** na čelu in tudi med lovci cenjena županja črnjanske občine mag. **Romana Lesjak** in drugi.

Švab je zbrane seznanil, kako

Pregled lanskega odstrela divjadi v LGB Črna na Koroškem

lovske družine **LD Prežihovo - Kotlje**, **LD Strojna - Ravne**, **LD Jamnica - Prevalje**, **LD Peca - Mežica** ter iz Občine Črna na Koroškem **LD Pogorevc**, **LD Bistra** in **LD Koprivna - Topla**, še posebno pa takratno vodstvo **Mežiškega LGB (MLGB)** še tako složni in povezani, kot so bili več kot štiri desetletja, bi letos v tej koroški dolini lahko praznovali že petdeset let skupne lovske razstave MLGB. Tako pa so se leta 2014 z zadnjim, 47. Zborom lovcev in postavitvijo skupne bazenske lovske razstave v Kotljah (ne)slavno razšli in končali skupno lovsko poslanstvo.

Toda tradicijo preglednih lovske razstave nadaljujejo v Zgornji Mežiški dolini, v Občini Črna. Tri tamkajšnje LD so leta 2015

uspešen je bil njihov LGB v letu 2016 na lovskem, izobraževalnem, kulturnem in družabnem področju. »Po lanskem 2. Zboru in uspešni lovski razstavi smo si lovci ogledali mednarodno lovsko razstavo v Salzburgu. Vin ob lovski koči LD Bistra na Ježevem smo uspešno in odmevno organizirali prvi dvodnevni tabor za devetošolce. Nato se je prvič na Koroškem v našem kraju in v naši organizaciji zgodilo tudi državno in mednarodno tekmovanje v oponašanju jelenjega rukanja. Nismo se še dobra oddahnili, ko smo že organizirali tradicionalno lovsko mašo, ki jo je daroval domači župnik mag. **Anton Vrisk**. Popestrili so jo mežiški lovski pevci, rogisti iz Pliberka ter koteljska lovca **Damjan Zdovec** in

Foto F. Rotar

Črnjanska županja mag. Romana Lesjak v družbi lovskih funkcionarjev (od leve): Marka Jelena, starešine LD Pogorevc, Janeza Švaba, predsednika LGB, Aleša Vrabiča, starešine LD Bistra, in Matjaža Roterja, starešine LD Koprivna - Topla.

Blaz Šuler oponašalca jelenjega rukanja, petja velikega petelina in ruševca, je s ponosom opravičil ustanovitve in delovanje LGB Črna neutrudni koroški gozdar in predan lovec Janez Švab in dodal: »Tudi letošnje lovsko leto smo začeli pestro. Tu je lovsko razstava in pregled odstrela za leto 2016 in tudi za petletno obdobje. Tudi letos si bomo februarja ogledali salzburško lovsko razstavo in organizirali smučarsko tekmovanje v veleslalomu za pokal Koroške lovske zveze, saj tega tekmovanja ni bilo že nekaj let. Pred nami je tudi organizacija 2. Lovskega tabora in tradicionalna lovška maša in še kaj prijetnega se bo zagotovo zgodilo pri nas.«

Da bi okrog 170 lovecev iz črnjanske občine, ki upravljajo z divjadjo na 13.400 ha lovni površini, tudi v prihodnje varno ravnalo z lovskim orožjem, jih je v svojem zanimivem strokovnem predavanju poučil povabljeni **Otokar Praper**, koroški lovski predavatelj in balistik. Sicer pa so tamkajšnji lovci tudi v minulem letu odgovorno in varno opravili načrtovani odstrel divjadi. V LD Pogorevc so odstrelili 64 glav srnjadi (načrt 59), 34 gamsov (načrt 36), dve naravni izgubi. Odstrelili so še enajst glav jelenjadi (načrt 10). Načrtovali so tudi odvzem šestih muflonov, a niso odstrelili nobenega, dva divja prašiča (načrt 3). V LD Koprivna - Topla so odstrelili 60 glav srnjadi, osem je bilo izgub (načrt odvzema 61), odstrelili so 40 gamsov (načrt 40), 31 glav jelenjadi (načrt 36), pet muflonov (načrt 5), enega divjega prašiča (načrt 4). V LD Bistra pa so odstrelili 40 glav srnjadi (načrt 45), 21 gamsov, bili sta dve izgubi (načrt 22), odstrelili so 25 glav jelenjadi (načrt 28), enega muflona (načrt 3). Zanimiv je tudi statistični podatek, da so žerjavski

lovci v petih letih odstrelili 323 glav srnjadi (načrt 295), koprivski 317 (načrt 310) in bistrski 220 (načrt 230 glav). Tako so skupaj povprečno v enem letu odstrelili 166 glav srnjadi. Če k temu prištejemo ne tako malo odstreljene jelenjadi, gamsov, muflonov, divjih prašičev in male divjadi, so res za zgled pri upravljanju z divjadjo in pri lovu!

Franc Rotar

Šestnajsti Občni zbor Koroške lovske zveze

Devetnajst koroških lovskih družen, ki so organizacijsko, izobraževalno, kulturno, strelsko

Foto: F. Rotar

Marčnega rednega Občnega zbora Koroške lovske zveze v Podgorju se je od devetnajstih delegatov udeležilo šestnajst in nekaj stalnih gostov. Delegati niso imeli pripomb na minulo delo organov svoje OLZ.

in kinološko povezane v **Koroško lovsko zvezo (KLZ)**, je imelo 16. marca svoj redni občni zbor (OZ). Organizirali so ga v Gostišču Kovač v Podgorju pri Slovenj

Gradcu, kjer se ga je udeležilo šestnajst predstavnikov LD. KLZ je bila ustanovljena pred šestnajstimi leti. Na začetku februarja 2017 je šela 1.122 rednih članov, 29 lovskih pripravnikov, sedem rednih častnih članov in sedem častnih članov. Skupaj torej šteje 1.184 članov. Med gosti na OZ so bili: **Zdravko Miklašič**, vodja Odseka za gozdne živali in lovstvo ZGS, Območne enote Slovenj Gradec, **Slavko Žlebnik** in **Miha Mrakič**, predstavnika koroških lovecev v UO LZS, **Mirko Kumer** in **Janez Kaiser** iz Kluba prijateljev lova – Celovec, **Marijana Korat**, računovodkinja KLZ, **Jože Temnikar**, novi predsednik Dravograd OZZSČ, in **Zdenko Kupčič**, praporščak Dravograd OZZSČ.

Marčnega lovskega zbora se je udeležilo deset starešin (med njimi sta bila prvič letos izvoljeni starešini **Bojan Kotnik** (LD Podgorje) in **Gregor Mlačnik** (LD Bukovje) ter šest predstavnikov LD s pooblastilom. Delegati so tudi letos pravočasno prejeli obsežno gradivo za razpravo na OZ. Letna poročila predsednikov komisij: **Antona Navodnika** in **Marijane Korat** za finančno materialno poslovanje, **Janeza Skerlovnika** za izobraževanje, kulturo in odlikovanja KLZ, **Jožeta Pačnika** o delu komisije za gojitev divjadi in statistiko, **Antona Sadeka** za lovsko kinologijo, **Mateja Blažuna** za statutarne pravne zadeve, **Benjamina Kramljaka** za lovsko strelstvo in poročilo strokovnega tajnika

delo organov KLZ v letu 2016. Poudaril je, da so starešine na zborih starešin sproti seznanjeni o delu organov območne zveze, morebitnih odprtih vprašanjih in tudi o opraviilih, ki jih KLZ opravlja na svojem območju za LZS. Zahvalil se je vsem članom, ki delujejo v organih zveze, še posebno pa strokovnemu tajniku Francu Prazniku. Da je KLZ v letu 2016 res dobro delala, je zapisal in tudi dejal predsednik NO **Vinko Podržan**. Lansko uspešno delo KLZ in njenih LD je v svojem pozdravnem nagovoru pohvalil tudi Zdravko Miklašič. Poudaril je, da so koroški lovci lani odgovorno in uspešno uresničili načrtovani odstrel divjadi. Čeprav je bila predvidena daljša razprava po poročilih, so se delegati tokrat povsem vzdržali razprave, kar se na prejšnjih OZ še nikoli ni zgodilo!

Franc Rotar

Bazenska lovsko razstava v Ribnici na Pohorju

Lovci Lovskogojitvenega bazena (LGB) Radlje ob Dravi, ki ga sestavljajo lovske družine (LD) Janžev vrh, Kapla, Podvelka, Radlje ob Dravi in Remšnik ter združuje več kot tristo lov in lovcev ter skupaj obsega 17.116 ha lovni površini, so 12. marca 2017 v Ribnici na Pohorju pripravili pregledno lovsko razstavo uplenjene divjadi in lovskih trofejev (za leto 2016). Tokrat je bila organizatorica razstave LD Janžev vrh (vsako leto je pregled v drugi LD bazena).

Starešina LGB Radlje ob Dravi predsednik LGB Radlje ob Dravi **Borut Mithans**, ki je tudi podpredsednik LZ Maribor, je pozdravil številne člane LGB Radlje ob Dravi in goste. V uvodu svojega poročila o uresničevanju lovskogospodarskega načrta LGB Radlje ob Dravi za leto 2016 je prebral pesem Janka Glazerja Motiv s Pohorja. V nadaljevanju je poudaril, da smo lovci povezani z lovsko kulturo in narodno zavestjo že več kot 110 let, saj je dr. **Ivan Lovrenčič** na ustanovnem občnem zboru SLD, 16. oktobra leta 1907, dejal: »Častiti lovski tovariši! Malo društev je na Slovenskem, ki bi zabeležili tako lepo udeležbo na prvem občnem zboru. Pritegnila vas je sila lepa ideja, naši skupni lovski interesi: organizirati slovenske lovce, ustvariti centralo slovenskega lovstva. Ne smemo biti samo lov-

ci, ampak tudi zaščitniki narave. Prav tu je tisto polje, kjer lovec lahko uspešno deluje, ako lovišče ne samo izkorišča, ampak ga tudi – varuje.« »Menim in vem,« je poudaril predsednik Mithans, »da ta načela veljajo tudi v LGB Radlje ob Dravi.«

Za uresničitev lvskogospodarskega načrta za leto 2016 je navedel podatke iz analize pregleda odvzema divjadi (podatki so črpani iz lovskega informacijskega sistem Lisjak), ki kažejo, da je bil zahtevani odstrel za LGB uresničen 96,35 %, za LGB Radlje ob Dravi 96,35 % pri parkljarjih in 92,44 % pri mali divjadi. Razmerje določenega odstrela pri srnjadi, odstrel srne : srnjaki, je tudi v mejah gospodarskega načrta in znaša 87,34 % (meja pa je 80 %). Pri uresničevanju odstrela jelenjadi, ki dobiva nekakšen vzdevek »populane divjadi« – žal ne po oceni tamkajšnjih lovcev – je bila uresničitve odstrela košut proti uresnitvi načrta odstrela

OZUL (POZUL). Poročevalec je povedal, da odvzamejo 12,40 % celotne srnjadi POZUL. Minulo leto je bilo v loviških bazena uplenjenih 40 glav jelenjadi od načrtovanih 43, kar je 93,02 %. Naravne

odvzem 102 % ali za 21 % večji kot v LGB Radlje ob Dravi. Opazen je velik poseg v rodni del populacije v zadnjih letih – zato se številčno zmanjšuje.

Predsednik Mithans je svo-

Lovci in gostje so si z zanimanjem ogledali pregledno razstavo lovske trofeje (2016) iz petih LD, ki sodijo v LGB Radlje ob Dravi.

Foto: J. Marhl

Lovci in gostje so spremljali kulturni program pred odprtjem razstave v Ribnici na Pohorju.

la jelenov 1 : 1, kar je natančno tako, kot velela gospodarski načrt. Izgube so približno enake kot leto prej, izstopajo povozi na cesti, železnici in izgube zaradi košnje, nekaj pa jih je evidentiranih kot »neznano«. Pri mali divjadi so v povprečju dosegli načrt odstrela v višini 92,44 %. Rezultati so dobri pri odstrelu lovni vrst plenilcev in sivi vrani (več kot 100 %), najnižja je uresničitve načrta odstrela pri kuni zlatici in poljskem zajcu, niso pa uplenili nobenega fazana in srake.

Tako je bil načrtovani odstrel 502 glavi srnjadi uresničen v višini 420 glav (83,67 %). Skupne naravne in nenaravne izgube so znašale 66 glav ali 13,15 %. Skupni odvzem srnjadi v bazenu je bil 486 glav ali 96,81 % in je za 2 % pod ravni Pohorskega

in nenaravne izgube jelenjadi so skupaj znašale pet glav ali 9,30 %. Skupni odvzem jelenjadi v bazenu je bil 45 glav ali 104,65 %. Sedem glav jelenjadi je bilo izločenih tudi v lovske družinah bazena, kjer ne načrtujejo odvzema jelenjadi. Analiza odvzema jelenjadi za leto 2016 kaže na 11 % večjo uresničitve kot na ravni POZUL. Lani je bil načrtovani odvzem 37 glav gamsov, uplenjenih je bilo 34, skupaj s štirimi izgubami je bil načrt pri tej vrsti divjadi uresničen 102,70 %. Tako je bil odvzem gamsov v letu 2016 večji za 10 % kot v letu 2015. Primerjava s POZUL kaže enak odstotek odvzema. Odvzem divjih prašičev je bil načrtovan z 32 živalmi, uplenjenih jih je bilo 26, izgub ni bilo, tako je bila uresničitve odvzema 81,25 %. Na ravni POZUL je bil

je poročilo sklenil z besedami: »Lovci se ne smemo sramovati in s ponosom lahko povemo, koliko opravljenega dela opravimo v loviških. Za naš LGB lahko trdim, da smo opravili več kot 10.000 opravljenih prostovoljnih evidenčnih delovnih ur. Vsako leto sodelujemo na čistilnih akcijah v okviru občin. Zelo dobro sodelujemo z lokalnimi skupnostmi in ostalimi društvi, konstruktivno sodelujemo na ravni POZUL in LZ Maribor. Organiziranost našega LGB Radlje nam je v ponos. Vsako leto opravimo vse načrtovane prireditve – od lovske razstave do strelskih tekem. Naj ostane tako tudi v prihodnje. Zahvaljujem se vsem petim lovske družinam za opravljeno delo, posebna zahvala LD Jančev vrh za lovske razstavo, Osnovni šoli Ribnica na Pohorju, Prostovoljnemu gasilskemu društvu Ribnica na Pohorju pa za odstop prostorov za izvedbo današnje prireditve. Danes je Gregorjevo – lep spomladanski praznik, praznujmo ga tudi mi lovci, saj je tudi za nas poseben dan.«

Zbrane je pozdravil in nagovoril tudi župan Občine Ribnica na Pohorju Srečo Geč, ki je lovec pohvalil za uspešno opravljeno delo pri ohranjanju naravnega okolja, upravljanju z divjadjo in za vzorno sodelovanje z občino. Lovce je pozdravil tudi predsednik LZ Maribor Marjan Gselman, ki je med drugim prav tako pohvalil uspešno delo LGB Radlje ob Dravi in dobro sodelovanje z LZ Maribor.

Kot vsako leto je bilo tudi letos ob razstavi organizirano predavanje, tokrat na temo o srnjadi. Predavatelj Zdravko Mastnak, strokovni tajnik LZ Celje, je že v uvodu poudaril, da bo težišče predavanja na ocenjevanju starosti srnjadi in da vidno stanje zobovja ni najbolj zanesljiv pokazatelj starosti. Na obrabo zobovja vplivajo različni dejavniki, kot so: populacijska gostota, vrsta hrane, spol in drugi vplivi.

Za pester kulturni program, ki ga je povezoval domači lovec Matej Hudernik, so poskrbeli Rogisti LZ Maribor, učenci OŠ Ribnica na Pohorju z mentorico Jernejo Osvald in Moški pevski zbor Ribniški pjebi z zborovodjem Pepčekom Zapečnikom.

Nato je sledil ogled razstave, ki so si jo naslednji dan ob strokovnem vodstvu lovcev ogledali tudi učenci OŠ Ribnica na Pohorju.

Mag. Jože Marhl

Lovskokulturni večer Postojnsko-Bistriške ZLD

V decembru 2016 je Upravni odbor Postojnsko-Bistriške zveze lovske družin (PB ZLD) sprejel sklep, da bo uresničil zamisel o lovsokulturnem večeru. Organizacijski odbor v sestavi Boris Stopar, Feliks Peternej, Aleksander Dekleva in dr. Branko Peternej je ob pomoči Janeza Posege in mag. Aleša Klemenca na pripravljalnih sestankih določil vsebinsko zasnovo prireditve. Menili smo, da je pomembno, da bo vsebina prireditve zanimiva, primerno bo predstavila lovske kulturo in bo humanitarno obarvana.

Več kot 250 prisotnih je odločno podprlo idejo organizacijskega odbora, da s prostovoljnimi prispevki pomagamo otrokoma (leto in pol staremu Niku in sedem let stari Klari) preminulega lovskega tovariša iz LD Bukovca. Prireditve je potekala 24. 2. 2017 v Domu na Vidmu v Ilirski Bistrici. Glede na finančne zmožnosti in proste termine nastopajočih smo v vsebino prireditve vključili Lovski oktet Javorniki pod vodstvom Florjane Žnidaršič, Notranjske rogiste, ki jih je vodil Milivoj Matković, Oponašalce jelenjega rukanja pri LZS pod vodstvom Jožeta Grila, lokalni Ansambel Biseri ter Ansambel harmonikarjev Nika Polesa. V programu je sodeloval tudi humorist in dramski igralec Konrad Pižorn - Kondi. Pod vodstvom Jožeta Pangerca so

kuliso na lovsko okrašenem odru dopolnili postroj praporščakov s prapori LZS, PB ZLD, LKD Postojna in petnajst lovskih družin, vključenih v PB ZLD.

Prisotne je pozdravil predsednik PB ZLD in podpredsednik LZS mag. Aleš Klemenc, pridru-

v šolski sklad OŠ Rudolfa Ukoviča v Podgradu zbrati 1.190 evrov za Klaro in njenega bratca Nika, ki je vključen v vrtec na omenjeni šoli. Lovci smo ponovno dokazali, da nam ni težko pomagati nekomu, ki je zares v stiski.

Dr. Branko Peternelj

Foto: M. Simčič

Nastop sedemletne Klare Stopar, hčere preminulega lovskega tovariša iz LD Bukovca.

žila sta se mu še župan Ilirske Bistrice **Emil Rojc** in predsednik Komisije za lovsko kulturo LZS **Milan Tepej**. Program je izvrstno vodila moderatorka **Iris Dolgan Princ**, domačinka iz Ilirske Bistrice. Izmenjaje so si sledili čudoviti glasovi lovskega okteta, lovskih rogistov in oponašalcev jelenjega rukanja, ki ga lovci poslušamo jeseni, ko se ta naša največja parkljasta divjad predaja enemu od svojih poslanstev – ohranjanju lastne vrste. Zlasti ob zvokih jelenjega rukanja je marsikateremu prisotnemu, predvsem našim ženam, ki so prvič slišale jelenje rukanje, zastal dih. Kakšen je šele občutek, ko zaslišimo tako oglašanje kralja slovenskih gozdov v naravi! Za smeh in dobro počutje je izvrstno poskrbel humorist Kondi. Dobrodošel je bil tudi prispevek Ansambla Biseri, ki je ogrel naše dlani. Vse pa so prepričali in več kot navdušili Polesovi harmonikarji, pri katerih igra pristrčna sedemletna Klara, hčerka našega preminulega lovskega tovariša iz LD Bukovca. Po končanem programu sta sledila pogostitev vseh obiskovalcev in nastopajočih ter sproščen klepet med lovskimi tovariši, ki so vsi zelo pohvalili prireditve. Ob tej priložnosti je potekala tudi predstavitev naravoslovne fotografije **Janeza Papeža**. Za fotografsko dokumentacijo prireditve je poskrbel **Milan Simčič**, član LD Bukovje.

Hvala vsem, ki ste s svojimi prostovoljnimi prispevki pomagali

Zadali so si nove cilje

V nedeljo, 19. februarja, smo se člani **LD Slovenska Bistrica** zbrali v lovskem domu na Zgornji Bistrici na rednem letnem občnem zboru, da bi ocenili delo minulega leta in si zadali nove naloge. Zbora se je udeležila večina lovcev in tudi nekaj gostov iz sosednjih LD. Zbora so se udeležili: iz LD Šmartno na Pohorju **Jože** in **Stanko Kapun**, iz LD Oplotnica **Janez Strnad** in **Janko Gošnik** in iz LD Cigonca **Franč Vučina**. Predstavnik LZ Maribor in LZ Slovenije je bil **Marjan Gselman**, iz PP Slovenska Bistrica pa je prišel **Miro Knez**.

Zbrane je pozdravil in OZ vodil starešina **Alojz Gostenčnik**. Iz poročil starešine, gospodarja, blagajnika, tajnika, predsednika komisije za oceno škode, kinološkega referenta, strelskega referenta, komisije za ocenjevanje trofejev, disciplinske komisije in inventurne komisije, ki so bila pozitivno sprejeta, smo ocenili, da smo v letu 2016 dobro uresničili postavljene cilje. Opravili smo 2600 ur neplačanega dela in tako za 60 % preseglj načrt. Organizirali smo več uspešnih akcij, se udeležili raznih prireditev in dobro upravljali z divjadjo, čemur namenjamo največ časa in dela. Z veseljem smo ugotovili, da je bila lani zabeležena le manjša škoda od divjadi, ki smo jo s kmeti rešili z manjšimi sredstvi in sporazumno v obojestransko korist.

Marjan Gselman, predsednik LZM, je predstavil delo na območju zvezi, pa tudi delo na LZS ter nas opozoril na javno razpravo o lovskih streliščih in pripravljanju novega Zakona o orožju. Povabil nas je na izobraževanja, ki jih bodo organizirali na LZ Maribor. **Miro Knez**, predstavnik policijske

jubilejne znake so prejeli člani za petdeset, šestdeset in osemdeset let življenja.

Na koncu je starešina povabil vse prisotne h kosilu. Kmalu se je med lovskim nazdravljanjem zaslišala tudi pesem lovcev in vseh prisotnih.

Branko Ačko

Marjan Gselman, predsednik LZ Maribor, izroča priznanje LZM dolgoletnemu funkcionarju in kinologu Vojtehu Kiklu.

postaje, je pohvalil vzorno sodelovanje lovcev naše LD s policisti in si zaželel še naprej takega sodelovanja. Opozoril je tudi na pravilno ravnanje in prenašanje orožja, saj je civilno prebivalstvo vedno bolj pozorno na naše ravnanje.

Tudi preostali gosti so drug za drugim pohvalili delo naše LD.

Na OZ smo sprejeli tudi delovni in finančni načrt za leto 2017, nato pa **Vojtehu Kiklu** podelili priznanje LZ Maribor za dolgoletno aktivno delo v organih LZ Maribor. Družinske

Zlato plaketo LD Radeče podelili predsedniku RS Borutu Pahorju

Lovska družina (LD) Radeče je 16. septembra 2016 praznovala 70-letnico svojega delovanja. Pri pozitivno naravnani lovski zakonodaji je v preteklosti aktivno sodeloval tudi predsednik Republike Slovenije (RS) **Borut Pahor**, zato je LD Radeče v okviru praznovanja občinskega

NOVA POZDRAVNA TABLA LD BOGOJINA

LD Bogojina, ki je v letu 2016 praznovala 70-letnico delovanja, je namestila novo pozdravno tablo, ki jo je izdelal njihov lovski prijatelj, za kar so mu lovci od srca hvaležni. Tabla je postavljena v gozdu, streljaj od lovskega doma, ob cesti, ki pelje iz Bogojine proti Bukovnici, in ljudi opozarja, da je v bližini lovski dom LD Bogojina. Ob novi tabli stoji gospodar LD Bogojina Josip Lutar. – Besedilo in foto: Bojan Žerdin

Foto: D. Novakovič (STA)

Podelitev zlatih plaket LD Radeče predsedniku RS Borutu Pahorju in predstavnikom Urada predsednika RS v okviru občinskega praznika Občine Radeče in praznovanja 70-letnice LD Radeče

praznika Občine Radeče 8. septembra 2016 podelila predsedniku Pahorju in Uradu predsednika RS zlati plaketi LD Radeče za lovske zasluge v znak spoštovanja, časti, zahvale in trajnega prijateljstva. Plaketi sem podelil starešina LD Radeče **Ludvik Klavs**. Član LD Radeče, starešina LD Loka pri Zidanem Mostu in funkcionar LZS **Jani Krivec** pa je ob tej priložnosti prenesel pozdrave celotne lovske organizacije.

LD Radeče je tako prva lovska družina v RS, katere predstavnike je uradno sprejel predsednik RS, in prva LD v državi, ki je predsedniku RS in Uradu predsednika RS podelila zlato plaketo. Predsednik Pahor in predstavniki Urada predsednika RS so pri tem izkazali veliko čast in spoštovanje LZS, vsem slovenskim lovskim družinam in celotni lovski organizaciji, za kar se jim zahvaljujemo.

Ludvik Klavs,
starešina LD Radeče

70 let LD Storžič

Člani LD Storžič smo 10. 9. 2016 v svojem lovskem domu na Pangršici obeležili sedemdesetletnico našega obstoja. Ob tej priložnosti so se nam med drugim pridružili tudi podžupan Občine Preddvor **Janez Brolih**, predsednik ZLD Gorenjske **Peter Belehar** in predsednik Lovskega kinološkega društva Gorenjske **Janez Nahtigal**.

Ob tej priložnosti smo razvili tudi nov lovski prapor, za katerega velja zahvala vsem, ki so nam pomagali pri nakupu, ter sosednjim lovskim družinam in pobrateni LD Mirna Peč, ki so se udeležile dogodka in sodelovale pri pobratanju praporov.

Člani LD Storžič ob sedemdesetletnem jubileju pred lovskim domom na Pangršici

Še nekaj o naši zgodovini. Na območju zdajšnjega lovišča **LD Storžič** so po vojni delovale tri lovske družine: **LD Predoslje**, **LD Preddvor** in **LD Križe**. Zadnja je kasneje razpadla in se preimenovala v **LD Goriče**, ki pa se je nato preimenovala v **LD Storžič**. Leta 1954 se ji je pridružila še **LD Preddvor**. Na Mali Poljani so leta 1972 začeli graditi lovsko zavetišče, ki še vedno nudi zavetje lovcem. Leta 1982 so začeli z gradnjo lovskega doma LD Storžič na Pangršici, ki je bil odprt leta 1988, kasneje pa sta bili tam zgrajeni še hladilnica in odjemalnica.

Naša LD trenutno šteje 59 članov in upravlja 4.365 ha veliko lovišče, od katerega je lovne površine 3.300 ha. Znotraj meja je tudi obora Brdo. Sicer pa je v lovišču glavna divjad srnjad, zadnja leta se povečuje tudi številčnost jelenjadi. Poleg omenjenih glavnih vrst velike parkljaste divjadi upravljamo še z gamsi in mufloni; na žalost se zmanjšuje predvsem številčnost gamsov.

Ob slavnostni priložnosti so najzaslužnejši člani prejeli priznanja in odlikovanja za lovske zasluge in dolgotrajno predanost LD Storžič. Seveda smo čestitali vsem drugim članom in jim zaželi uspešno delovanje tudi v prihodnje.

Mitja Hribar

70 let LD Čatež ob Savi

V septembru smo tudi čateški lovci proslavili 70 let obstoja in uspešnega delovanja naše LD, ki je bila ustanovljena 2. 12. 1946. Zdaj šteje 44 članov, ki upravljamo z 2.689 ha velikim

razmere za divjad, je naše lovišče še vedno zatočišče številnih živalskih vrst. Najštevilčnejša je srnjad, v nižinskem delu upravljamo s fazanom, raco mlakarico in poljskim zajcem, v sredogorskem delu pa tudi z divjimi prašiči in jelenjadjo. V preteklosti so bile v našem lovišču pogoste poljske jerebice in tudi gozdni jerebi, ki pa jih dandanes videmo le še izjemoma. V zadnjih letih vedno pogostejše opažamo predstavnike dveh novih vrst divjadi, gamsa in šakala.

Proslavo 70-letnice LD, ki smo jo pripravili v vasi Cerina, so odprli pevci skupine Tirta in Dobovski rogisti. Dogodek je izjemno uspešno povezovala **Mateja Slemenšek**, ki je v uvodu pozdravila vse zbrane, še posebno predstavnike Občine Brežice in krajevnih skupnosti, predstavnike LZS, ZLD Posavja ter sosednjih LD. Starešina **Jože Prah** je v svojem nagovoru na kratko opisal zgodovino razvoja LD in najpomembnejše dogodke, napovedal pa je tudi nove izzive, ki so pred nami; to je nadaljnja skrb za ohranjanje okolja divjadi, pa tudi ureditev zbiralnice za divjad ter sodobnih prostorov za delovanje društva.

V nadaljevanju so spregovorili gosti: **Irena Rudman**, predstavnica Občine Brežice, predstavnik LZS **Franc Zorko**, predstavnik ZLD Posavja **Dušan Lepšina** ter predstavniki sosednjih LD, ki so nam čestitali za dosedanje uspešno delo in visoki jubilej.

Člani LD Čatež ob Savi

in raznolikim loviščem, saj sega vse od nižinskega poljskega dela ob reki Savi, preko gričevnatega vinogradniškega območja do gozdnatega območja Gorjancev. Kljub vsem dosedanjim širitvam naselij in turističnih predelov, gradnje HE na spodnji Savi, avtoceste Ljubljana–Obrežje ter mnogih drugih posegov v prostor, ki vztrajno slabšajo življenjske

Na proslavi smo nekaterim zaslužnim članom podelili priznanja in odlikovanja LZS, ki so bili ob tem vidno ganjeni. Zlati znak LZS za lovske zasluge sta prejela **Franc Cirnski** in **Miran Slemenšek**, red za lovske zasluge III. stopnje **Pavle Lukšič**, red za lovske zasluge II. stopnje pa **Franc Klemenčič**.

Nato je sledila podelitev zahval,

Foto: L. Divjak

Franc Klemenčič je prejel odlikovanje LZS – red LZS II. stopnje.

ki jih je starešina podelil mnogim krajanom, kmetom, obrtnikom in društvom, ki tako ali drugače sodelujejo z našo LD in nam pomagajo pri uresničevanju naših ciljev.

Po končanem uradnem delu proslave je ob odličnem divjačinskem golažu sledilo druženje pozno v noč.

Gregor Bogovič

70 let LD Jamnica - Prevalje

Kot zadnja od štirinajstih koroških LD, ki so v letu 2016 praznovali 70-let organiziranega lovstva, lovske kulture, strelstva in kinologije, je na lansko Martinovo nedeljo visok jubilej praznovala tudi LD Jamnica - Prevalje. Tudi v tem delu Koroške, na območju Prevalj, se je zgodovina organiziranega lovstva začela že kmalu po prvi svetovni vojni. V prevajalskih jubilejnih lovskih almanahih je mogoče zaslediti, da so od leta 1919 pa vse tja do leta 1940 tamkajšnja občinska lovišča imeli v upravljanju lovozakupniki **Matevž Pavše**, p.d. Ravnjak, kmet iz Kota pri Prevaljah; **Križnikovi** – lesni trgovci; **Nikola Jordanič**, »apotekar«, in **Ivan Vidali**, kleparski mojster, vsi s Prevalj. Na območju Šentanela in Jamnice sta bila zakupnika lovišča šentanelski učitelj **Ludvik Grafenauer** in kmet **Dvornik**. V tistem obdobju je imel lastno lovišče kmet **Franc Koroš**, p.d. Pernat. Del občinskega zemljišča je spadal tudi v posest in lovišče grofa **Thurna**. Tudi med drugo svetovno vojno so nekateri zakupniki lovili, pravico do lova si je vzel tudi okupator.

A za začetek prvega poveljnega organiziranega lovstva na

Prevaljah štejejo prvo polovico leta 1946. Takrat so namreč v Mežiški dolini določili osem lovišč: Kotlje, Tolsti vrh, Guštanj - Prevalje, Šentanel - Lokovica, Peca, Pogorevc, Bistra - Koprivna (Topla - Peca) in državno lovišče Uršlja gora. Taka razdelitev lovišč pa ni vzdržala dolgo. Komaj so 15. 8. 1946 ustanovili LD Prevalje, ki jo je vodil **Karel Avberšek**, tajnik je bil **Mirko Kumer** in gospodar **Ignac Stermec**, je bil takratni okrajni gozdar **Alojz Mišič** očitno dovolj vpliven, saj je predlagal združitev prevajalske in guštanske »jage«, češ da je lovišče Guštanj (območje zdajš-

in ustanavljali nove LD: Strojna - Ravne, Prežihovo - Kotlje in LD Jamnica - Prevalje, ki je bila uradno ustanovljena 9. 10. 1954. V prvem upravnem odboru so bili: starešina Avberšek, tajnik Kumer, blagajnik **Miha Šmid**, gospodar **Adolf Černec**, statistik **Leon Juh** in kinolog **Ivan Hartl**. Bogato in nadvse pestro zgodovino LD Jamnica so posebej pisali ter zglebno in pozitivno zaznamovali tudi dosedanje starešine: Karel Avberšek, **Rajko Jelenko**, **Adolf Černec**, **Dušan Jukič**, **Alojz Velušek**, **Gorazd Rifel** in sedanji starešina **Maks Oserban**. Med velike prevajalske

Maučevo na Suhem vrhu, ki smo ga zgradili na pogorišču svoje prve lovske kočice na lovske bivate na Macigojevem so samo dokaz, da znamo še kako poprijeti tudi za razna orodja. Nič manj nismo uspešni na področju lovskega izobraževanja, kinologije in pri povezovanju z ostalimi uporabniki neokrnjene narave. Hvala zemljiškim posestnikom in lastnikom gozdov za dobro sodelovanje in za razumevanje pri reševanju škod od divjadi, hvala vsem lovcom za 70-letno uspešno lovsko poslanstvo,« je v pozdravnem nagovoru med drugim dejal in se zahvalil starešina Maks Oserban.

Presežnikov niso spregledali in jih v svojih pozdravnih nagovorih niso pozabili omeniti tudi nekateri gostje, ki so se udeležili in s svojo prisotnostjo dali priznanje prevajalskim lovcom, ki so 13. novembra lani v tamkajšnjem Kulturnem domu praznovali 70-letnico svoje LD. Med njimi so bili mag. **Lado Bradač**, predsednik LZS, **Dušan Leskovec**, predsednik Koroške lovske zveze, lovski inšpektor **Bojan Kotnik**, predstavniki sosednjih LD, **Franc Hirm**, podpredsednik Kluba prijateljev lova – Celovec, in dr. **Matic Tasič**, župan prevajalske občine. Kulturni program so popestrili pevci Lovskega okteta Peca - Mežica, Rogisti LD Muta in harmonikar **Lovro Tominc**. Res dobro načrtovano slavnostno prireditev je vsečno povezoval **Marko Kogelnik**, sicer starešina LD Libeliče. Njegovih povezovalnih besed se bodo zagotovo mnogi radi spominjali. »*Različno so te poimenovali in različne velikosti si bila od tvojega nastanka vse do danes. V teh 70. letih si imela nešteto ljubimcev. Bili so taki, ki so bili zvestejši tebi, kot doma družini. Bili so tudi taki, ki te niso bili vredni - LD Jamnica,« je povedal ljubiteljski igralec Marko Kogelnik.*

Ob jubileju je predsednik LZS v prisotnosti D. Leskovca in starešine Oserbana nekaterim prevajalskim lovcom izročil odlikovanje in priznanje LZS. Posebno pisno priznanje LZS je prejela LD Jamnica - Prevalje, red za lovske zasluge II. stopnje pa je prejel **Maks Oserban**. Znak za lovske zasluge so prejeli: **Matěj Domes**, **Štefan Hanc**, **Tomislav** in **Dušan Kralj**, **Mitja Samec** ter **Anton** in **Peter Tominc**, zlati znak za lovske zasluge pa: **Samo Cvilak**, **Ivan** in **Pavel Gerdej**, **Božo Jakopič**, **Dariko Lepen**, **Adolf Pandel**, **Luka Skitek** in **Renato Vastl**. Znak KLZ so prejeli: **Alojz** in **Francišek Pavše**, **Jožef Potočnik**,

Člani LD Jamnica - Prevalje so svojo 70-letnico praznovali 13. 11. 2016 v Kulturnem domu na Prevaljah.

nje železarne Ravne) premajhno. Tako so 11. 9. 1946 ravenski in prevajalski lovci ustanovili novo LD Guštanj - Prevalje s sedežem na Prevaljah ter za starešino ponovno izvolili Karla Avberška. Na njenih temeljih deluje tudi zdajšnja 70-letna LD Jamnica. Na območju zdajšnje prevajalske občine je nekaj časa delovala tudi LD Šentanel - Lokovica. Lovsko pestra so bila leta od 1946 do 1954, ko so spet preoblikovali lovišča

lovske može zagotovo spada tudi zadnji umrli ustanovni član, sicer dolgoletni prizadevni tajnik in statistik **Mirko Kumer**.

Zdaj prevajalska LD šteje 84 članov in lovko **Janjo Mravljak**, ki je tudi najmlajša članica. Najstarejši član je 87-letni **Janez Rifel**. LD upravlja s 5.850 ha velikim loviščem. »*Prevajalski lovci odgovorno upravljamo z divjadjo in skrbimo za letni odstrel. Številna krmišča, solnice, preže, lovski dom*

Slavnostne lovske prireditve na Prevaljah so se udeležili tudi mag. Lado Bradač, predsednik LZS, lovski inšpektor Bojan Kotnik, Dušan Leskovec, predsednik KLZ, in drugi.

Anton Vastl, Avgust Sveček in Franc Praznik. Plaketo KLZ je prejel Alojz Velunšek, plaketo LD Jamnica pa: Roman Dirtsch, Zdravko Pačnik, Rudolf Porej, Marjan Rifel, Franc Šteharnik in Vaskrsija Tesić.

Franc Rotar

70-letnica LD Domžale

Da neko društvo deluje 70 let, je znamenje, da so člani dobro sodelovali in delali. To je hkrati tudi popotnica in velika spodbuda za naslednje rodove.

Leta 1946 je nekaj ljubiteljev lovstva, narave in divjadi ustanovilo **Lovsko družino Domžale** in začeli so z organiziranim delom v lovstvu. Na proslavi ob 70-letnici, ki je bila 20. 8. 2016 v prostorih Gostilne Pirc v Rovah, je predsednik LD Domžale **Ivan Stele** opisal nastanek, delo in aktivnosti članov LD Domžale v preteklosti do današnjih dni. LD Domžale je od Okrajnega odbora

med sopolravniki naravnega prostora. Lovci omenjajo tudi občasno prisotnost medveda in vidre. Spremembe v zastopnosti vrst so v tem obdobju kar precejšnje, kar lahko pripišemo predvsem nenehnemu spreminjanju življenjskega okolja živali in tudi ljudi.

LD Domžale šteje od 40 do 50 članov. Lahko se pohvalijo, da imajo v svojih vrstah tudi lovko. Po predsednikovih besedah se njihove vrste kar zadovoljivo dopolnjujejo z novimi člani, pa tudi izobraževanje mladih je na zavidljivi ravni. Nove naloge in sodobni pogledi na varstvo narave pa tudi nov pogled na dejavnost lovcev terjajo predvsem znanje. Na leto člani opravijo več kot 2.100 delovnih ur. Največ dela je usmerjenega v področje upravljanja z divjadjo in urejanjem lovišča, vedno več pa je tudi administrativnega dela. Občasno se srečajo tudi s težavami, kot na primer pri gradnji lovske koče, a so jih uspešno premagali. Še v letih prejšnjega stoletja so kupili

domžalski župan **Tone Dragar**. Prisotni so bili tudi povabljeni predstavniki drugih društev, organizacij in zvez, ZLD Ljubljana, sosednjih LD, KS Rova, PGD in TD, ki so se javno zahvalili za povabilo in dobro sodelovanje ter ob tej priložnosti izročili priložnostna darila. Prireditev je povezovala **Draga Jeretina - Anžin**. Vsi člani LD Domžale so prejeli spominsko skulpturo, darovalci sredstev **Občina Domžale**, **Stele Janez ml.**, **Tomo Rode**, **Drago Žagar**, **Alojz Rode** in **JP Čistilna Domžale - Kamnik, d. o. o.**, pa so prejeli kipec *lovca*. Podelili so tudi priznanja in odlikovanja za delo na različnih področjih lovstva. Odlikovanja LZS - *znak za lovske zasluge so prejeli Stojan Jarc, Milan Smrzlič, Jožef Frotini in Viktor Svetlin; zlati znak za lovske zasluge Vlado Črnič, Janez Pavli, Jurij Pavlovič in Alojz Zemljčič; red LZS II. stopnje Ivan Stele; red I. stopnje pa Ivan Banko*. Odlikovanja KZS so prejeli: *zlati znak KZS za kinološke za-*

da je med njimi najpomembnejša »lovska družinska vez«, ki člane tesno povezuje in združuje. Lovci, narava in živali bodo vsem tem članom hvaležni.

M. V.

70 let LD Ivančna Gorica

Kot je v navadi, smo se ob svoji 70-letnici tudi lovci **Lovske družine Ivančna Gorica** ozrli nazaj in presojo, kako uspešno smo prehodili dolgo pot. Ugotovitve nas lahko upravičeno navdajajo s ponosom, zato z zanosom zremo v prihodnost.

Upravljam o 4.200 ha velikim loviščem, ki se razteza od severne meje občine prek njenega središča proti jugu. Ob svoji ustanovitvi smo ga dobili zelo osiromašenega. Predvojni zakupni sistem in vojna vihra sta divjad v njem tako zdesetkala, da je bilo treba lov v njem sprva celo prepovedovati. S predanostjo svojemu poslanstvu smo se lotili vseh potrebnih ukrepov, da bi v njem vzpostavili naravno ravnovesje in dosegli zadovoljivo pestrost živalskih vrst. Uspešno nam je. Zdaj v našem lovišču živi optimalno število divjadi, njeno zdravje je ustrezno, na obdelovalnih površinah povzroča divjad iz leta v leto manj škode. Trudimo se, da bi tako naravno ravnovesje ohranili tudi za naslednje rodove. Lovci LD Ivančna Gorica žanjemo uspehe svojega minulega dela.

Ob tako uspešni bilanci minulih 70 let smo lani upravičeno slavili in se veselili. 18. junija 2016 smo se z gosti zbrali v slovesno okrašeni dvorani Kulturnega doma v Ivančni Gorici. Vsak je prejel Zbornik, ki smo ga izdali ob tej priložnosti. Ženskam na proslavi smo izkazali pozornost z rdečimi vrtnicami. Lovski rogovi so zaigrali lovsko koračnico, prisotne je pozdravil starešina **Jože Zaman** ter na kratko opisal življenjsko pot in dosežke LD. Osrednji govornik je bil podžupan **Tomaž Smole**. Ker se vodstvo občine zaveda pomena in poslanstva lovske družine, njihovega izjemnega prispevka k razvoju in prepoznavnosti občine ter k skrbi za zdravo okolje, je v imenu župana LD izročil spominski kovancec *Prijeto domače*. Slavljenice so nagovorili še podpredsednik Lovske zveze Slovenije **Ivan Malešič**, zastopnik Zveze lovske družine Zasavje **Tomaž Trotošek** in predstavnik LKD Zasavje **Darko Grošelj**. Lovska zveza Slovenije je LD Ivančna Gorica podelila spominsko plaketo, najbolj prizadevne

Lovski kolektiv LD Domžale ob 70-letnici

Domžale dobila v upravljanje tudi 5.300 ha lovišča (zdaj meri še okroglo 5.100 ha, preostalo pa je nelovna površina).

V domžalskem lovišču je glavna divjad srnjad, kjer se dandanes zadržujejo tudi divji prašiči, ki kmetovalcem povzročajo škodo na travinju in poljščinah. Posebej v zadnjih letih se spet povečuje številčnost poljskih zajcev, lisic, kun in drugih prostoživečih vrst živali. Od velike divjadi je vedno pogostejše v celotnem lovišču opaziti tudi navadno jelenjad. A prav temu je treba v prihodnje nameniti večjo pozornost, kajti povečevanje njene številčnosti lahko temeljito poruši zdaj dobre odnose

starejšo hišo, ki so jo z velikimi prizadevanji in požrtvovalnim delom posameznikov uredili za lovske namene in je zdaj lična lovska koča na Kolovcu, prijetno zatočišče lovcev. Na avgustovski slovesnosti so lovci posebej poudarili, da jih poleg skrbi za divjad in naravo najbolj združuje tovaršтво med člani. Pravijo, da so res kot ena velika družina, kjer vladajo razumevanje, prijateljstvo in medsebojna pomoč, če je kdo v težavah.

Na proslavi so sodelovali Moravški rogisti in Kvartet Grm. Slavnostni govorniki so bili starešina **Ivan Stele**, predsednik LZ Slovenije mag. **Lado Bradač** in

sluge Janez Pavli, Ivan Stele, Andrej Štifter, Rok Gaberšek in Stane Starin. LD Domžale je podelila tudi *družinska priznanja in znake*. Pisno priznanje so prejeli **Janez Rems, Tone Jenko, Miran Gorjup in Jože Urankar**; *bronasti znak Rok Gaberšek, Franc Habe, Viktor Jenič, Jože Kocmur in Marjan Kocmur*; *srebrni znak Willibald Krušnik, Maksimiljan Karba, Stane Starin, Andrej Štifter, Bernard Štante, Janez Pavli, Tone Cerar in Rudi Pirš*; *zlati znak je pa prejel Ivan Stele*.

Na slovesnosti so poudarili, da niso pomembna le odlikovanja in nagrade, predvsem je pomembno,

Člani LD Ivančna Gorica so svojo 70-letnico proslavili 18. 6. 2016.

bili povabljeni tudi na jubilejno proslavo, kjer so lovci in člani LD Dolič ob kulturnem programu podelili priznanja zaslužnim članom. Na prireditvi so jih nagovorili: predstavnik LZS **Milan Tepej**, predsednik Komisije LZS za lovsko kulturo in odnose z javnostjo, **Vinko Blažinčič**, predsednik Savinjsko-Kozjanske ZLD – Celje, **Jožef Verčko**, predsednik območnega LKD, **Dušan Leskovec**, predsednik Koroške lovske zveze, ter predstavniki sosednjih lovskih družin in jim čestitali ob njihovem jubileju.

V letu 2016 jim je Občina Mislinja v zahvalo za dolgoletno uspešno delo na področju gojitve in ohranjanja ogroženih in zavarovanih vrst divjadi podelila srebrni grb Občine Mislinja.

Ob tej priložnosti se lovci Lovske družine Dolič zahvaljujejo

70 let LD Dolič

Z uvodnimi akordi Rogistov LD Zeleni Vrh - Vuzenica se je 4. 6. 2016 na prireditvenem prostoru Športnega centra v Gornjem Doliču začela jubilejna prireditev, ki so jo ob praznovanju visokega jubileja, 70-letnici uspešnega delovanja, pripravili lovci **Lovske družine Dolič**.

LD Dolič je bila ustanovljena leta 1946, ko je štirinajst kmetov in delavcev, privrženec lova, na ustanovnem občnem zboru 7. 7. 1946 sklenilo ustanoviti *Lovsko družino Dolič* s temeljnim načelom združevanja ljudi v močno in čvrsto lovsko organizacijo, ki bo vestno gospodarila z divjadjo in ko je za svojega prvega predsednika imenovala tovariša **Štefana Lušnica**. Kljub spremenjanju zakonodaje in različnim pogledom na naravo so lovci uspešno gospodarili z divjadjo, kar je vidno po naravni pestrosti vrst in raznolikosti divjadi. Uspeli so jim tudi številni dosežki in podvigi, na katere so zelo ponosni.

Leta 1963 so začeli graditi kočo, saj je bila potreba po skupnih prostorih nujna. Zaradi vse več lovcev so se leta 1984 odločili za gradnjo večjega lovskega doma, ki so ga predali v uporabo leta 1992. Lani so lovski dom obnovili in ga razširili. Ob razvitju družinskega prapora so v letu 1970 pripravili veliko slavo v Šentflorjanu.

Zdaj upravljajo s 2.986 ha velikim loviščem, ki je zaradi lažjega upravljanja razdeljeno na pet revirjev; mejijo na lovišča LPN Pohorje in lovske družin (LD) Dobrna, Velenje, Vitanje, Škale in Mislinja. V vseh sedem-

Člani LD Dolič ob 70-letnici

desetih letih so lovci predani tudi lovski kinologiji. Trenutno imajo v lovski družini deset psov: nemškega prepeličarja, bavarskega barvarja, nemškega lovskega terierja, nemškega ptičarja - žimavca, posavskega goniča in pet planinskih goničev z opravljenimi preizkušnjami. Tudi lovsko strelstvo se je v LD razvijalo postopoma, skozi celotno obdobje od ustanovitve do zdaj. Lovska družina je prirediteljica različnih strelskih tekmovanj, strelska ekipa se udeležuje tekmovanj v okviru LGB Slovenj Gradec in drugod. Organizirajo lovske razstave, ki so namenjene poročilom in analizam odvzema divjadi ter predavanjem o aktualnih temah na področju lovstva. V okviru izobraževanj in druženj LD Dolič organizira različne strokovne ekskurzije in seminarje po Sloveniji.

Člani LD se v lovišču trudijo ohranjati dobre odnose s kmeti in lastniki zemljišč. V ta namen so

vsem, ki so kakorkoli pripomogli k uspešnemu delu lovske družine v celotnem obdobju delovanja in ob praznovanju visokega jubileja.

Tadeja Mlinšek

70 Let LD Ormož

V soboto, 24. 9. 2016, je **Lovska družina Ormož** praznovala 70-letnico obstoja.

V tej dolgi dobi so se spreminjali družbeni odnosi, zakoni in predpisi, celo državna ureditev. Spreminjali so se ljudje: eni so odhajali, prihajali so novi. Nekaj pa se ni spremenilo: ljubezen do narave, ki družijo nas lovce.

Pogled nam seže v leto 1946, ko je nekaj zanesenjakov skupaj s prvim starejšino **Ivanom Rakušo** povežalo članstvo, ki so ga odlikovali požrtvovalnost, skrb za tovariše, prijateljstvo in

Nov prapor LD Ivančna Gorica je sprejel v varstvo **Branko Zupan**.

lovce pa odlikovala z zaslužnimi odlikovanji. Tudi LD Ivančna Gorica je odlikovala vrsto svojih članov z bronastimi, srebrnimi ali zlatimi plaketami, spominske plakete pa je izročila lovskim družinam, društvom, organizacijam in inštitucijam, s katerimi jo delo najbolj povezuje. Slovesnost je dosegla vrhunec, ko je gospod Tomaž Smole v imenu župana **Dušana Strnada** razvil novi prapor LD in ga izročil v varstvo praporščaku **Branku Zupanu**. Praporščaki vseh gostujočih LD so po ustaljenem običaju prekrižali svoje prapore z novim in se pobratili z njim.

Kulturni program so obogatili Zasavski rogisti, solist ljubljanske opere, tenorist **Matej Vovk**, in Stiški kvartet. Po slovesnem delu se je proslavljanje nadaljevalo z druženjem pod šotorom ob divjačinskem golažu in praznični torti.

Jože Zaman

medsebojna pomoč v preizkušnjah. Že takrat so se zavedali, da so lovci zaščitniki in varuhi divjadi, neokrnjene narave in da bi bili brez njih prikrajšani za marsikatero resnico in vedenje o živalskem svetu.

Za nastanek dobre LD so potrebni čas, izkušnje njenih članov in predanost lovski organizaciji. Zato je, ne glede na vzpone in padce, LD Ormož lahko upravičeno ponosna na sedemdesetletno delo in lovsko tradicijo. Zdaj nadaljujemo delo naših predhodnikov, lovski organizaciji nadvse predanih lovcev. Naša LD šteje 32 članov in zanimivo je, da se tradicija lovstva prenaša družinsko iz roda v rod.

Naše lovsko delo temelji na ohranjanju in varstvu divjadi kot naravnega bogastva, na ohranjanju čistega in ljudem prijaznega okolja ter na prostovoljnosti in ljubezni do narave. To so naše neprecenljive vrednote, brez katerih ne bi mogli opraviti vseh nalog, ki jih imamo kot lovška organizacija. Naše delo je poplačano, ko vidimo zdravo divjad v lovišču in njen ohranjen življenjski prostor, ki na območju našega lovišča še ni preveč okrnjen in onesnažen.

Ker nam je lov pomenil tudi priložnost za druženje in sklepanje prijateljstev, smo skupaj še z drugimi društvi – ob velikem odreknanju, številnih neplačanih urah – postavili Dom društev Ormož, kjer smo si spletli varno družinsko gnezdo in nam poleg gozda pomeni naš dom.

Ob vztrajni volji, marljivem delu, številnih prostovoljnih urah smo v teh letih zgradili številne objekte.

Povezovala so nas tudi druženja; ne samo v gozdu, ampak tudi na naših številnih izletih, ko smo prepotovali kar lep kos naše domovine. Drug drugemu smo znali prisluhniti tudi, ko so se nam odstirale manj svetle poti življenja.

Foto: Ema Zolnar

Prisotni člani LD Ormož na proslavi 70-letnice LD

V zdajšnjem življenjskem tempu sodoben človek ne zna oditi v gozd, prisluhniti naravi, se v njej sprostiti in v tem uživati. Lovci pa še vedno imamo ta privilegij. Prav prostovoljnost in ljubezen do narave sta neprecenljivi vrednoti, ki lovskim organizacijam dajeta svojo posebnost. To je dejstvo, ki opravičuje našo zahtevo, da delujemo v javnem interesu. Vse naše delo je poplačano, ko se sprehodimo po lovišču in v njem lahko opazujemo zdravo srnjad, fazane, poljske zajce, mlakarice in še marsikaj drugega.

Zato lahko upravičeno trdimo, da smo lovci naravovarstveniki, ki načrtno skrbimo, da je lov postal odgovornost do narave in divjadi. Z dobro voljo, pozitivno naravnostjo, prostovoljnostjo in pripravljenostjo, žrtvovanjem svojega prostega časa dokazujemo, da nam je mar za varovanje in ohranjanje narave ter da skrbimo za pravilno uravnoveščenost njene pestrosti.

Prav tako ne moremo mimo dejstva, da poleg dela na področju upravljanja z divjadjo v lovišču in skrbi za izboljšanje njenih življenjskih razmer opazujemo še veliko drugega dela, povezanega z lovstvom in društvenim delovanjem.

Delo vsake organizacije se nadaljuje v okoliščinah, v katerih je treba iskati odgovore na nove izzive. Četudi nam ni dano videti daleč v prihodnost, se lovci vidimo kot lovška družina, ki dobro upravlja z divjadjo in po svojih najboljših močeh izboljšuje življenjske razmere za domorodno divjad ter tako ohranja naravno ravnovesje. Poleg skrbi za divjad in lovišče si bomo še naprej prizadevali za prijetno vzdušje in počutje vseh članov LD. Pri tem ne smemo pozabiti, da dobro lovsko organizacijo naredijo njeni člani, ki iz svoje notranje potrebe želijo prispevati k razvoju lovstva in LD, kraja in lokalne skupnosti kot celote.

Naša obveznost je, da uspešno nadaljujemo lovsko tradicijo in da s svojim predanim delom in pravilnim ter odgovornim odnosom do narave in okolja, lovskega tovarištva, prijateljstva in poštenja vsak po svojih najboljših močeh pomagamo ustvarjati in dograjevati LD Ormož.

Zato ponosno nosimo lovski klobuk; zaslužili smo si ga in naj nam boginja lova Diana v naslednjih dneh, tednih, mesecih ... nameni kakšen nasmeh. Ob zaključku prireditve smo zaslužnim članom in organizacijam podelili

plakete in priznanja za aktivno sodelovanje pri varovanju narave in okolja ter trajnostno upravljanje z divjado.

Bojan Maček

Izobraževanje za monitoring šakala v Prlekiji

Zveza lovskih družin Prlekije je iz programa izobraževanja za svoje člane organizirala prvo izobraževanje letos. Izobraževanje, ki ga je odpredaval doc. dr. **Ivan Kos** z Oddelka za biologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani in predsednik Komisije za upravljanje z divjadjo pri LZS, je bilo v petek, 17. 2. 2017, v prostorih ZLD Prlekija v Boračevi pri Radencih. Predstavil je v letu 2016 začeti projekt Prostorska razporeditev, številčnost, ocena populacijskih trendov in potencialno širjenje areala vrste zlati šakal (*Canis aureus* L.) v Sloveniji, ki poteka v sklopu Ciljnoraziskovalnega programa (CRP) *Zagotovimo si hrano za jutri*. Poleg biologije, glavnih značilnosti šakala, ocene populacijskih trendov in potencialnega širjenja areala ter njegove številčnosti so predstavili za mnoge še vedno nejasen pravno-formalni status šakala v Sloveniji. Izobraževanja se je udeležilo skoraj petdeset lovcev. Večina udeležencev je menila, da je izobraževanje o šakalu zelo pomembno, še posebno za omenjeno območje Slovenije, saj naj bi bilo ravno pomursko območje zelo primerno okolje za poselitev s šakali, posledično pa ima tudi velik potencial za spremljanje njegovega stanja (monitoring). V ta namen so vsem prisotnim razdelili zvočne posnetke oglašanja šakala za izvajanje akustične metode spremljanja teritorialnih družin in parov.

Iztok Rožman

Scena proslave

Foto: I. Rožman

Udeleženci februarskega izobraževanja za monitoring šakala na sedežu ZLD Prlekija

Učna ura z lovcom v Vrtcu Zreče

Moje druženje z otroki iz Vrtca Zreče traja že nekaj let. Lani srečanja ni bilo, saj nam je nekajkrat ponagajalo vreme. Letos smo imeli več sreče in v četrtek, 12. 1. 2017, dva dni po zapadlem snegu, kar je pogoj za

ptic pri nas, ki sem jo prinesel s seboj. Kasneje so jo vzgojiteljice uporabile za izdelavo plakata. Na prisojni legi ob robu gozda smo obesili lojene pogače s semeni kot pomoč pticam, da bodo lažje preživele letošnjo nekoliko hujšo zimo. Ob vstopu na travnik smo najprej opazili svežo sled zajca, ki je prečkal travnik po vsej dol-

močmi smo našli prostoživeče živali, njihov način prehranjevanja itn. Večkrat sem poudaril skrb lovcev in lovske organizacije za divjad, posebno pozimi.

Rdečih lic in noskov so se otroci vrnili v vrtec. Ob slovesu so mi podarili ekoizdelek, zimsko idilo z živalmi v snegu z novoletnim okraskom. Ob predaji darila so mi povedali, da čarobna krogla izpolni vse želje ... Gotovo mi bo popestrila bogat kotiček drobnih daril, ki sem jih bil deležen vsa leta. V imenu LD Zreče sem jim podaril brošuro Sledi divjadi. Upam, da sem vsaj deloma potešil otroško radovednost in da jim je ostal delček mojega truda: ustvariti dober vtis o lovcih.

Zaželeli smo si srečno novo leto in se poslovili z: Nasvidenje naslednjič!

*Franci Klajne,
referent LD Zreče
za delo z mladimi*

Na začetku poti

Obešanje lojenih pogač za ptice

odkrivanje in spoznavanje stopinj in sledov v snegu, sem se odzval na njihovo povabilo, da bi jih spet obiskal. V lepem sončnem, a mrzlem dnevu smo se ob 10. uri sestali pred vrtcem. Udeležba je bila kar pestra glede na dve različni starostni skupini otrok: eno skupino so sestavljali predšolski otroci, drugo pa otroci, stari od 3 do 4 leta. Seveda so sodelovale tudi strokovne delavke.

Po pozdravu smo se dogovorili, da bomo tisti dan poskrbeli za ptice, po ustaljeni poti v gozd raziskovali sledove živali v snegu in se na koncu ustavili pri solnici za srnjad. Najprej smo pri vrtcu napolnili krmilnice za ptice, med drugim tudi ekokrmilnico, saj je Vrtec Zreče vključen v ekoprojekt in si to šolsko leto prizadeva za osvojitve ekozastave.

Napotili smo se skozi gozdiček proti Jurakovemu travniku. Ob robu gozda smo se ob kratkem postanku pogovorili o pticah pevkah, ki so jih znali otroci po imenih kar dobro naštet. V pomoč nam je bila barvna fotografija najpogostejših

žini. Približno na sredini travnika smo naleteli na sledi srnjadi in luknje v snegu so pričale, da so živali iskale hrano pod snegom. Po prečkanju travnika smo ob robu gozda, bogatim z robido, opazili zgoščene sledi srnjadi, saj je pozimi robida njihova glavna hrana. Ob vstopu v gozd smo se napotili proti solnici, ki jo vsako leto obiskujemo in zalagamo s soljo. Tam smo opazili lisičjo sled in na žalost tudi pasje sledi. V tolažbo so nam bile človekove stopinje, saj smo sklepali, da je bil pes privezan na povodcu in ni preganjal divjadi. Vse stopinje in sledi v naravi smo primerjali s tistimi v majhni brošurici LZS, ki je izredno praktičen pripomoček za delo z mladimi. Solnice žal ni bilo več, tako da imamo nalogo spomladi, po pogovoru z lastnikom gozda, izdelati novo. Znašli smo se in napravili začasno solnico na način, da smo kameno sol v mrežici enostavno pritrdili na drevo. Sledila sta razlaga in pogovor, zakaj živali sploh potrebujejo sol in kdaj. S skupnimi

Delo z mladimi v LD Kozje

Letos LD Kozje praznuje 70-letnico ustanovitve. V naši LD se ob pomembnih obletnicah spomnimo raznih aktivnosti v prejšnjem obdobju, ki jih je bilo v naši lovski družini veliko. Veliko časa namenjamo delu z osnovnošolci, ki obiskujejo osnovne šole na območju naše lovske družine.

O pomenu lovstva šolarje oza-veščamo pri predmetu spoznavanje narave in družbe. Otroke odpeljemo na ogled Tehniškega muzeja v Bistri in živalskega vrta v Ljubljani. Lepo je videti otroke, kako v muzeju uživajo ob pogledu na bogato paleto nagačenih živali in drugih zanimivosti, ki jih je dovolj za še tako zahtevnega obiskovalca. Ogled živalskega vrta je za otroke prav tako posebno doživetje. Redno organiziramo

tudi naravoslovne dneve v gozdu, tako da se vsako leto vsaj enkrat odpravimo v gozd, kjer po vnaprej določeni učni poti otroke poučimo, kako pomembno vlogo ima gozd. Naravoslovne dneve bi lahko poimenovali tudi delavnice v gozdu. Na učni poti otroci spoznajo prerez tal, drevesne vrste, gospodarski pomen gozda, vlogo gozda za okolje, plodonske drevesne vrste za prehrano divjadi, rekreacijsko in zdravstveno vlogo gozda. Ne pozabimo na gozdni bonton in poudarimo, da divjad potrebuje predvsem mir. Nato naš naravoslovni dan preide v bolj sproščene vsebine, kjer učenci tekmujejo, kdo bo izmeril najdebelejše drevo, spoznavajo drevesne vrste, po želji pa si naberejo liste ali vejice različnih drevesnih vrst za svojo zbirko. Nazadnje se zberemo ob krmilnici za divje prašiče in visoki preži. Pogovarjamo se o pomenu krmljenja za divjad in vlogi visoke preže. Otrokom tako posredujemo mnogo koristnih informacij o vlogi gozda za gospodarstvo, okolje in divjad. Seveda tudi šole ne pozabijo na nas. Ob naših jubilejih se vključijo v praznovanje in s svojimi točkami popestrijo spored, prispevajo pa tudi s spisi učencev o gozdu, divjadi, lovcih in s pesmicami ob izidu naših biltenov. Šole se vključijo tudi v akcije čiščenja okolja in nam pomagajo odstranjevati najrazličnejšo navlako iz narave.

Lovci smo s svojimi dejavnostmi vpeti v veliko procesov varovanja narave. Spoznanje, da smo kot družba naravi povzročili že veliko škode, nas obvezuje, da delamo čim bolj skladno z naravo in da po svojih močeh ozaveščamo tudi druge uporabnike prostora. V naši LD smo prepričani, da smo se pravilno odločili, ko smo pred 35 leti začeli o lovstvu in varovanju narave ozaveščati osnovnošolce.

*Rudi Kostevc,
LD Kozje*

Lepo doživetje osnovnošolcev v živalskem vrtu v Ljubljani

Naš lovski tovariš **Janez Pešl** je 6. 12. 2016 praznoval 80-letnico. Svoja mladostna leta je preživel doma v Jarenini, poklicno šolo pa je obiskoval v Ljubljani. Po zaposlitvi je končal pravno šolo.

V lovsko družino je vstopil leta 1964. Ker je bil vester in prizadeven lovec, je kasneje opravljal več pomembnih funkcij. Od leta 1968 do leta 1981 je bil član upravnega odbora, tajnik od leta 1974 do 1981 ter predsednik NO LD od leta 1986 do 1994. Dvanajst let je bil član gojitvene komisije LZ Maribor, član Komisije za odobritev odstrela v LUO, od leta 1988 do 2001 član IO LZ Maribor, predsednik komisije za vodenje faznerije Vurberk. Svoje lovsko znanje si je izpopolnjeval in uspešno opravil izpit za lovsko delo moštva ter tečaj za usposobljeno osebo. Leta 1995 je postal član predavateljskega aktivna za izobraževanje lovskih pripravnikov v LZS. Vse svoje funkcije v LD in LZ Maribor je opravljal vestno, dosledno in pošteno. Pri LZS je bil član komisije za malo divjad od leta 2001 do 2005. Prav tako od leta 2006 še vedno opravlja funkcijo člana komisije za pregled odstrela in izgub divjadi za LUO.

Lovska organizacija je Janeza za marljivo delo odlikovala z znakom LZS za lovske zasluge in redi III., II. in I. stopnje. Je prejemnik zlate plakete LD Pernica in zlate plakete Lovske zveze Maribor. Član predavateljskega aktivna LZ Maribor je bil več kot 22 let. Mladim lovecem je bil vester, natančen, načelen in marljiv mentor. Vedno je deloval v korist divjadi in lovstva.

Janezovih 80 let je zavidljiva starost, še posebno, ker ostaja vitalen in aktiven, da lahko še vedno precej časa nameni delu v lovišču in družbi z lovskimi tovariši.

Dragi Janez! Perniški lovci se ti za nesebično pomoč, zlasti pa za iskreno tovarištvo zahvaljujemo in ti iskreno čestitamo. Želimo ti, da bi ti zdravje še naprej dobro služilo in da bi se še naprej srečevali na lovu, lovskih pridelkih, pa tudi ob kozarčku rujnega.

LD Pernica – T. K.

Član LD Mislinja **Vincenc Urbanc** je svojo 70-letnico praznoval med svojimi najdražjimi. Med lovci bomo njegov jubilej proslavili poleti, ko bomo skupni dogodek namenili praznovanju več jubilarov in obeležju obnove prapora LD Mislinje.

Vinko, kot ga kličemo, se je rodil 7. 1. 1947 na kmetiji v Dovžah v bližini Mislinje očetu Avgustu, enemu izmed ustanoviteljev LD Mislinja. Osnovno šolo je obiskoval v Mislinji, nato pa lesarsko šolo za mizarja v Mariboru. Praktični del šolanja je opravljal v Gradbenem podjetju v Slovenj Gradcu, kjer se je po končanem šolanju tudi zaposlil. Nadaljnjo zaposlitev je našel v trgovskem podjetju Slovenijales kot mizar - monter v salonu pohištva. Ko je opravil tudi strokovno izobraževanje za prodajalca, je vse do upokojitve opravljal tudi delo prodajalca. Še vedno kmetuje na manjši kmetiji, ki jo je podedoval od svojih staršev.

Ze kot otrok je s svojim očetom rad

odhajal v gozd na lov. Doma so imeli tudi lovske pse, kar je Vinka še posebno navdušilo za lovstvo. Leta 1974 se je včlanil kot lovski pripravnik v LD Mislinja. Po treh letih je opravil lovski izpit in ostal zvest član LD do danes. Obenem se je včlanil v LKD Maribor in bil tam član do ustanovitve LKD Koroške, kjer je član še vedno.

Nabavil si je istrskega goniča in tej pasmi ostaja zvest. Ze kot mlad lovec je spoštoval starejše lovce, predvsem lovske kinologe; največji vzornik mu je bil Franc Dvorjak, ki ga je navdušil tudi za kinološka tekmovanja. Kot ekipa so se udeleževali različnih tekmovanj goničev v Sloveniji in dosegali dobre rezultate. Vinko je še vedno velik ljubitelj skupnih lovov. Zadnja leta je večinoma vodja gonjačev.

V LD Mislinja je doslej opravljal različne funkcije, in sicer je bil: član izvršnega odbora LD od leta 1981 do 1985 in od leta 2014 naprej, kinološki referent LD od leta 1985 do 1987 in od leta 1989 do 1991, član disciplinske komisije in NO, več kot petnajst let je bil revirni vodja, mentor pripravniku, praporščak, dolga leta vodja na skupnih lovih.

Vinko je nesebičen lovec in je v svojem lovskem stažu vnesel med člane tovariške odnose. Za svoje prizadevno delo je bil nagrajen s številnimi odlikovanji in priznanji LZS, LKD in LD. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge, zlatim znakom za lovske zasluge, prejel pa je tudi jubilejni znak za 40 let članstva v lovski organizaciji. LKD ga je odlikovala z znaki: srebrnim in zlatim znakom za kinološke zasluge, prejel pa je tudi znak vodnika psa.

Dragi Vinko, lovski tovariši ti čestitamo ob tvoji okrogli obletnici in ti želimo še veliko let užitkov na brakadnih. Ostani tak tovariš in zavzet lovec še naprej!

LD Mislinja – J. S.

Roman Vergan, član LD Grad - Kuzma, je 29. 1. 2017 v krogu svojih lovskih tovarišev praznoval častitljiv jubilej, 85-letnico življenja. Roman se je rodil leta 1932 v

vasici Popetre v Slovenski Istri blizu Kopra kot najmlajši od osmero otrok. V številni družini je okusil veliko gorja, socialne stiske in pomanjkanje. Ko je bil star komaj štiri leta, mu je umrl oče. Okusil je vsa grozodejstva druge svetovne vojne, vključno z okupatorjem požigom vasi in njihove domačije. Za razliko od starejših dveh bratov, ki sta bila najprej mobilizirana v italijansko vojsko, pozneje pa sta pridružila partizanskim odredom, je Roman odraščal doma in tam obiskoval tudi osnovno šolo.

Leta 1950, ko je postal polnoleten, se je zaposlil pri ministrstvu za notranje zadeve. Po opravljenem začetnem usposabljanju v Begunjah ga je službena pot popeljala v daljne Črenšovce v Prekmurje. Po dveh letih so ga premestili na takratno Postajo milice pri Gradu, kjer je še naprej opravljal delo vodje varnostnega okoliša pomočnika komandirja, po končanem dodatnem strokovnem izobraževanju pa je prevzel dolžnost komandirja iste enote. Pozneje je prevzel mesto komandirja na oddelku milice v Rogašovcih in na koncu delovne dobe pristal na Policijski upravi v Murski Soboti, dokler se ni upokojil.

Ves čas je bil izjemno delaven, kar dokazujejo številna priznanja in odlikovanja, kot so: medalja dela, red dela s srebrnim vencem, zvezna plaketa varnosti, zlati znak za posebne zasluge, srebrni znak osamosvojitve in drugo. Priznan mu je status vojnega veterana in aktivno deluje v policijskem veteranskem združenju Sever. Po upokojitvi si je pri Gradu na Goričkem zgradil počitniško hišo, kjer predvsem ob koncu tedna preživlja svoje najlepše trenutke. Ljubezen do narave in vseh njenih čarov je gojil vse od otroštva. V LD Grad - Kuzma se je včlanil leta 1967. Leto za tem je opravil lovski izpit in tudi prevzel funkcijo tajnika v LD (1968 do 1972, 1975 do 1982 in 1986 do 1992). Bil je tudi predsednik DK LD (1972 do 1975 in 1998 do 2002), NO LD (1982 do 1986) in član Pravno-statutarne komisije OLZ (1986 do 1996), mentor lovskim pripravnikom, vodja lovnega revirja itn. Lovskočuvarjsko službo je opravljal od leta 1979. Preglednik uplenjene divjadi je bil od leta 1978

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnik

Vjekoslav Gabričelič, LD Cerklje ob Krki
Ladislav Marušič, LD Trstelj, Kostanjevica

85-letnik

Savo Avsec, LD Mirna Peč
Rado Komadina, LD Juršinci
Bruno Korenika, LD Izola
Teodor Oršanič, LD Brežice
Alojz Rožman, LD Šmarje
Vladimir Skok, LD Prebold
Ivan Žagar, LD Sela pri Kamniku

80-letnik

Alojzij Burjak, LD Koprivna, Topla
Silvano Campagnolo, DSL FJK Doberdob
Alojzij Černe, LD Brezovica
Anton Fištravec, LD Markovci
Silvan Furlan, LD Jezero, Komen
Jožef Gorec, LD Velika Loka
Jože Hodnik, LD Bohinjska Bistrica
Karol Drago Kovačič, LD Sodražica
Milan Krajnik, LD Boris Kidrič
Vekoslav Lončarič, LD Negova
Stanislav Mišmaš, LD Suha krajina
Leopold Mušič, LD Dragatuš
Stanislav Naglič, LD Raka
Ivan Ogorevc, LD Kozje
Franc Ornik, LD Hoče
Stanislav Rakuša, LD Šmarje
Alojz Rebernak, LD Ruše
Ivan Srabočan, LD Trbovlje
Stanislav Šteinbauer, LD Voličina
Florijan Tišler, LD Storžič

75-letnik

Miroslav Bratina, LD Hubelj
Franc Grošelj, LD Izlake
Anton Hovnik, LD Slovenj Gradec
Stanislav Hren, LD Turjak
Rajko Klavara, LD Soča
Milan Kos st., LD Kočevje
Marko Lindič, LD Kras, Dutovlje
Lambert Logar, LD Trnovo
Franc Mask, LD Gorica
Anton Navodnik, LD Prežihovo
Ladislav Ozebek, LD Planota
Ivan Pavlič, LD Sela pri kamniku
Martin Petric, LD Suhor

do 1983. Veliko dela je vložil tudi v lovsko zavetišča in lovski dom. V ZLD Prekmurje je bil več mandatov član Pravno-statutarne komisije (1986 do 1996) in leta 1983 pobudnik ustanovitve lovskega pevskega zbora, katerega aktiven član je vse od ustanovitve do danes.

Roman je veliko časa, energije, znanja in sposobnosti vložil v lovstvo. Za izjemne zasluge ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III., II in I. stopnje in plaketo LZS za lovsko kulturo III. st. za glasbeno dejavnost.

Kljub letom, ki jih naš slavljeneec spretno skriva, presenečata njegova življenjskost in pripravljenost kadar koli poprijeti za vsako delo. Tudi njegova preudarnost in kritičnost dajeta občutek zaupanja vanj.

Spoštovani lovski tovariši Roman, vsi tvoji lovski tovariši Ti ob tem jubileju čestitamo in Ti želimo še naprej trdnega zdravja.

LD Grad - Kuzma – S. F.

Dorđo Rogič, LD Izola
Bruno Simčič, LD Hrenovice
Gracjan Simčič, LD Dobrovo
Ivan Slapničar, LD Novo mesto
Jožef Herbert Šetinc, LD Dobova
Alojz Žvanut, LD Vojkovo

70-letnik

Anton Bergant, LD Tabor
Stanko Breznik, LD Strojna, Ravne na Koroškem
Dušan Cebe, LD Boč na Kozjaku
Janez Cimperman, LD Ig
Srečko Devjak, LD Velike Lašče
Bogomir Fegic, LD Ribnica
Jožef Fratric, LD Gorica
Janez Gaser, LD Sorica
Ivan Habjanič, LD Petišovci
Marija Jagrič, LD Pišece
Drago Jelinič, LD Raka
Miran Jensterle, LD Sorica
Mirko Kaluža, LD Prestranek
Zvonko Kandare, LD Bukovca
Alojz Kralj, LD Orlica
Alojz Kralj, LD Benedikt
Drago Krošelj, LD Raka
Dušan Kudrnovsky, LD Dravograd
Anton Mandelj, LD Tomaž
Janez Marolt, LD Martin Krpan, Bloke
Alojz Miklavc, LD Laško
Franc Miklavc, LD Žabnik, Obrov
Cvetko Milanič, LD Trstelj, Kostanjevica
Janez Mlakar, LD Planina
Branko Ogrizek, LD Mala Nedelja
Božidar Podpečan, LD Smrekovec, Šoštanj
Jožef Poznič, LD Ljubno
Jože Pregrad, LD Bistrica ob Sotli
Stanislav Razgoršek, LD Oljka
Branko Ražman, LD Istra, Gračišče
Ljubomira Rus, LD Dobrova
Boris Sabadin, LD Koper
Franc Skuhala, LD Križevci pri Ljutomeru
Oskar Špacapan, LD Ljajk
Danilo Štemberger, LD Kozlek
Jožef Ivan Terlikar, LD Kobarič
Janko Valenko, LD Dornava, Polenšak
Alojz Vesel, LD Loški Potok
Srečko Vovč, LD Senovo
Anton Zupanec, LD Sveta Ana

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LIS – Lisjaka

Foto: O. Naglöst – Diana

Izobraževanje za kakovostnejše turistično opazovanje medveda

Marca je v Postojni potekalo štiridnevno usposabljanje za turistično vodenje opazovanja medveda v naravnem okolju. Usposabljanje, ki ga je organizirala **Regijska destinacijska organizacija (RDO) Postojnska jama - Zeleni kras iz Pivke**, je bilo namenjeno lovcem, članom lovskih družin primorsko-notranj-

ske regije in dejavnim lokalnim turističnim vodnikom z območja Zeleni kras z namenom, da bi povečali kakovosti tovrstne turistične ponudbe.

Lovske družine so pokazale kar veliko zanimanje za dodatno znanje za ta poseben program, za katerega je v Sloveniji vedno več zanimanja. Usposabljanja se je udeležilo kar 28 lovcev iz lovskih družin (LD) Lož - Stari trg, Javornik - Postojna, Pivka, Martin Krpan - Bloke, Loški Potok, Prestranek, Kozlek, Iga vas, Cajnarje in Gornje Jezero.

Vsebinska teoretičnega dela usposabljanja je obsegala pravne

vidike varstva medveda (**Mateja Blažič**, ARSO), biologijo in ekologijo medveda (dr. **Miha Krofel**), pravne podlage opazovanja medveda z vidika turizma in tehnike turističnega vodenja (**Andrej Bandelj**, turistični vodnik), prvo pomoč ter oblikovanje ponudbe opazovanja medveda z upoštevanjem ciljnih javnosti, vključevanjem zgodb in odgo-

vornega odnosa do narave in divjadi (**Dejan Iskra**, RDO). Prav trajnostni vidiki in priporočila za odgovorno ravnanje vseh udeležencev tovrstnega doživetja so bili poudarek vseh predavateljev in izvajalcev na terenu.

Praktični del je potekal na dveh lokacijah. V LPN Jelen, kjer imajo z opazovanjem medveda že dolgoletne izkušnje, je vodja lovišča **Anton Marinčič** predstavil, kako potekajo ogledi in vodenje na njihovem območju. Poudaril je pomembnost dobre priprave gostov pred odhodom na opazovalnico in ustrezno obnašanje v gozdu. **Zdravko Turk**, LD Iga vas, in **Boris Uroda**, LD Lož - Stari trg, pa sta udeležencem predstavila njihove izkušnje z organizirano in izvajanjem programa opazovanja medveda v Loški dolini, ki poteka pod okriljem Turističnega informacijskega centra (TIC) Lož in je po besedah **Romane Nared** iz leta v leto uspešnejše in bolj kakovostno. Pri tem je obvezna stalna prisotnost vodnika med opazovanjem, so poudarili vsi sodelujoči na terenu.

Mateja Simčič,
Regionalna razvojna agencija
Zeleni kras

Udeleženci usposabljanja z Antonom Marinčičem na Mašunu

Od leve: **Boris Uroda**, **Romana Nared** in **Zdravko Turk** na predstavitvi v Loški dolini

Foto: M. Simčič

Brezvestno uničevanje okolja se nadaljuje

Iz dolgoletnih lovskih izkušenj menim, da so lastniki zemljišč strpni oziroma prizanesljivi do škode od divjadi, saj je največkrat ne prijavljajo oziroma jo prijavljajo šele, ko preseže razumno mejo. A obenem tudi velikokrat nepremišljeno, že zaradi vetrov in erozije zemlje, čistijo gozdne robove, sekajo grmovje in drevesa ob potokih in tako spreminjajo krajino v puščavo.

Iz svojih izkušenj vem, da so kmetje velikokrat posekali vse, kar je bilo mogoče, da bi le pridobili subvencije. Zato so orali povsem do roba potokov, kosili ob nepravem času, brezbržno požigali staro travo; mnogokrat so ustvarili povsem mrtvo krajino, monokulturo brez vetrobranskih pasov in grmišč.

Ponovno se bom osredotočil na okolje Slovenskih goric in predvsem na malo divjad (fazan, jerebica, prepelica, poljski zajec) in druge manjše živali, za katere lovci iz leta v leto ugotavljamo, da se njihovo lovišče zmanjšuje. Človek je tisti, ki je posegel v naravo in uničil ravnovesje v njej. To je povzročil z industrijo, urbanizacijo, gradnjami avtocest in železnic, intenzivnim kmetijstvom, z osonovanjem kmetijskih monokultur, uporabo škropiv za varstvo pred škodljivci, krčenjem gozdov, sečnjo vetrobranskih pasov in živic, nepravilnimi regulacijami potokov,

divjimi odlagališči odpadkov, zaradi slabe okoljevarstvene zavesti in drugimi aktivnostmi. Menim, da tudi lovci tej problematiki namenimo bistveno premalo časa in pozornosti in vse prevečkrat zgolj poudarjamo, da bi morala to urejati država. Trdno sem prepričan, da bi lovci lahko storili več v tej smeri in da imamo priložnosti. Lep primer so možnosti najema zaraščenih kmetijskih zemljišč od Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov (pičlih 7 evrov/leto/ha) za urejanje remiz, a tega praktično ne počnemo; ni pravega posluha.

Tudi kar zadeva glasilo Lovce, ki ga zelo rad prebiram, menim, da veliko premalo prostora namenja življenjskemu okolju divjadi, še posebno mali divjadi, ki je v vzhodnem delu Slovenije mnogokje že izginila z naših polj. Prav zanimiv bi bil prispevek, v katerem bi razkrili, koliko prijav nezakonitega požiganja v zadnjih petih letih so lovski čuvaji prijavili pristojnim organom v LD in kolikokrat (in kako) so ukrepale pristojne inšpekcijske službe. Kaj pa člani zelene bratovščine?

Tokrat bom uničevanje krajine predstavil z novima primeroma požiganja stare trave s priloženimi fotografijami. Tiste dni me je namreč pot vodila v Zgornjo Kungoto, od tam pa zaradi spleta okoliščin še v Šentilj. Na poti iz središča Zgornje Kungote v smeri Šentilja sem na dveh mestih (približno na polovici poti) na desni strani ceste zagledal dve veliki pogorišči. Dobesedno mi je vzelo sapo. Ob pogoriščih sem

videl tudi visoki lovski preži. Žal se s požiganjem suhe stare trave in grmišč srečujemo iz leta v leto. Le kdaj bo temu konec, mar res ne znamo tega preprečiti?

Danilo Muršec

Palica v spomin na lovski krst

Lovski krst, ki je star lovski običaj pri sprejemu novince v lovske vrste, bi morali opravljati vedno po pravični uplenitvi prve velike divjadi, a smo v naši lovski družini na ta običaj kar nekako pozabili. Že sam sem kot novoizvoljeni član komisije za kulturo, izobraževanje in odlikovanja razmišljal, da bi na enem od zadnjih skupnih lovov opravili lovski krst. Ko pa me je obiskal lovski prijatelj **Janko Kolar** in me prosil, naj priredimo lovski krst, sem bil takoj za to.

Dogovorila sva se za vse potrebno glede same izvedbe, nabave krstnih potrdil, izdelave krstnih palic in imenovanja sodniškega zbora. Ker je bilo kršiteljev kar pet, je bilo precej dela pri pripravi

njihovi domačiji, kjer so nam postregli s številnimi kmečkimi dobrotami. Opravili smo dva pogona z zaključkom pri našem lovskem domu na Sv. Antonu. Diana nam je bila naklonjena, saj smo uplenili kar nekaj glav srnjadi. Povabljeni so bili tudi lovci iz drugih LD. Po pozdravu lovini nas je lovovodja Peter povabil v dom, kjer nas je že čakala pogostitev, za katero so poskrbeli »obtoženci«. Ko smo se okrepčali po napornem lovu, smo začeli z lovskim krstom.

Sodniški zbor je zasedel svoja mesta. Sodni sluga je na »štriku« pripeljal pred sodišče obtožene. Tožilec mu je v šalji obliki prebral obtožnico, sodnik pa povedal njegove pravice. Obtoženi se je lahko zagovarjal sam ali pa si je izbral zagovornika. Večina kršiteljev se je zagovarjala sama z utemeljitvijo, da so bili tudi pri storitvi kaznivega dejanja sami v lovišču. Pred začetkom sojenja je zdravnik pregledal vsakega kršitelja, če njegovo zdravstveno stanje dopušča sojenje, in poročal sodniškemu zboru. Ker je bil enemu od kršiteljev mentor tožilec, ga je sodišče izločilo iz obravna-

Brezvestno uničevanje okolja med Zg. Kungoto in Šentiljem – lastnik kmetijske površine je na dveh mestih požgal obsežno območje s staro travo.

Foto: B. Kováč

Sodniški zbor s krščenci – po lovskih običajih enakopravnimi lovci v zeleni bratovščini

lovskega krsta. Z Jankom sva se takoj lotila dela in poklicala lovce, ki bi bili pripravljene sodelovati. Dogovorila sva se tudi, da si bo sodniški zbor izbral šaljiva imena.

Bogdan Kovač je tako nastopil kot sodnik *Grča Smrekar*, **Janko Kolar** kot tožilec *Brin Lubadar*, **Franc Jurač** pa kot zdravnik *Mujo Stokič*. Sodni sluga je bil **Miran Ketiš - Keka**, porotnika pa **Ivan Mravljak - Vanč** in **Edvard Hudernik - Ečo**.

Za lov 18. 12. 2016 je bil kot lovovodja določen Peter, sin Dušana Kovača, po domače Barakarja, zato smo se tisti dan zbrali na

ve in na njegovo mesto določilo avstrijskega javnega tožilca, ki ga je tokrat v drugi vlogi odlično upodobil Janko in v smeh spravil vse prisotne.

Sledilo je preverjanje znanja iz lovske latinščine. Vsak kršitelj je izžrebal tri vprašanja, tako da si je vsak sam krojil svojo usodo. Za vsak pravičen odgovor se mu je kazen zmanjšala, za napačen odgovor pa je moral spiti kozarec vina in plačati liter novega. Po zaslišanju se je sodniški zbor posvetoval, ali lahko kršitelj pristopi k lovskemu krstu. Sodišče je bilo enotnega mnenja, da so vsi

kršitelji pokazali dovolj znanja iz lovske latinščine. Obtoženi se je moral uleči na klop, kjer ga je sodnik krstil z besedami: »Krstim te za srnjaka v imenu Diane in LD Orlica.« Pri vsakem udarcu po zadnjici mu je zdravnik na glavo zлил nekaj kapljic vina. Po krstu mu je sodnik izročil krstno palico in mu čestital z besedami: »S tem si postal enakopraven član zelene bratovščine.«

Vsak novosprejeti zelenec je prejel potrdilo o lovskem krstu, krstno palico z datumom krsta in napisom »za srnjaka v imenu Diane in LD Orlica«. Vsi kršitelji so bili deležni pohodne palice, na katero smo se podpisali vsi prisotni. Vrnili smo jim trofeje uplenjenih srnjakov. Novosprejetim članom smo vsi iz srca čestitali, jim nazdravili s kozarcem rujnega, zaželeli pravičen lov ter se razšli z lepimi vtisi.

Bogdan Kovač - Danč

P.S: Lovca, ki je uplenil svojo prvo veliko divjad, praviloma krsti lovska družčina, ki se zbere na njegovem krstu, in ne lovska družina. – Op. uredništva

opravili vsa najnujnejša kmetijska, sadjarska in vinogradniška dela ter tudi tradicionalna opravila v svojem lovišču in pri vzdrževanju lovskih nepremičnin.

Na rednem letnem občnem zboru so temeljito pregledali odstrel in izgube divjadi ter ponosno ocenili, da je bilo lanske lovsko leto spet uspešno. Zadovoljni niso bili samo z upravljanjem z divjadjo, odstrelom in zmanjšanjem izgub divjadi, ampak tudi z ohranjanjem dolgoletnih prijateljskih navez z lovci iz Slovenije in zamejstva. LD Sabotin s svojo lovno površino 3.832 ha spada v Zahodnovisokokraško LUO in šteje 59 članov, med katerimi je šest pripravnikov. Načrtovani lanski odstrel divjadi so opravili 100-odstotno. Odstrelili so 70 glav srnjadi, tri gamse, pet glav jelenjadi in okrog sto divjih prašičev. Glede na to, da je na območju LD Sabotin zelo razvito kmetijstvo, sadjarstvo in vinogradništvo, je škoda od divjadi stalnica. Da bi je bilo manj, so kmete poučili, kako naj zaščitijo svoje površine; posodili so jim električne pastirje, redno so jim na voljo

Sabotinskih lovcev ne povezuje samo delo v lovišču, na lovu ter pri obnovi sodobne prevzemnice in hladilnice, ampak že od nekdaj tudi vsa srečanja v njihovi lovski koči. Njihovi jesenski skupni lovi so uspešni in družabni tudi zaradi prisotnosti zamejskih lovskih rojakov in prijateljev iz drugih slovenskih LD. Ponosni so tudi, da je od leta 2015 njihov častni član 80-letni **Mirko Kumer - Fric**, predsednik Kluba prijateljev lova Celovec.

Franc Rotar

Lov je potekal polna dva dneva, 14. in 15. januarja 2017. Gostitelji so nas vrhunsko sprejeli, s tradicionalno in več kot obilno kulinarčno ponudbo, v kateri nista manjkala paška jagnjetina in sir. Lov je bil zelo uspešen in tudi vreme nam je bilo naklonjeno. S pomočjo vrhunskih psov ptičarjev smo odstrelili 27 zajcev, šest jerebov in dva kljunača, poleg uspešnega lova pa je treba poudariti zelo prijetna lovska srečanja, ki oplemenitijo tradicionalni lov na Pagu.

Foto: I. Križ

Tradicionalni lov na Pagu

Tradicionalni lov na Pagu

Leto 2002 sta LD Kamenjarka Pag, lovna enota Kolan, s tedanjim predsednikom **Slavkom Pernarjem**, in LD Tetrijeb Čabar, s predsednikom **Antunom Arhom**, podpisali *Listino o pobratenju*, pozneje pa se jima je pridružilo več lovskih družin iz Slovenije, tudi LD Babno Polje, LD Cerknica in LD Loški Potok, ki z LD Tetrijeb Čabar tesno sodelujejo na medsebojnih skupnih lovih.

Na tokratnem tradicionalnem lovu na Pagu smo v lovišču Pag, lovne enote Kolan, lovili zajce, kunce, kljunače in jerebe. Lova so se poleg lovcev LD Tetrijeb Čabar udeležili gostje: **Jože Gornik** iz LD Cerknica, članica Društva slovenskih lovov **Olga Braniselj** iz LD Loški Potok in prof. dr. **Ivan Kos** z Biotehniške fakultete v Ljubljani. Ob tej priložnosti je LD Loški Potok izročila zlato plaketo lovni enoti Kolan LD Kamenjarka Pag. V imenu predsednika LD Loški Potok **Ivana Marinča**, ki zaradi predhodno sprejetih obveznosti ni mogel biti navzoč, je zlato plaketo sedanjemu voditelju lovne enote Kolan **Ljubu Paladinu** podelil **Aleš Bambič**.

Letos sem pod mentorstvom **Josipa Paladina Duže** prvič uplenil dva zajca, čeprav sem lovec že štiri leta. Zaradi poslabšanja vremena smo morali pohiteti na trajekt, zato lovskega krsta, ki sledi prvemu odstrelu, nismo mogli opraviti. Kot duhovnika me tako prihodnje leto čaka poseben lovski krst, na katerega bom, kot sem obljubil, prišel z dobro kapljico.

Predsedniki LD Tetrijeb Čabar Antun Arh, LD Loški Potok Aleš Bambič in LD Cerknica Jože Gornik ter članica Društva slovenskih lovov Olga Braniselj in prof. dr. Ivan Kos so se pristržno zahvalili za gostoljubje in povabili gostitelja na lov v zahodne Dinaride. Vodja lovne enote Kolan LD Kamenjarka Pag **Ljubu Paladin** je vabilo sprejel.

Dr. Ivica Križ

Akademski lov v Volavju pri Karlovcu

Kot vsako leto doslej smo se tudi lani v soboto, 26. 11., zbrali na povabilo prodekana prof. dr. **Krunoslava Pinturja** pri cerkvi v Volavju, vasi ob stari cesti

Foto: F. Rotar

Udeležence uspešnega lanskega skupnega lova na veliko divjad sta pred lovskim domom sabotinskih lovcev pozdravila starešina Gregor Simčič in Mirko Kumer - Fric, predsednik Kluba prijateljev lova Celovec.

Odgovorni in uspešni sabotinski lovci

V Brdih, na skrajnem zahodu Slovenije, kjer so doma člani LD Sabotin, je letošnja nekoliko toplejša in malo manj vetrovna pomlad zvabila tamkajšnje delavne in gostoljubne domačine na polja, v vinograde, sadovnjake in listnate gozdove, ki so oaza za številno divjad. Sabotinski lovci, ki so večinoma kmetovalci, so še pred začetkom letošnje glavne lovne sezone

tudi kemična odvrčala. »Skoraj vsi sabotinski lovci imamo v lovišču nekaj svoje zemlje in se tako sami srečujemo s škodo. Povsem nemočni smo pri varovanju divjadi na lokalnih in regionalni cesti. Skozi naše lovišče je namreč speljana glavna cestna povezava Brd z Novo Gorico in s Plavami oziroma Soško dolino. Skozi lovišče poteka tudi železniška proga, na kateri sicer divjad plačuje nekoliko manjši davek, a ko jo prečka, je naenkrat pogin zelo množičen.« je zaskrbljen starešina **Gregor Simčič**.

Karlovac–Zagreb. Na vabilu, ki sem ga prejel, je bil podpisan tudi dekana fakultete v Karlovcu prof. dr. **Branko Wassebauer**. Povabilo sem kot vedno sprejel z veseljem; sem eden tistih, ki še nisem nikoli manjkal na nobenem prejšnjih tovrstnih lovih.

Na poti do zbornega mesta sem se ustavil pri mojem dobrem prijatelju in kolegu s fakultete, mag. **Romeu Štokiću**, da bi se na lov odpeljala skupaj. Pričakoval me je že pripravljen, tako da se je samo usedel v moj avto. Ker sva imela dovolj časa do zбора, sva spotoma v bifeju popila še kavico.

Na zbornem mestu v Volavju je bilo zbranih že kar nekaj povabljenih. Iz Slovenije sta bila tam prof. dr. **Ivan Kos** in izr. prof. dr. **Boštjan Pokorny**. Tam

Pintur, me je zaprosil, da sem z lovskim rogom sklical udeležence v zbor. Zbrali smo se hitro, bilo nas je 43. Razdelili smo se v tri lovne skupine in se z avtomobili odpeljali v nižinsko lovišče, poraščeno z nizkim grmovjem in šibjem. Sam sem bil prvi na stojišču ob cesti, ki je bila z obeh strani poraščena s šibjem. Rahlo je deževalo in skoraj nič se ni slišalo; tudi gonjačev in psov goničev ne, dokler so bili bolj oddaljeni.

Po uri čakanja se je kar naenkrat znašel na cesti, kakšnih petnajst metrov od mene, majhen ozimec. Ker sem imel v rokah izposojeno puško, na kateri je bil montiran fiksni daljnogled, ga nisem utegnil hitro ujeti v križec. Bolj nagonso kot natančno sem ga pomeril in sprožil. Časa je bilo kakšni dve

so me prosili, da bi z lovskim rogom sklical lovce v zbor zbor, da smo opravili zadnji lovski pozdrav lovini. Lovski rog je bil last dr. Kruna Pinturja in tudi vsa organizacija dogodka je bila v njegovih rokah. Oba uplenitelja sta dobila hrastovi vejici za lovski blagor, ki sta si ju takoj zataknila za klobuk. Lovovodja je res odlično opravil svojo zadolžitev!

Po tem lovskem običaju so vse povabili v lovsko kočjo na kosilo, kjer so nas postregli s pečenimi zrezki in odličnim belim vinom. Po kosilu je dr. Pintur zaprosil vse za mizo, da smo se predstavili, kar smo storili z veseljem. Velika večina je bila lovcev z najvišjo izobrazbo, magistri, profesorji in doktorji znanosti, ki so s svojim delom tako ali drugače poklicno povezani z naravo in lovstvom.

Organizatorju lova, prof. dr. Krunoslav Pinturju, in vsem lovcem LD Srnjak - Volavje se zahvaljujem za povabilo in prijetno lovsko druženje ter jim želim: »Dober pogled in ravne cevi!«

Toni Vrščaj, inž.

Mojca z Vurmata ima dober pogled ...

Sodelovanje lovcev s Kozjaka in Slovenskih gorah ima dolgoletno tradicijo. Člani LD Dobrava zahajajo na Kozjak zalezovat game, kozjaški lovci iz LD Vurmat iz Sv. Duha na Ostrem vrhu pa hodijo v Slovenske gorice na lov na srnjake. Lani je preizkušala oster pogled in mirno roko mlada lovka **Mojca Rihter**, po domače Škofova Mojca. Na lovu jo je vodil gospodar LD Dobrava **Branko Kavčič** iz Cerkvenjaka. Srnjaka sta lovila v revirju Stanetinci in bila zelo uspešna. Za nameček je Diana Mojci namenila neobi-

Foto: F. Škofec

Takšno trofejo je Diana poklonila Mojci Rihter (LD Vurmat) v lovišču prijateljske LD Dobrava.

čajno trofejo (rogovje srnjaka), ki jo bo trajno spominjala na lov v Slovenskih gorah. Po lovu je doživela iskren lovski blagor moškega dela zelene bratovščine, v kateri je še vedno zelo malo pripadnic nežnega spola. Mojca z Vurmata vedno znova dokazuje, da je iz pravega testa. Kako tudi ne, saj izhaja iz trdne in ugledne lovske družine, lovec je bil že njen ded, lovec je tudi njen oče **Jože Maček**, po domače Škofov Pep, ki je tudi praporščak LD Vurmat in član Komisije za odlikovanja pri LZ Maribor. Jabolko torej ne pade daleč od drevesa in Mojca skupaj s soprogom **Štefanom Rihterjem** nadaljuje bogato lovsko tradicijo pri Škofovih.

M. T.

Foto: T. Vrščaj

Spominska fotografija udeležencev lova na divje prašiče v Volavju (LD Srnjak - Volavje) pri Karlovcu

sta bila prof. **Krešimir Vebler** in prof. dr. **Antun Alegro**, prejšnji dekan in pobudnik fakultete za lovstvo in varstvo narave. Tudi on doslej še ni manjkal na nobenem od teh lovov! Preostali zbrani so bili **Andrija Štalcar**, predavatelj prava na fakulteti, **Željko Štahan**, mag. **Domagoj Križaj**, **Igor Ilić**, fotograf, dr. **Vedran Slijepčević**, prav tako odlični fotograf, in drugi. V zanimiv pogovor sem se zapletel s profesorjem fizike **Zvonimirjem Žužakom**, ki je izjemen in zanimiv sogovornik, z veliko znanja in retorične spretnosti. Pogovor s starimi znanci na zbornem mestu je vedno zelo pester, kajti med lovi se nismo srečevali, zato je bilo ob snidenju veliko vprašanj in šal.

Malo pred deveto uro smo se odpeljali do lovske kočje LD Srnjak - Volavje, ki je bila oddaljena približno kilometer. Tam so nas pričakali z dobrodošlico – čajem in kavico – tako da smo se lahko malo osvežili v oblačnem jutru. Pripravljalo se je na dež.

Organizator lova, dr. Kruno

sekundi. Po strelu je zacvilil in izginil v grmovju. Gledal sem za njim, ko je tekkel med grmovjem, a ni nakazal znakov, da bi bil zadet. Za njim sta se zapodila še dva goniča. Kmalu za njima je prišel gonjač, ki je pogledal mesto nastrela in našel kri na sredi ceste. Malo naprej, v smeri njegovega odhoda, je našel dve kapljici.

Čez deset minut sta mi trideset metrov izza hrbta, natanko po sredini med menoj in naslednjim lovcem, na stojišče pritekla dva velika divja prašiča. Bilo je tako hitro, da sem slišal samo oglašanje njunih parkljev po cesti. Že naslednji trenutek sta izginila v grmovju. Veliko presenečenje za oba čakajoča lovca. Ampak to je lov ...

Po pogonu je bil še en pogon, v katerem so udeleženci uplenili dva kar lepa prašiča. Lovci smo bili veseli vznemirljivega lova pa tudi plena, ki je okronal lep lov.

Vrnili smo se k lovski koči, kjer sta gorela dva ognja, ki sta dajala veličasten poudarek zboru in tudi pozdravu lovini. Ponovno

Foto: J. Žagar

Slikar Andrej Militarov (levo) in rezbar Franc Barbič (desno), avtorja razstave Živalski svet v podobah.

– pod skupnim naslovom *Živalski svet v podobah*. Razstava, ki jo je odprl predsednik LZS mag. **Lado Bradač**, je na zgodnjepomladni večer privabila ljubitelje lovske umetnosti. Lovski rogisti Bohinj pa so s petimi izbranimi skladbami poskrbeli za prijetno glasbeno popestritev in dopolnitev.

»V naši stoletni tradiciji je bilo kar nekaj umetnikov na različnih področjih. Vse, kar lovci dobimo v naravi, znamo namreč tudi ohraniti. Naj si bo v podobi slike ali v obliki rezbarije. Tako so tudi danes zastavljena dela ujela nek utrinek, nek trenutek, vsakega s svojo zgodbo, spominom in zgodovino. Zato se veselim, da bomo lahko ob selitvi LZS na novo, večjo, lokacijo, tovrstnim dogodkom namenili še več prostora,« je predsednik Bradač nagovoril navzoče in izrekel dobrodošlico obema avtorjema, aktivnima članoma KUD Pirniče – Likovna sekcija, ki ju zanos, talent in vztrajnost nesejo iz enega podviga v drugega. »Naj pa se ob tej priložnosti v imenu LZS avtorjema iskreno zahvalim tudi za njuno plemenitost. Gospoda Militarov in Barbič sta namreč tudi donatorja del za naš, sedaj že tradicionalni dobrodelni ples, kjer z dobrodelno dražbo umetniških del in drugih predmetov zbiramo sredstva za Zeleni sklad, namenjen lovkam in lovcem ter njihovim svojcem v izrednih življenjskih situacijah,« je še dodal predsednik LZS.

Če bi iskali skupni imenovalac

del obeh avtorjev, bi bilo to brez dvoma življenje. Življenje, ki se mu Andrej Militarov poklanja skozi svoje slike in risbe, ter življenje, ki ga rezbar Franc Barbič skozi svoje rezbarije vrača v že odmrlo roževino. Energija in zagon, s katerima ustvarjata, sta zavidanja vredna, topel žar, ki ga je čutiti v njihovih besedah, ko govorita o svojem delu, pa je dobesedno nalezljiv. Razstava *Živalski svet v podobah* je v Zlatorogovi galeriji na sedežu Lovske zveze Slovenije na Župančičevi 9 v Ljubljani na ogled do 31. maja 2017 vsak delovnik med 9. in 13. uro.

Več informacij najdete na spletni strani LZS: <http://www.lovska-zveza.si/news/187/lzs/informacije/novice>

Janina Žagar

Lovili smo kune in lisice

V LD Libeliče gospodari-mo na 2.514 ha površin, od katerih je 155 ha nelovnih. Naša najpomembnejša velika divjad je srnjad, le redko pa v naše lovišče zaidejo divji prašič, jelen ali gams. V 60-letni zgodovini naše LD so naši predhodniki v najbogatejših letih lova na malo divjad v eni lovni sezoni uplenili tudi do 120 poljskih zajcev in 70 fazanov, nato pa je se številčnost male divjadi iz leta v leto manjšala. Vzroke smo iskali v uporabi kemičnih sredstev v kmetijstvu, v vse več-

Foto: A. Kogelnik

Lov na kune s pastmi – lovkami

(Ne)sprevidano iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije

SLOKA IN OBROČKANJE PTIC

Urška Kačar

Kustodiat za vretenčarje

Robert Peras iz Lovske družine Trstelj (Kostanjevica na Krasu) je 21. novembra 2013 na Vojščici pri Komnu našel mrtvo odraslo samico sloke (*Scolopax rusticola*) s kovinskim obročkom na desni nogi. Primerek je predal Prirodoslovnemu muzeju Slovenije, kjer smo ugotovili, da so ptico obročkali v Franciji. Pri nas je sloka zelo redka gnezdilka. Ornitologi ocenjujejo populacijo na vseh gnezdiščih v Sloveniji na nekaj deset parov. Ponekod, npr. na Ljubljanskem barju, je, kot kaže, že izginila. Prek Slovenije poteka tudi selitvena pot, po kateri se sloke s prezimovanja v zahodni in južni Evropi spomladi vračajo v severno Evropo in Rusijo.

Najdbe obročkanih ptic so pomemben vir podatkov, ki pomaga razumeti selitvene poti in način življenja različnih vrst. Obročkovalna dejavnost v Sloveniji organizirano poteka od leta 1926, ko je bil ustanovljen Ornitološki observatorij v Ljubljani, ki se je po drugi svetovni vojni pridružil Prirodoslovnemu muzeju Slovenije, kjer zdaj deluje kot Slovenski center za obročkanje ptičev (SCOP). Prirodoslovni muzej Slovenije zbira naključne najdbe ptic na podlagi določila Uredbe o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah (Ur. l. RS, št. 46/2004). Preparirane primerke hrani v ornitološki zbirki, ki je s 7000 primerki najpopolnejši materialni vir znanja o pticah Slovenije.

Edina najdba sloke (*Scolopax rusticola*) z obročkom v ornitološki zbirki Prirodoslovnega muzeja Slovenije je shranjena pod inventarno številko PMSL5445. Obroček z oznako ParisGY109516 so ji nadeli v Franciji. Foto: Ciril Mlinar - Cic.

Del kun in lisic, uplenjenih v decembru 2016.

Foto: A. Kogelnik

Del kun in lisic, uplenjenih v januarju 2017.

jem prometu in prepovedi lova plenilcev, kot so kragulj, skobec, kanja, ter prepovedi odstrela pote-puških mačk in psov. Zanimivo je, da se je v letih, ko se je številčnost male divjadi zmanjševala, strmo večala številčnost srnjadi. V zadnjih letih v naši LD odstrelimo od 4,5 do 5 glav srnjadi na 100 ha lovne površine.

Naš glavni lov je lov na srnjad, zato se je nekaj naših lovcev pred dobrimi petimi leti odločilo, da bi popestrili svojo lovsko aktivnost z lovom na kune. Statistika LD je že nekaj let kazala, da imamo velik delež povoza kun belic. Iz tega je bilo mogoče sklepati, da je v našem lovišču zelo veliko kun. Pozimi je bilo sledenje skoraj nemogoče, ker so bile zime skope s snegom. Če je sneg vendarle dopuščal sledenje, pa smo pogosto ugotovili, da kune belice spijo v urbanem naselju, kjer sta lov in odstrel po zakonu prepovedana. Kot gospodar LD sem se zato odločil, da bom preizkusil lov na kune s pastmi – lovskami. Pri iskanju informacij o načinu in izdelavi pasti, ki ujame žival živo, sem našel uporabne in strokovne nasvete pri lovskem tovarišu **Leopoldu Travnerju**. Kar nekaj let pa je trajalo, da sem se na lastnih napakah naučil, kako in kam je treba nastaviti past za kune, da je uspeh zagotovljen. V začetku je bil ulov dokaj slab, iz leta v leto pa se je število ulovljenih kun večalo. Okoli sebe sem zbral skupino navdušenih lovcev, ki so želeli preizkusiti svoje lovske sposobnosti v lovljenju kun. Skupaj smo izdelali škarjaste lesene pasti, ki smo jih nastavili na poteh, kjer so se kune pogosto gibale, s čimer je število ulovljenih živali zelo poskočilo.

V jeseni leta 2016 se je skupina osmih lovcev LD Libeliče dogovorila za organizacijo internega tekmovanja v ulovu čim več kun. Lovili smo jih od 1. 12. 2016 do 28. 2. 2017. Uspeh je bil izjemen. V tem času so lovci ulovili kar 27 kun, od tega dve kuni zlatice, zraven pa še enajst lisic. Zmagovalec je bil lovec **Darko Prilasnik**. Ugotavljamo, da se število kun belic povečuje iz leta v leto, posledično pa se zmanjšuje številčnost male divjadi. Sklepamo: če bomo nadaljevali z intenzivnim odlovom kun, se bo sčasoma mogoče povečala tudi številčnost male divjadi. Pri povečanju števila male divjadi nam ne bodo pomagale politične odločitve zakonodajalca, ampak bomo morali za to poskrbeti lovci sami.

Andrej Kogelnik

Člane LD Velike Lašče je prese-netila žalostna vest, da nas je 7. 1. 2017 za vedno zapustil naš dolgoletni in častni član **Franc Lužar**.

Rodil se je 28. 11. 1928 kot najstarejši sin v veliki družini na Lužarjih. Srečna otroška leta so se zanj končala pri štirinajstih, ko je v italijanski ofenzivi izgubil očeta. Kot najstarejši otrok je skupaj z materjo prevzel skrb za preživljanje družine in obstoj kmetije. Čeprav so bile po vojni za kmeta slabe razmere, je ostal doma. Ustvaril si je prijetno in zelo povezano družino in z izdelavo suhe robe skrbel za življenje in šolanje treh otrok.

Kot ljubitelj narave in življenja v njej se je leta 1955 včlanil v LD Velike Lašče in v njej aktivno sodeloval. Leta 1956 je opravil lovski izpit. Vrsto let je opravljal naloge lovskega čuvaja, ves čas s svojim zvestim istiskim goničem. Bil je znan kot vesten in pošten lovec, zato so mu člani LD leta 1962 zaupali funkcijo starešine, ki jo je opravljal do leta 1964. Bil je član upravnega odbora od leta 1974 do 1981. Bil je tudi član disciplinske komisije in član nadzornega odbora.

Za prizadefvno delo v LD je bil odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge in zlatim znakom LZS za lovske zasluge. Prejel je jubilejna znaka za 50- in 60-letno delovanje v matični LD. Leta 2006 mu je članstvo LD Velike Lašče za pošteno in nesebično delo podelilo status častnega člana.

Zadnja leta mu zdravje ni dovoljevalo aktivnega dela v LD, je pa z velikim veseljem in zanimanjem spremljal novice, ki smo mu jih ob obiskih prinašali člani. »Še kaj pridi-te,« nam je dejal, saj so mu po smrti žene, kljub obiskom otrok in vnukov, dnevi prepočasi minevali.

Poslovi smo se od Franca Lužarja, najstarejšega in častnega člana LD Velike Lašče, ki je polnih 62 let nesebično soustvarjal življenje LD. Naj

Narisal: M. Samar

počiva v miru na robu Bloške planote, kjer je z enim pogledom mogoče objeti gozdove, doline in travnike njegovega ljubljene lovišča. Mi, ki ostajamo, pa ga bomo ohranili v prijetnem spominu in njegov grob obiskovali ob vsakoletni Hubertovi maši na Lužarjih pri sv. Ožboltu.

LD Velike Lašče – F. P. in K. D.

Na martinovo, 11. 11. 2016, sredi prešernega veselja, nas je uža-lostila vest, da nas je za vedno zapustil **Miha Kostevec**, član LD Kozje.

Miha je izhajal iz številne družine. Oče je bil gozdar in lovski čuvaj pri graščaku. Vse v družini se je vrtele okoli gozda in divjadi. Tudi Miha je zato že zgodaj s svojimi starejšimi brati začutil čar lova, šepet gozda in zanimive razprave po končanih lovih.

Njegovo mladost je za nekaj let zaznamovala vojna. Tudi on je sodeloval v njej, bil je partizanski kurir. Nekajkrat je pravočasno opozoril partizane o okupatorjevi prisotnosti.

Po vojni se je odločil nadaljevati očetov poklic. Šolo je končal v Ljubljani, nato pa služboval na Kočevskem. Ko je prišel čas za služenje vojaškega roka, se je raje odločil za gozdno milico, ki je obstajala takrat. Dodeljen je bil v Ljubno, Mozirje in Gornji Grad, kjer je spoznal tudi svojo življenjsko družico Marijo.

Veseli so gozdarskega poklica ga je vlekel nazaj v gozdarstvo. Leta 1956 se je zaposlil pri GG Brežice, gozdni obrat Planina pri Sevnici. Že leta 1958 je postal pripravnik v LD Kozje in leta 1960 opravil lovski izpit. Vse do leta 1989 je bil v družini prizadeven član na več področjih. Njegov najljubši lov je bil lov na divje prašiče. Ker je bil vedno na terenu v lovišču, nas je vabil na lov tudi med tednom, ko jih je zasledil. Od leta 1971 do 1979 je bil starešina družine.

V tistem času je bilo streljanje na glinaste golobe v polnem razmahu. Bil je vodja strelske ekipe, za streljanje pa je navdušil tudi sinova Milana in Vojka. Ker družina ni imela strelišča, je za gradnjo ponudil kar svoje zemljišče. Tako smo konec 70-ih let zgradili za tisti čas kar sodobno strelišče; imeli smo uspešno strelsko ekipo, ki je osvojila veliko pokalov.

Ker je bila lovska kočna na neprimernem mestu, preuredili smo namreč nekdanjo električno centralo, se je nekaj let vsa dejavnost dogajala pri Mihi doma. Tam je bilo veliko strelskih tekem. Dobrodušen, kakršen je bil, si je pridobil veliko prijateljev.

Miha je bil mnogo let lovovodja. V času svojega vodenja LD je predlagal pobratenje z LD Kungota, saj so v tistem času lovci iz Zg. Kungote prihajali k nam na lov. Spletla so se tesna prijateljstva. Tako smo leta 1974 podpisali listino o pobratenuju.

Miha je imel spoštljiv odnos do narave in divjadi, bil je vnet zagovornik lovske etike. Prijetno vzdušje v njegovi družini je leta 2001 prekinila smrt sina Vojka. Za izjemno čustvenega očeta, kakršen je bil Miha, je bilo to preveč. Zdravje se mu je neprestano slabšalo.

Za njegovo nesebično in prizadevno delo v LD Kozje je prejel naslednja odlikovanja in priznanja: priznanje Lovske zveze Celje, znak LZS za zasluge in red III. stopnje. Za izjemno trud, ki ga je vložil v razvoj LD Kozje, smo ga ob njegovi 70-letnici razglasili za častnega člana LD Kozje.

Na njegovi zadnji poti so ga pospremili otožni glasovi lovskih rogov in strelj lovskih pušk.

Za njegov prispevek se mu iskreno zahvaljujemo.

LD Kozje – A. K.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Janez Šetina, LD Medvode,
* 17. 3. 1934, † 4. 3. 2017.

Jože Opalk, LD Raka,
* 8. 3. 1958, † 26. 11. 2016.

Ivan Marguč, LD Loče,
* 3. 7. 1957, † 20. 3. 2017.

Ivan Pačnik, LD Mozirje,
* 9. 8. 1941, † 21. 3. 2017.

Slavko Cestnik, LD Tabor,
* 27. 9. 1928, † 8. 1. 2017.

Janez Špes st., LD Loče,
* 5. 3. 1934, † 19. 1. 2017.

Jože Naglič, LD Ljubno,
* 3. 3. 1950, † 7. 2. 2017.

Fran Škrubej, LD Luče,
* 10. 9. 1943, † 10. 2. 2017.

Anton Pavlič, LD Luče,
* 26. 12. 1934, † 22. 2. 2017.

Edi Vodovnik st., LD Vitanje,
* 28. 1. 1962, † 24. 2. 2017.

Martin Smrekar, LD Polzela,
* 25. 9. 1942, † 10. 3. 2017.

Jože Žgank, LD Zalec,
* 24. 1. 1944, † 17. 3. 2017.

Marija Perše, LD Ljubinj,
* 3. 8. 1933, † 23. 1. 2017.

Franc Flakus, LD Puščava,
* 25. 7. 1936, † 2. 3. 2017.

Jernej Čampa, LD Velike Poljane,
* 10. 11. 1940, † 13. 2. 2017.

Branko Gregorič,
LD Istra, Gračišče,
* 22. 12. 1951, † 24. 2. 2017.

Valter Jevšček,
LD Fajti Hrib, Renče,
* 5. 11. 1948, † 5. 2. 2017.

Drago Hmelina, LD Toplice,
* 11. 10. 1925, † 2. 3. 2017.

Stanislav Hribnik, LD Škofja Loka,
* 19. 10. 1933, † 26. 3. 2017.

Ludvik Bodlaj, LD Stahovica,
* 30. 7. 1935, † 24. 3. 2017.

Zvone Cunk, LD Trdinov vrh,
* 6. 9. 1947, † 11. 3. 2017.

Karel Debelak, LD Tišina,
* 15. 10. 1929, † 17. 3. 2017.

Franci Grašič, LD Udenboršt,
* 14. 7. 1940, † 27. 3. 2017.

Ivan Gale, LD Grosuplje,
* 23. 12. 1934, † 8. 3. 2017.

Slavko Gorše, LD Toplice,
* 18. 11. 1952, † 28. 3. 2017.

Umrlim časten spomin!

Foto: J. Pop

Stanje lovskih psov - po vpisih v LIS - Lisjak za leto 2016

Komisija za lovsko kinologijo pri Lovski zvezi Slovenije je tudi za leto 2016 pripravila analizo lovskih psov, vpisanih v lovski informacijski sistem LZS - Lisjak. Analizo je tako kot prejšnja leta pripravil član komisije za lovsko kinologijo **Ervin Feregotto**. V letu 2016 so pooblaščenici LD ali upravljavci lovišč v Lisjaku vpisali skupno 4.258 lovsko uporabnih psov. Glede na leto 2015 je zaznati rahlo zmanjšanje številčnosti psov. Skoraj polovica vseh psov v loviščih LD so lovski psi iz skupine goničev, sledijo jim jamarji (18 %), šarivci (15 %), ptičarji (13 %), 8 % je barvarjev/krvosledcev in 1 % prinašalcev.

Če pogledamo pasemsko zastopanost psov v loviščih, je od vseh najpogostejša pasma brak-jazbečar s 571 predstavniki, sledi ji nemški prepeličar s 492, nemški lovski terier s 460, kratkodlaki istrski gonič s 343, bavarski barvar

z 267, z 232 predstavniki pa sta zastopani pasmi nemški kratkodlaki ptičar ter brandel brak. Zanimiv je podatek, da v loviščih lovskih družin pri lovu uporabljajo kar 36 labradorcev iz skupine prinašalcev, ki so zastopani v veliko večjem številu kot prej. To so odlični lovski psi, ki se vse bolj uveljavljajo tudi kot službeni psi za policijske in vojaške namene.

Če ugotavljamo številčnost lovskih psov po lovskih družinah, opazimo, da ima največ lovskih družin v povprečju od 6 do 10 psov (146 LD), nekaj lovskih družin ima tudi več kot 26 psov (10 LD). Največ psov v eni lovski družini je 36.

Prvič smo analizi dodali tudi vpisane preizkušnje, pri katerih pa na žalost ponovno ugotavljamo, da so podatki zelo različni ter le deloma uporabni. Poleg številnih psov, za katere ni vpisane nobene preizkušnje, je velik odstotek psov po pasemskih skupinah z vpisanimi preizkušnjami, ki pa niso predpisane za pasmo oziroma pasemsko skupino. Drugače povedano: z veliko verjetnostjo lahko trdimo, da določeni psi

sploh nimajo opravljene takšne preizkušnje, kot je vpisana v Lisjak. Pri vnosih oziroma vpisih preizkušenj nastajajo napake, po vsej verjetnosti zaradi nepoznavanja področja lovске kinologije pri osebah, ki imajo pooblastilo za vnos podatkov o preizkušnjah LIS. Največkrat take vnose v LD opravljajo informatiki ali gospodarji, ne pa družinski kinolog oziroma osebe, ki imajo določeno znanje s tega področja. Da bi v prihodnje dobili popolnejše in resnične podatke in s tem tudi za analizo uporabnejše, komisija LZS za lovsko kinologijo, skupaj s komisijo za lovskoinformacijski sistem, že išče rešitve na tem

Število lovskih psov pasemske skupine JAMARJI

Pasma	Število psov
Češki terier	1
Dolgodlaki jazbečar	2
Kratkodlaki fox terier	7
Kratkodlaki jazbečar	59
Kratkodlaki pritlikavi jazbečar	2
Nemški lovski terier	460
Resasti foxterier	10
Resasti jazbečar	192
Resasti pritlikavi jazbečar	7
Terier jack russell	6
Terier parson jack russell	19

Število lovskih psov pasemske skupine ŠARIVCI

Pasma	Število psov
Koker španjel	38
Nemški prepeličar	492
Špringer španjel	103
Valeški špringer španjel	1

Število lovskih psov pasemske skupine PTIČARJI

Pasma	Število psov
Angleški seter	4
Bretonski ptičar	22
Gordon (škotski) seter	2
Irski seter	5
Kratkodlaki madžarski ptičar - vižla	35
Mali münsterlandec	11
Nemški dolgodlaki ptičar	5
Nemški kratkodlaki ptičar	232
Nemški žimavec	197
Angleški poenter	4
Ostrodlaki madžarski ptičar - vižla	2
Veliki münsterlandec	1
Vajmarčan - kratkodlaki	26

Število lovskih psov pasemske skupine KRVOSLEDICI

Pasma	Število psov
Bavarski barvar	267
Hanoveranski barvar	94

Število lovskih psov pasemske skupine PRINAŠALCI

Pasma	Število psov
Gladkodlaki prinašalec	4
Labradorec	36
Novoškotski prinašalec	1
Zlati prinašalec	6

Število lovskih psov po lovskih družinah

Število psov v LD	Število lovskih družin
1 do 5 psov	91
6 do 10 psov	146
11 do 15 psov	108
16 do 20 psov	45
21 do 26 psov	14
Več kot 26 psov	10

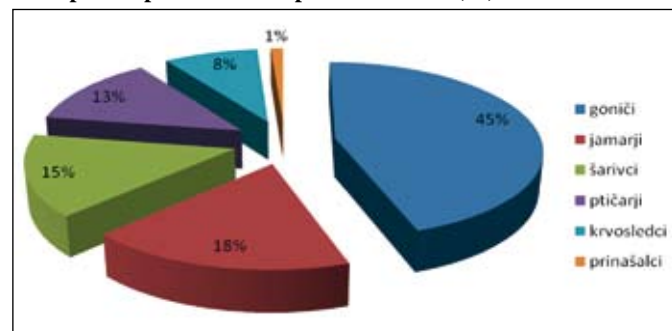
Število lovskih psov pasemske skupine GONICI

Pasma	Število psov
Baset	5
Beagle	95
Beagle - Harrier	20
Bloodhound	1
Bosanski ostrodlaki gonič - barak	30
Brak-jazbečar	571
Brandl brak	232
Črnogorski planinski gonič	52
Dalmatincec	1
Ogrski gonič / Erdelyi kopó	10
Italijanski kratkodlaki gonič	1
Italijanski ostrodlaki gonič	2
Kratkodlaki istrski gonič	343
Mali modri gaskonjski gonič	11
Modri gaskonjski baset	1
Nemški gonič	97
Posavski gonič	198
Resasti istrski gonič	85
Resasti štajerski gonič	3
Rodezijski grebenar	2
Slovaški kopov	77
Srbski gonič	35
Srbski tribarvni gonič	21
Švicarski gonič	1
Vestfalski brak-jazbečar	11

Število lovskih psov po pasemskih skupinah

Pasemska skupina	Število psov
Goniči	1905
Jamarji	765
Šarivci	634
Ptičarji	546
Barvarji/Krvosledci	361
Prinašalci	47
Skupaj psov	4258

Zastopanost pasemskih skupin v odstotkih (%)

področju in upam, da bomo že v prihodnjem letu imeli popolnejše in realnejše podatke o opravljenih preizkušnjah lovskih psov v LD. Podrobna analiza stanja lovskih psov, ki so vpisani v LIS - Lisjak za leto 2016, je objavljena na spletni strani LZS – zavihek Lovska kinologija/Analiza (<http://www.lovska-zveza.si/userfiles/PosivSloveniji16.pdf>).

Radoš Burnik,
predsednik Komisije LZS
za lovsko kinologijo

VUP ptičarjev 2016

Letos bo minilo 80 let, odkar je **L** Društvo ljubiteljev ptičarjev (DLP) na Ježici pri Ljubljani in v okolici Mengša v dneh od 17. do 18. oktobra 1937 organiziralo **prvo vsestransko uporabnostno preizkušnjo ptičarjev** (VUP) na Slovenskem. Vpogled v Knjigo šolanih psov ptičarjev razkrije, da se je od takrat zvrstilo mnogo tovrstnih preizkušenj, na katerih so nastopili slovenski in tuji vodniki s svojimi psi. Za pasemski klub, kot je DLP, je to izredno bogata dediščina, na katero je lahko upravičeno ponosen. Obe vzrejni preizkušnji (PZP in JZP) ter VUP, ki ga ponekod v Evropi organizirajo že več kot 120 let, so v veliki meri vplivali na oblikovanje nemških pasem ptičarjev kot vsestransko uporabnih lovskih psov. Pred nedavnim sem v roke dobil Vzrejni knjigo nemških žimavcev za leto 2015. Knjigo vsako leto izda matična pasemska organizacija. V uvodniku, ki ga je napisal njihov glavni vzrejni referent, je med drugim naveden tudi izrek oz. »recept« za uspeh pasme, ki se glasi: »Preizkušen na pernatih divjadi – uporabljen pri lovu na divje prašiče.« (An Hühnern prüfen – auf Sauen jagen.) Kratek izrek, ki pa pove zelo veliko in si ga velja zapomniti ter o njem tudi razmišljati. Vsestranska uporabnostna preizkušnja, ki so jo v dneh od 26. do 27. oktobra 2016 organizirali DLP, LKD Posavje - Krško, LD Brežice in LD Dobova, je bila nedvomno velik uspeh z organizacijskega in lovsko-kinološkega vidika. Razveseljivo je, da se je v DLP v zadnjih letih vzpostavil sistem vsakoletnega organiziranja VUP, kar je izredno pomembno za nadaljnji razvoj ptičarske kinologije pri nas. Na tokratno preizkušnjo se je prijavilo kar devet vodnikov. Večina je bila relativno mladih in so svoje pse prvič vodili na takšni preizkušnji. Razveseljuje tudi dejstvo, da je bila VUP ptičarjev prvič doslej

organizirana v Posavju, kar še dodatno prispeva k priporočilom za vodenje ptičarjev na tem območju. Na dosedanjih VUP so nastopili skoraj izključno psi nemških pasem ptičarjev. Na zadnji tovrstni preizkušnji se je zgodilo, da je bil tudi kratkodlaki madžarski ptičar - kratkodlaka vižla, ki je preizkušnjo tudi uspešno opravila. Zadnjo VUP si bomo zagotovo zapomnili tudi po tem, da je bil prvič doslej na tovrstni preizkušnji podeljen storitveni znak »prašičar – PR«. O tem, da bo preizkušnja uspešno organizirana in uresničena, je bilo mogoče slutiti že po dejstvu, da sta pri pripravi sodelovala prizadevni predsednik DLP **Vilko Turk** ter neutrujen in izkušen organizator mnogih lovsko-kinoloških prireditev **Branko Tucovič** iz LKD Posavje - Krško.

V soboto zjutraj se je pred lovsko kočjo LD Brežice zbrala pisana družina ljubiteljev psov ptičarjev in lova. Nekateri s psi, drugi v vlogi kinoloških sodnikov, organizatorjev oz. pomočnikov ali le kot radovedni obiskovalci. Še pred uradnim odprtjem je bil sestanek sodniškega zbora. Na njem so bili poleg vodje preizkušnje **Branka Tucoviča**, predsednika DLP **Vilka Turka**, delegata Kinološke zveze Slovenije (KZS) **Jožeta Štebiha** in strokovnega vodje **Ljuba Vaupotiča** tudi kinološki sodniki. Ker je za zahtevno dvodnevno preizkušnjo potrebnih kar precej sodnikov, je DLP za ocenjevanje dela psov določil naslednje kinološke sodnike: **Vojka Pirherja** kot vodjo sodniškega zbora, **Zdravka Brezovška**, **Vilija Postružnika**, **Franca Turnška**,

Viktora Čudna, **Rudija Rakušo**, **Saša Ferenčiča** in **Saša Volariča**. Na slavnostnem odprtju preizkušnje pred lovsko kočjo je bilo mogoče videti državne in društvene zastave ter zastave krovnih kinoloških organizacij. Po obvezni državni himni in pozdravnih nagovorih je sledilo žrebanje štartnih števil. Že na jutranjem sodniškem zboru je bilo dogovorjeno, da bodo psi prvi dan preizkušnje opravljali predmete gozdnega dela ter nekatere predmete ubogljivosti in prinašanja. Naslednji dan naj bi jih preizkusili še pri delu na polju in v vodi. Kot je že v navadi na naših in tujih VUP, so bili psi najprej preizkušeni v predmetu prinašanje lisice čez oviro in obnašanje na stojšču. Nato smo vodnike razdelili v dve skupini: prva je opravljala delo na zajčji vlečki, pse iz druge skupine pa smo preizkusili na lisičji vlečki, nakar sta se skupini zamenjali. Nekdaj je veljalo, da sta na VUP prinašanje lisice čez oviro in lisičja vlečka pogosto pretrd oreh za marsikatero psa in tudi razlog izključitve. V zadnjih letih pa pozoren opazovalec lahko opazi, da sta se stopnja izšolanosti in delo psov pri obeh predmetih znatno izboljšala. Ker je VUP uporabnostna preizkušnja (ne tekmovanje), je treba celotno delo psov opazovati in ocenjevati z vidika lovске uporabnosti vsakega posameznega psa pri praktičnem lovu na polju, v vodi in gozdu, pred strelom in po njem. Odnos do obstrelje-

Vodniki s svojimi ptičarji pred začetkom preizkušnje

Vse foto: B. Lipar

Zanesljivo prinašanje divjadi je ena od bistvenih sestavin lovsko pravičnega lova na malo divjad.

nih lisic je marsikje porazen, zato je prav, da se vsaj vodniki lovskih psov v primeru obstrelitve zavedamo nujnosti iskanja tudi te vrste divjadi. Pri prinašanju lisice je pomembno že to, kako pes prime lisico. Če jo zgrabi v sredini trupa, jo bo lahko veliko lažje nesel tudi na večje razdalje. Na praktičnem lovu to lahko pomeni tudi več kilometrov. Ob pravilnem prijemu leži plen dobro v čeljustih psa in je uravnotežen, prijem pa ni preveč čvrst. Na tak način je zmanjšana tudi možnost poškodb mesa ali krzna. Če pes na poti nazaj k vodniku naleti na razne ovire, kot so kanali, potoki, podrti debla in podobno, jih lažje preskoči, ne da bi mu divjad (lisica) ob tem izpadla iz gobca ali ga ovirala pri odzivu in preskoku. Pes, ki npr. lisico nese ali vleče s prijemom za vrat, zadnje noge ali celo rep, pa bo imel velike težave pri prinašanju na večjih razdaljah. Ob tem bo porabil veliko moči, ob preskokih čez ovire bo izgubljal lisico, zatikala se mu bo za nizko ležeče veje in po gostem rastlinju. Pri tem se pogosto dogaja, da pes plen še pohodi, nakar ga mora ponovno dvigati s tal. Vse to je lahko za psa velik telesni napor, ob katerem porabi preveč energije. Zaradi vsega navedenega se lahko na koncu zgodi, da pes izgubi moč in voljo ter se vrne k vodniku brez plena (lisice). V nadaljevanju preizkušnje so sledili delo po krvni sledi, šarjenje in grmarjenje. Pse smo preizkusili tudi v t.i. malih gozdnih predmetih (hoja prosto ob nogi, vodljivost na jermenu in odložitve). Kot je bilo že omenjeno, je pri preizkusu šarjenja v gozdu nastal zanimiv dogodek. Nemški žimavec **Felipe von Jager Jakopčević**, vodnika **Franca Liparja**, je v goščavi naletel na velikega merjasca, s katerim se je za kratek čas celo spopadel (na srečo brez posledic). Nato ga je pes izgnal iz goščave, za kar je prejel storitveni znak »prašičar –PR«. Tudi na tej preizkušnji je prav delo po krvni sledi pri marsikaterem psu odločalo o uvrstitvi v nagradni razred. Vsak sodnikov popravek psa na sledi namreč hkrati pomeni tudi uvrstitev v nižji nagradni razred. Krvna sled je bila tudi vzrok, da ena vodnica s svojim psom ni opravila VUP, saj je njen pes na sledi odpovedal in očitno ni imel svojega dne. Načeloma je tako, da psi, ki so dobro izšolani, nimajo večjih težav na sledi. Za delo na jermenu (brez pokazanja ali oblajanja) je sled dolga le 400 metrov z dvema kljukama. Položiti jo je treba dve do pet ur prej s svežim

parkljem in 2,5 dl krvi. Za uspešno delo naj bi pes izdeloval sled počasi in z nizkim nosom ter se na sledi tudi sam popravljaj. Kar zadeva delo po krvni sledi (tako na preizkušnjah kot v praksi), je ena od nalog DLP, da se v prihodnje resneje spoprime s to tematiko. Pa ne zaradi točk in nagradnih razredov, temveč čisto s praktičnega vidika. Potencial za to delo, ki ga v sebi nosi marsikateri ptičar, ostane velikokrat neizkoriščen. Izjemni uspehi nekaterih ptičarjev pri praktičnem iskanju obstreljene divjadi (tudi pri nas) so pokazatelj, kaj vse so sposobni v praksi opraviti vsestransko uporabni lovski psi. Odgovorni v DLP in tudi vsi drugi, ki so jim pri srcu ptičarji,

Na VUP zahtevamo od psa popolno mirnost pred vidno in odletelo divjadjo ter ob strelu.

moramo vodnike spodbujati, da svoje pse čim več uporabljajo pri najrazličnejših oblikah lova. Nesporno je namreč dejstvo, da je najboljša reklama za katerokoli pasmo lovskih psov prav uspešno delo v lovišču. Na terenih, kjer smo naslednji dan pse preizkušali v poljskem delu, je bilo mogoče opaziti pomanjkanje male poljske divjadi, kar je v zadnjih letih pogost pojav. Po preizkusu iskanja na polju in prinašanja ter iskanja izgubljenega smo pse preizkusili še s pomočjo pernate divjadi, izpuščene iz umetne vzreje. Že bežen pogled po ocenjevalnih listih pokaže, da so večje razlike med psi nastale predvsem pri obnašanju pred vidno in odletelo divjadjo ter pri strelomirnosti, kjer se pri obeh predmetih zahteva popolna mirnost psa. Zaraščeni bajer v Brezini, kjer je potekalo vodno delo, je zaradi svoje obsežnosti in razmer dela od psov terjal kar največjo pripravljenost. Še posebno zahtevno je bilo šarjenje brez race oz. šarjenje v globoki vodi z bogatim kritjem, kjer se od psa zahteva, da gre na ukaz in brez nadaljnjih spodbud v vodo in tam

šari v kritju. Psa morata pri tem delu odlikovati vodoljubnost in volja, da bi našel divjad. V desetih minutah mora prešariti čim več vodne površine z bogatim kritjem. Za pse in njihove vodnike, ki so uspešno prestali vse zahteve dvodnevne preizkušnje in opravili VUP ptičarjev, je to zagotovo eden večjih uspehov v njihovem lovsko-kinološkem življenju. Preizkušnja se namreč upošteva tudi kot mojstrski izpit za psa in vodnika. Psi, ki uspešno opravijo to preizkušnjo, so zanimivi in dragoceni tako z vidika lovske uporabnosti kot tudi z vzrejnega vidika. Zahtevno dvodnevno preizkušnjo, kakršna je VUP, lahko opravijo le psi, ki imajo dovolj

Carla Marija Lord, SLRNkp-002968, (10. 4. 2010), vodnik **Dušan Jurkas**, Dobova – 302 točk, I. b n. r. – R. CACT - SLO, – nemški žimavec **Felipe Von Jager Jakopčević**, SLRNŽ-001810, (9. 5. 2014), vodnik **Franco Lipar**, Blatno – 314 točk, II. a n. r. (najboljši v poljskem delu), – nemški kratkodlaki ptičar **Ben Sebeborci**, SLRNkp-003146, (10. 5. 2014), vodnica **Lidija Šmigoc**, Bukovci – 298 točk, II. b n. r., – nemška žimavka **Ajsa Vom Gsht**, SLRNŽ-001820, položena 22. 2. 2015, vodnik **Aljoša Šoba**, Dolenja vas pri Artičah – 297 točk, II. c n. r., – kratkodlaka madžarska vižla **Gyurkovari Becses**, SLRMVb-000115, (20. 5. 2012), vodnica **Petra Dežman**, Radovljica – 295 točk, II. d n. r., – nemška kratkodlaka ptičarka **Beca Marovška**, SLRNkp-002893, (11. 12. 2008), vodnica **Nataša Gederer**, Ljubljana – 307 točk, III. a n. r. (najboljša v vodnem delu), – nemški žimavec **As Vom Gsht**, SLRNŽ-001812, (22. 2. 2015), vodnica **Vilma Alina Šoba**, Pečovje – 261 točk, III. b n. r.

Vsem še enkrat iskrene čestitke. Prednosti, ki jih želijo nekateri v naših logih vsiliti lovski kinologiji, so pogosto v nasprotju s tem, kar počnejo v matičnih pasemskih organizacijah tistih pasem ptičarjev, ki so pri nas najpogostejše. Pri njih je namreč prva skrb namenjena zdravstvenemu stanju psov in s tem povezanimi telesnimi napakami in boleznimi (različne displazije, napake zobovja, oči, epilepsija itn.). Na drugem mestu je značaj psov in vse slabosti ter nepravilnosti, ki se ob tem pojavljajo (strelaplachost, strah, nezaupljivost, popadljivost, agresivnost, obnašanje do drugih psov itn.). Na tretjem mestu sle-

trden in uravnovešen značaj! Ne nazadnje se morajo z njimi ukvarjati vodniki, ki so sposobni takšne pse tudi pravilno izšolati in voditi. Na VUP ptičarjev 2016 so psi dosegli naslednje rezultate:

– nemški žimavec **Quirl vom Hofmark**, SLRNŽ-001811, (4. 12. 2013), vodnik **Igor Jež**, Idrija – 305 točk, I. a n. r. – CACT-SLO (najboljši v gozdnem delu), – nemška kratkodlaka ptičarka

Čeprav je VUP ptičarjev uporabnostna preizkušnja in ne tekmovanje, je nastala spominska fotografija treh psov z najvišjim številom doseženih točk.

dijo prirojene delovne zasnove in ostrina. Njim po pomembnosti sledijo telesna zgradba, dlaka, telesna višina in podobno. Čisto na koncu (če to seveda sploh koga zanima) je videz psa oz. njegova »lepota«, ki pa v nasprotju s prej navedenimi lastnostmi nima nobene vzrejne ali delovne vrednosti oz. ne vpliva na značaj psa. Prav na področju preizkušanja značaja lovske psov se v zadnjih letih dogajajo korenite spremembe. Ker tudi matične ptičarske organizacije sledijo tem trendom, bo moralo DLP razmisliti, kakšen način preizkušanja bi bil za naše razmere najustreznejši. Kot vse kaže, »avstrijski model« v matičnih organizacijah ne bo prevzet v celoti, saj naj bi bil po mnenju nekaterih preveč odvisen od številčnosti divjadi v loviščih in stopnje izšolanosti psa.

Slavnostni zaključek prireditve je bil pred lovsko kočjo LD Brežice, kjer so vodniki poleg pokalov prejeli tudi znak **vodnik**. S tem znakom, ki je replika predvojnega znaka, in vpisom v Knjigo šolanih psov ptičarjev so se psi in njihovi vodniki zapisali v zgodovino slovenske ptičarske kinologije. Ob koncu velja prisrčna zahvala vsem, ki so kakorkoli prispevali k še eni uspešni preizkušnji ptičarjev. Pomen VUP v mnogočem presega ozke slovenske okvirje in interese ter nas v tem pogledu povezuje s širšim srednjeevropskim prostorom. Le-ta je bil za DLP doslej v zgodovini vedno vir povezovanja in nadaljnega razvoja.

Saša Volarič

Uporabnostna preizkušnja psov po krvnem sledu

V organizaciji **Lovskega kinološkega društva (LKD) Zasavje** in **Lovske družine Laze**, ki je velikodušno prepustila lovišče za **uporabnostno preizkušnjo (UP) po krvnem sledu** za vse pasme lovske psov, je bila le-ta prvo soboto v lanskem oktobru.

Na načrtovani prireditvi nas je vreme oba dneva razveseljevalo z visokimi temperaturami brez dežja in s prijetnim jesenskim soncem. Tridesetega septembra popoldne smo se zbrali pred lepo urejenim lovskim domom LD Laze, kjer so nas pričakali člani organizacijskega odbora gostiteljske LD s predsednikom **Ivanom Malešičem**. Ker so jesenski popoldnevi kratki, smo se hitro odpravili na teren, kjer sva kinološka sodnika ob terenski pomoči domačih lovcev

Foto: I. Malešič

Tekmovalci na UP psov po krvni sledi (1. 10. 2016) v lovišču LD Laze.

položila umetne sledi. Poiskali smo primeren predel lovišča, (travnike z manjšimi gozdiči), kjer je bilo mnogo zapeljevalnih sledi, predvsem srnjadi in divjih prašičev. V razpisnem roku se je na preizkušnjo prijavilo šest vodnikov s svojimi štirinožnimi pomagači. Za pravilno polaganje sledi in ocenjevanje UP po krvnem sledu sva poskrbela kinološka sodnika **Milan Udovč** in **Jani Krivec**, vse skupaj pa je spremljal predsednik strokovnega sveta LKD Zasavje **Franci Očepek**. Po položitvi sledi nas je domači lovec **Bogo Hleblj** povabil v svojo prečudovito lovsko sobo, kjer smo lahko občudovali vzorno urejene lovske trofeje in srebrali domači čaj, ki ga je pripravila njegova žena.

Naslednje jutro, 1. 10. 2016, smo se zopet zbrali pred lovskim domom LD Laze. Vodniki s psi, z vso obvezno lovsko opremo, so najprej prisluhnili pozdravnemu nagovoru Ivana Malešiča, predstavnika LKD, nato pa strokovni razlagi o poteku uporabnostne preizkušnje predsednika sodniškega zbora, kinološkega sodnika Milana Udovča. Na preizkušnji so bili v rokah vodnikov nemški lovski terier, dva resasta jazbečarja, brandel brak, bavarski barvar in nemški ptičar - žimavec. Po žrebu umetnih sledi, ki ga je opravil vodja prireditve **Gašper Pustovrh**, smo se s psi odpravili na teren k izdelovanju položenih sledi. Na določenem mestu smo (po pravilniku) opravili tudi preizkus strelomirnosti in odložitve ter splošno vodljivost lovske psov.

Po kasneje opravljenem delu na sledi, obnašanju ob najdeni divjadi in ugotavljanju značaja psa sva kinološka sodnika, glede na uspeh na preizkušnji, predstavila vrstni red opravljene preizkušnje. UP po krvni sledi je opravilo pet psov, za enega pa so bile zapeljevalne sledi preveč vabljive. Preizkušnjo so opravili po naslednjem vrstnem redu: re-

sasti jazbečar vodnika **Tomaža Trotovska**, 114, II. n. r.; nemški žimavec **Martela Zupana**, 112, II. n. r.; pritlikavi resasti jazbečar **Mirana Kačiča**, 110, II. n. r.; bavarski barvar **Andreja Pečka**, 94, II. n. r. in lovski terier **Alena Glavača**, 68, III n. r. Brandel brak **Saša Pula** preizkušnje ni opravil.

Prvi trije uvrščeni so prejeli pokale v trajno last. Lovsko-kinološko prireditev smo končali ob okusni malici in zaključnem pozdravu predsednika LD Laze z željo, da bi bili vodniki in psi uspešni pri opravljanju svojega poslanstva v naših loviščih.

Jani Krivec

Občni zbor društva ljubiteljev ptičarjev (DLP)

V petek, 17. marca 2017, je imelo DLP v prostorih lovskega doma LD Markovci letni občni zbor, ki se ga je udeležilo veliko članov. Odprl ga je predsednik **Vilko Turk**, ki je vsem prisotnim izrekel veselo dobrodošlico. Kot gost je občnemu zboru za-

želel prijetno počutje v njihovem lovskem domu tudi starešina LD gostiteljice **Slavko Kukovec**. Po izvolitvi organov občnega zbora so sledila poročila vseh funkcionarjev društva in poročilo vzrejne komisije za ptičarje za minulo leto, katere predsednik je **Vojko Pirher**. Iz poročil smo izvedeli, da je društvo poleg svojega rednega poslovnega dela organiziralo šest kinoloških prireditev. Poudariti je treba, da društvo, skupaj z vzrejno komisijo, vse leto opravlja tudi vlogo strokovnega servisa za vse vodnike, ki potrebujejo kakršno koli pomoč. Iz razprave je bilo mogoče razbrati, da je v društvu dovolj ljudi, ki zelo dobro poznajo ptičarsko kinologijo strokovno in tudi praktično. Predsednik se je v svojem poročilu zahvalil tudi KZ Slovenije, LZ Slovenije in vsem sponzorjem za finančne prispevke, s pomočjo katerih so bile dobro organizirane vse načrtovane prireditve. V razpravi je bilo tudi slišati, da je na nekaterih območjih v Sloveniji v lovske rokah zelo malo psov ptičarjev, čeprav so tam nižinska lovišča z malo divjadjo. Prisotni so se seznanili z zaskrbljujočo ugotovitvijo, da je iz leta v leto manj legal psov ptičarjev kljub vsestranski lovski uporabnosti psov iz te skupine. Zato si je društvo zadalo nalogo za večjo promocijo te pasemske skupine, podobno kot so jo imeli ustanovitelji tega društva že leta 1921.

Zdaj DLP šteje 130 aktivnih članov, želja pa je, da bi se v naslednjih letih članstvo ustrezno povečalo. Zdajšnji člani so menili, da je delo, ki ga je društvo opravilo doslej, na visoki ravni, kar naj bi povečalo zanimanje vodnikov ptičarjev, da bi se vključili v društvo še v večjem številu. Razprava je pokazala, da za opravljeno delo v minulem obdobju

Foto: V. Turk

Predsednik DLP Vilko Turk je izročil zaslužen plaketo DLP dolgoletnemu članu in kinološkemu sodniku Miroslavu Baumanu.

ju največjo zahvalo in priznanje zaslužita več kot prizadevna tajnica **Lidija Šmigoc** in predsednik **Vilko Turk**. Na ramenih obeh gotovo leži največje breme uspešnega vodenja društva. Lahko si samo želimo, da bosta s takšno zagnanostjo tudi v prihodnje opravljala svoji zahtevni nalogi.

Ob tem dogodku so slavnostno podelili odlikovanja KZS in plakete DLP zaslužnim članom za uspešno delo na področju lovske kinologije. Zahvale in priznanja so prejele tudi LD/LPN, v katerih društvo najpogosteje organizira svoje prireditve.

Miroslav Bauman

Predvidena legla lovskih psov

Nemški lovski terier (SLRLt):

O: tuj plemenjak,
m: 5/I, 1. 5. 2017,
Andrej Božič,
Velika vas 23/a,
8273 Leskovec pri Krškem.

Kratkodlaki istrski gonič (SLRGik):

O: 5/I, m: 5/I, 7. 4. 2017,
Alojz Mijatović,
Davča 6, 4228 Železniki.
O: 5/I, m: 4/I, 10. 5. 2017,
Aleš Vranešič,
Tribuče 4/c, 8340 Črnomelj.

Posavski gonič (SLRGp):

O: 4/I, m: 5/I, 5. 5. 2017, Štefan Lah, Glina 8, 1385 Nova vas.

Brak-jazbečar (SLRBj):

O: 4/I, m: 5/I, 15. 4. 2017,
Anton Komidar,
Krvavčji Vrh 27, 8333 Semič.
O: tuj plemenjak,
m: 5/I, 30. 4. 2017,
Ivan Kolar,
Kovača vas 140,
2310 Slovenska Bistrica.
O: 5/I, m: 4/I, 1. 5. 2017,
Boštjan Golob,
Samostanska 13,
2360 Radlje ob Dravi.
O: 5/I, m: 5/I, 11. 5. 2017,
Darko Miklič,
Paradišče 8, 1293 Šmarje - Sap.
O: 5/I, m: 5/I, 17. 5. 2017,
Tomaž Zajc,
Pod smrekjo 2, 8340 Črnomelj.

Beagle (SLRBg):

O: 4/I, m: 4/I, 22. 3. 2017,
Martin Gabec,
Soteska c. 54,
3250 Rogaška Slatina.

Bavarski barvar (SLRBb):

O: tuj plemenjak,
m: 5/II, 1. 4. 2017,
Beno Črešnik,
Sv. Primož na Pohorju 78,
2367 Vuzenica.

Brandl brak (SLRBb):

O: 4/I, m: 4/I, 29. 3. 2017,
Boštjan Ječič,
Šmarje 48/b, 5295 Branik.
O: 4/I, m: 5/I, 8. 5. 2017,
Stanko Komelj,
Kočevske Poljane 3/a,
8350 Dolenjske Toplice.
O: 4/I, m: 5/II, 11. 5. 2017,
Jurij Senekovič,
Mozelj 2/b, 1330 Kočevje.

Nemški kratkodlaki ptičar (SLRNkp):

O: tuj plemenjak,
m: 5/JZP, 25. 4. 2017,
Matej in Branka Lah,
Malo Hudo 27,
1295 Ivančna gorica.

Nemški ostrodlaki ptičar - žimavec (SLRNž):

O: 5/JZP, m: 5/JZP, 2. 4. 2017,
Vilma Alina Šoba,
Pečovje 28, 3220 Štore.

Madžarska vižla (SLRMvk):

O: 5/JZP, m: 5/JZP, 23. 4. 2017,
Luka Pečlin,
Gmajnica 58, 1218 Komenda.

Labradorski prinašalec (SLRLR):

O: 5/LPP, m: 5/LPR, 10. 3. 2017,
Jare Zorko,
Obmejna cesta 45, 5290 Vrtojba.
O: 4/VPR, m: 4/VPR, 12. 3. 2017,
Majda Plevnik,
Sp. Libna 9/a, 8270 Krško.
O: tuj plemenjak,
m: 5/LPR, 15. 4. 2017,
Dean Nemec,
Zapučke 4, Vrtojba,
5290 Šempeter pri Gorici.

Gladkodlaki prinašalec (SLRfCR):

O: 4/PNZ, m: 4/VPR, 12. 4. 2017,
Miha in Mateja Lomšek,
Vinski Vrh 20,
3240 Šmarje pri Jelšah.

Angleški koker španjel (SLRKš):

O: tuji plemenjak,
m: 5/III, 22. 4. 2017,
Slavica Skalar,
Oljčna pot 17, 6280 Ankarani.

Angleški špringer španjel (SLRšš):

O: 5/I, m: 4/I, 12. 5. 2017,
Matjaž Kuhar,
Malence 5/b,
8311 Kostanjevica na Krki.

Nemški prepeličar (SLRPr):

O: 5/I, m: 5/I, 20. 3. 2017,
Jože Harastija,
Sv. Ožbolt 4/a,
4220 Škofja Loka.
O: 5/I, m: 4/II, 20. 3. 2017,
Martin Zorko,
Podsreda 44, 3257 Podsreda.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovsko optika

Ugodno prodam bogato gravirano boroveljsko **bokarico** (izdelek Sodija), kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Vega, 4 x 32 (križ 1A), in menjalnimi cevmi 16/16. Tel.: 031/358-178. J.Č.

Prodajmo lepo ohranjeno **repetirno risanico** Sava Kranj, kal. 8 x 57 IS; **šibrenico** – petelinko, kal. 16 – 16, sistema Lefauchaux, ter 100 novih **tulcev**, kal. 6 BR Norma. Tel.: 040/740-685.

Prodajmo repetirno risanico CZ, mod. 70, kal. .22-250 Rem. (cena 400 €) in zračno puško. Tel.: 031/251-230.

Ugodno prodajmo lepo ohranjen **dvogled** Carl Zeiss Victory 8 x 56 B T* P*. Tel.: 041/792-521.

Prodajmo šibrenico, kal. 20/20 Adam; **risanice**, nove, Ruger, kal. .375, z optiko, 6,5 x 75, nadstandardna Winchester, kal. .30-30, nova, pozlačena s 24-karatnim zlatom, izdelana spominjsko. Cene po dogovoru. Tel.: 041/342-177.

Prodajmo praktično neuporabljen **revolver** Taurus inox (nerjaven), kal. .357 Mag., s 6-colsko cevjo. Zraven priložim tudi tok za nošenje pod pazduho. Cena 450 €, okolica Postojne. Tel.: 041/333-249.

Prodajmo risanico – prelamačo Sabati, kal. .30-06 Spr., z daljnogledom Burris, 3 x 12 x 56, osvetljena pika, kot nova, in repetirno **risanico** Kranj, kal. 6,5 x 57, z daljnogledom Habicht 8 x 56, gravirana in dobro ohranjena. Tel.: 031/406-086.

Prodajmo boroveljsko bok **tricevko**, 16/22 Mag./ 7 x 65 R, s st. daljnogledom Kahles 4 x 32; je izredno lahka in natančna. Puška je izdelana po naročilu (izdelek Koschata). Tel.: 041/892-834.

Prodajmo trap puško Winchester Select Energy s pripadajočim kovčkom in menjalnimi zadrkami. Puška je stara 6 let in je zelo lepo

ohranjena. Cena 1.400 €. Tel.: 040/810-277.

Prodajmo bokarico ZH 124, kal. 16/7x57 R, s str. daljnogledom Buschnell 3-9x40; **tricevko** Bartels-Suhl, kal. 16-16/9,3x72 R; bok **šibrenico** Merkel Suhl, kal. 12/12, z ejektorji. Tel.: 041/791-982.

Iz zbirke prodajmo puške, pištole in revolverje. Tel.: 041/500-200.

Ugodno prodajmo revolver Arminius HW, kal. .357 Mag. Tel.: 031/791-444.

Prodajmo repetirno risanico Titan 6, kal. .308 Win., staro dve leti, in **strelni daljnogled** Hawke, 2,5-10 x 50 IR. Tel.: 031/791-444.

Prodajmo repetirno risanico CZ, kal. .30-06 Spr., s str. daljnogledom Zrak - Sarajevo 6 x 42; **šibrenico** Mossberg 835 ULTIMAG, kal. 12 in **šibrenico** Toz 34EP, kal. 12/12. Tel.: 041/674-003.

Prodajmo malo uporabljano **češko kombinirko** Brno, kal. 12/7 x 57 R, s str. daljnogledom Norconia. Tel.: 031/254-652.

Lovski psi

Prodajmo mladiče **resaste jazbečarje**, odličnih staršev. Odaja v začetku maja. Tel.: 051/652-682.

Prodajmo kratkodlake jazbečarje, leglo 2. 3. 2017, črne barve z rjavimi ožigi, zelo delovnih staršev. Tel.: 041/621-420.

V začetku maja pričakujem leglo nemških lovskih terierjev. Mati: Feni Ježeva, o: Naš Max. Tel.: 031/699-809, Andrej.

Prodajmo posavskega goniča, starega dve leti (odličen pri gonji) in **nemško lovsko terierko**, staro 10 mesecev. Tel.: 031/874-722.

Prodajmo nemško ptičarko – žimavko, staro štiri mesece, odličnih staršev. Tel.: 051/331-503, Novo mesto.

Narisal: M. Samar

Drugo

Broške, gumbi, prstani iz jelenjega rogovja – izdelki umetnostne obrti. Franc Barbič, Verje 53, Medvode. Tel.: (01) 362-12-30; 031/770-675.

Izdelam vam pasti – lovke

iz nerjavne kovine za odlov živih živali, velikosti: 30 x 30, 30 x 30, 35 x 35 cm; dolžine: 50, 60, 70, 80, 100 in 120 cm. V teh pasteh žival ostane nepoškodovana. WWW.RAJGELJ.SI Tel.: 041/642-184.

Izdelam vam pasti za lov polhov (več vrst), krmilnice in

valilnice za ptice duplarice (več vrst) ter netopirnice. Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodajam starejše muflone in navadnega jelena – dvajseteraka. Cena ugodna! Tel.: 051/666-916.

Prodajam valilna jajca fazanov, jerebic in rac ter mlade fazane in race. Tel.: 041/717-464.

Prodajam novo, trenutno eno izmed najboljših in naprednih lovske kamer. Nevidna IR-bliskavica, MMS- in GPRS-funkciji, 12-MP-fotoapar, odporna proti vsem vremenskim vplivom. V maskirni barvi in čvrste zgradbe. Takojšnje obvestilo s fotografijo na vaš mobilni telefon ali računalnik. Dveletno jamstvo in slovenska navodila! Tel.: 041/353-319.

Prodajam novo elektronsko ovratnico za šolanje psa. Domet od 250 do 1600 metrov. Ugodno in s triletnim jamstvom. Tel.: 041/353-319.

Prodajam nov IR-laser z montažo za nočno optiko. Neviden za divjad in z dometom 400 metrov. Tel.: 041/406-471.

Prodajam kakovostno navadno jelenjad iz obore za nadaljnjo rejo. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

Prodajam nove trofeje (sulec, 110 cm, in ščuka, 100 cm), delo vrhunškega preparatorja. Tel.: 051/350-931.

MAJ					
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)	vzide	zaide
1. Po	10:20	0:43	5:49	20:10	4:35
2. To	11:24	1:34	5:47	20:12	4:33
3. Sr	12:31	2:19	5:46	20:13	4:31
4. Če	13:37	2:56	5:44	20:14	4:29
5. Pe	14:43	3:28	5:43	20:15	4:27
6. So	15:46	3:57	5:41	20:17	4:25
7. Ne	16:49	4:24	5:40	20:18	4:23
8. Po	17:50	4:51	5:38	20:19	4:22
9. To	18:51	5:17	5:37	20:21	4:20
10. Sr	19:51	5:45	5:36	20:22	4:18
11. Če	20:50	6:15	5:34	20:23	4:16
12. Pe	21:46	6:49	5:33	20:24	4:15
13. So	22:40	7:26	5:32	20:26	4:13
14. Ne	23:30	8:09	5:31	20:27	4:11
15. Po	-----	8:57	5:29	20:28	4:10
16. To	0:16	9:49	5:28	20:29	4:08
17. Sr	0:57	10:46	5:27	20:30	4:07
18. Če	1:33	11:46	5:26	20:31	4:05
19. Pe	2:07	12:51	5:25	20:33	4:03
20. So	2:39	13:57	5:24	20:34	4:02
21. Ne	3:09	15:06	5:23	20:35	4:01
22. Po	3:39	16:19	5:22	20:36	3:59
23. To	4:11	17:33	5:21	20:37	3:58
24. Sr	4:45	18:50	5:20	20:38	3:56
25. Če	5:24	20:07	5:19	20:39	3:55
26. Pe	6:10	21:20	5:18	20:40	3:54
27. So	7:02	22:28	5:18	20:41	3:53
28. Ne	8:03	23:26	5:17	20:42	3:52
29. Po	9:08	-----	5:16	20:43	3:50
30. To	10:17	0:16	5:16	20:44	3:49
31. Sr	11:26	0:57	5:15	20:45	3:48

Prodajam fotoaparat Beljoca, star 85 let. Tel.: 041/849-184.

Prodajam srnjačja rogovja (trofeje) in **odpadle veje** jelenjega in srnjačjega rogovja. Tel.: 041/849-184.

Prodajam avtomobil Toyota RAV4, letnik 2009, prevoženih 140.000 km, kupljen v Sloveniji. Tel.: 041/342-177.

 Lovska zveza Slovenije

Ponovni javni poziv – Lovska kultura 2017:
dodelitev pomoči programom in projektom skupin ter posameznikov, delujočih na področju lovske kulture

Komisija LZS za lovsko kulturo in odnose z javnostjo je na spletni strani www.lovska-zveza.si objavila ponovni javni poziv Lovska kultura 2017 za dodelitev pomoči programom in projektom skupin ter posameznikov, delujočih na področju lovske kulture, ker ob prvem razpisu sredstva niso bila dodeljena v celoti.

Pomoč je namenjena organizaciji kulturnih dogodkov (jubilejni koncerti, predstave, razstave, projekcije in druge javne kulturne prireditve), ki jih pripravlja in izvaja kulturna skupina ali posameznik na nepridobiten način in so v interesu lovske organizacije, ter za izvajanje skupnih programov kulturnih skupin na regionalni ravni.

Celotna vsebina javnega poziva z obrazci za prijavo in merili za dodeljevanje pomoči je dostopna na spletni strani www.lovska-zveza.si (pod rubriko *Obvestila*) in na sedežu Lovske zveze Slovenije, Župančičeva 9, Ljubljana (vsak delovni dan od 9. do 12. ure). Vse dodatne informacije lahko dobite po telefonu 01/24 10 916.

Rok za prijavo na ponovni javni poziv je 10. junij 2017.

**OBČINA JEZERSKO, LD JEZERSKO,
ZLD GORENJSKE in LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE**
vabijo na

**LOVSKO SMUČARSKO TEKMOVANJE –
23. Poletni lovski veleslalom, za pokal jezerskega kristalnega gamsa.**

Tekmovanje pod severnimi ostenji Grintovcev (na Skutinem ledeniku) bo v nedeljo, **4. junija 2017**, z začetkom ob 10. uri na Skutinem ledeniku.

Predhodne pisne prijave članov LD pošljite na naslov: LD JEZERSKO, Pod Turni 150 A, 4206 Zg. Jezersko ali na e-naslov: jure.markic@siol.net.

Informacije: Jure Markič (vodja tekmovanja); tel.: 041/731-021.

Progo bo varno in primerno za vse tekmovalce postavil domačin **Davo Karničar**, lovec, lovski čuvaj in svetovno znani smučar z Everesta.

Lovci (moški) bodo razvrščeni v starostne tekmovalne skupine, **ženske** (lovke) pa bodo tekmoval v enotni skupini. Najmlajši in najstarejši tekmovalci(ka) bosta prejela posebno priznanje.

Startnina znaša 20 evrov in vključuje: pripravo tekmovanja, diplome za vse udeležence tekmovanja, medalje, pokale, prevoz smučarske opreme s tovorno žičnico, napitek z jedajo in zavarovanje. Startnino je treba nakazati že pred tekmovanjem na TRR LD Jezersko št.: SI56 07000 0000 530 971, s pripisom »za LVSL«.

NOVOST: za najmlajše bodoče lovce (v spremstvu staršev ali za to zadolžene starejše osebe) bo pripravljen **smučarski spust po Skutinem ledeniku**. Vsak udeleženeec bo dobil pisno potrdilo o udeležbi – diplomu. **Startnine za mlade ni.**

V primeru slabega vremena si organizator pridržuje pravico do odpovedi prireditve oziroma prestavitve tekmovanja na poznejši termin.

Za varnost na tekmovanju bo skrbelo **GRS društvo Jezersko**.

Kranjska koča bo odprta in prednostno namenjena udeležencem in organizatorjem tekmovanja že v soboto, 3. junija 2017. Pripravljajo kulturno-zabavni lovski večer.

Lovci - smučarji, vabljeni!

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV vabi na

SPECIALNO RAZSTAVO VII FCI PASEMSKE SKUPINE (CAC-SLO)

Dne 27. maja 2017 v LD Boris Kidrič, Zgornja Hajdina 1036, 2288 Hajdina

PROGRAM RAZSTAVE:
09.00-10.00 dohod psov
10.00-10.15. otvoritev razstave
10.15-13.00 ocenjevanje psov
13.30-15.00 best in show program

Specialno razstavo VII FCI skupine sodita sodnika:
Jože ŠTEBRIH (slo) nemške kratkodlake pičarje in nemške žimavce
Vladimir KOBAL (slo) ostale pasne

Informacije dobite pri Lidiji Šmigoc na telefonski številki 031 616 283 oz. elektronskem naslovu siviljstvo.smgoc@gmail.com. Prijavnice najdete na spletni strani DLB, www.dlpslo.si. Zadnji rok prijave je 10. maj 2017.

Trgovina LOVEC Grosuplje
www.trgovina-lovec.si
041 682 642 • 041 760 634

Najnaprednejša kamera vseh časov!

- dvosmerna komunikacija (pošlje sliko na zahtevo)
- SIM-kartica v kompletu (nič več težav pri izbiri operaterja)
- SLOVENSKI meni
- 2 leti garancije!

EKSKLUZIVNO SAMO PRI NAS:
Vsi ste spraševali po njih, **FRANCOŠKE PODKALIBRSKE IDEALKE SAUVESTRE:**

DDUPLEKS - EKSPANZIJSKE IDEALKE HEXOLIT in DUPO

279,95 €
349,95 €

5-dnevni safari in odstrel bivola za 7.500 € v Južni Afriki.

Južna Afrika: 11-dnevni safari ob 6 dneh lova, odstrelom 6 vrst divjadi, vsemi prevozi, tudi letalskim iz Ljubljane, za 3.890 €. Termin: 5.–15. 10. Ugodnost za zgodnje prijave: brezplačen odstrel trofejnega gnuja!

Sable antilopa: odstrel že za 3.500 € na našem afriškem safariju.

Lov na sibirskega srnjaka v prsku (Kurgan, Rusija); 6 dni lova in odstrel srnjaka za 2.970 € v terminu 8.–16. 9. 2017. Dodatna možnost: lov na losa v roku s plačilom 2.500 € po odstrelu.

10-dnevni lov s čolnom na losa na Aljaski (povprečen razpon lopat je 160 cm) za 22.000 USD, kombinacija z odstrelom grizlija 29.000 USD.

Kanada: 5 dni lova in odstrel dveh belorepih jelenov za 3.890 €.

Kozorog v Kirgiziji: 5 dni lova, odstrel enega kozoroga ne glede na trofejno vrednost, za ceno 4.980 €.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

Trgovina **LOVEC** Grosuplje
www.trgovina-lovec.si

NAJVEČJA IZBIRA TRAP STRELIVA V SLOVENIJI

HULL CARTRIDGE

Clever
HIGH QUALITY AMMUNITION
MADE IN ITALY

Glinasti golobi vseh barv in dimenzij

Možna tudi dostava!

Partizanska cesta 16, 1290 Grosuplje
041 662 642 • 041 760 654

DOG TRACE

ELEKTRONSKE
ovratnice za učenje psa
ovratnice proti lajanju
nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
DOSTOPNE CENE
EVROPSKI IZDELEK
3 LETA GARANCIJE

akcija
-20%

www.dogtrace.si
e-mail: info@dogtrace.si

KROJASTVO

Slavostne
lovske kroje,
srajce (tudi
z dolgimi roka-
vi), telovnike,
plašče
hubertus
in pelerine
izdelujemo
po meri.

ROŽMAN

Branko Rožman, s.p.
Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808

Povsem vodotesen **LOVSKI DALJNOGLED**
Dobra vidljivost v mraku
Polnjen z nitrogenom
Gumirano ohišje
10-letno jamstvo
Ugodna cena: 198,00 €

SANJU 8x42 WPR

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

STRELNI DALJNOGLEDI BSA

BSA 1,5 - 6 X 42 IR
174,00 €

BSA 2,5 - 10 X 50 IR
185,00 €

BSA 3 - 12 X 56 IR
196,00 €

BSA 1 - 4 X 24 IR
širokokoten
174,00 €

Dobra vidljivost v mraku, na odsun stabilen nemški 4 A križ z nastavljivo osvetlitvijo pike, široko vidno polje, vodotesen, polnjen z dušikom, premer cevi 30 mm, izredno ugodna cena so osnovne značilnosti teh na ameriškem trgu zelo popularnih strelnih daljnogledov.

Informacije in naročila: BELUGA d.o.o., tel. 01 25 10 880 ali 041 72 60 11, info@beluga.si, www.beluga.si

ČEVLJI VANCOUVER DIEMME

Vibram SympaTex

- 100% VODOTESNOST
- 100% ODPORNOST PROTI VETRU
- MEMBRANA Z VODNIM STOLPCEM
- OPTIMALNO DIHANJE
- IZJEMNA VZDRŽLJIVOST
- ZUNANJI MATERIAL: NABUK USNJE
- DVOJNA NOTRANJA PODLOGA
- VIBRAM PODPLAT IZ GUME
- SPODNJA OBROBA IZ GUME

www.medo-sport.si

MEDO sport
TRGOVINA ZA LOV, RIŠOLOV IN REKREACIJO

MEDOSPORT GROSUPLJE, Cesta Toneta Kralja 2, 1290 GROSUPLJE, tel. 01/787 37 00, fax: 01/787 37 02
e-mail: medosport@bros.si

MEDOSPORT ČRNOMELI, Ulica na Utrdbah 24, 8340 ČRNOMELI, tel.: 07/306 24 70 e-mail: medosport@bros.si

Lovec
LOV • RIBOLOV • PROSTI ČAS **Koptex**

Trgovine na 6 lokacijah po Sloveniji

Več kot 25 let izkušenj

Velika izbira
lovskega tekstila

Velika izbira
pokalov
in medalj!
GRAVIRANJE
GRATIS!

Uradni zastopniki za:

NOVO !!!

Sabatti SAPHIRE Na voljo v JUNIJU!

1.134,00 €

Možnost menjave cevi različnih kalibrov!

BERETTA
Cena: 730,00 €

Trgovina Lovec
Tržaška cesta 65
2000 Maribor
Tel.: (02) 252 47 44

Pozor! V Mariboru smo
se preselili na novo lokacijo!

info@koptex.com
www.koptex.com

PE Murska Sobota
Tel.: (02) 515 17 28

PE Nova Gorica
Tel.: (05) 330 86 60

PE Kranj
Tel.: (04) 204 24 37

PE Koper
Tel.: (05) 639 10 28

PE Ljubljana
Tel.: (01) 585 17 99

Prodaja vrhunskih izdelkov

- Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta ...
- Puške: Merkel, Haenel, Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, CZ, Heym ...
- Strelivo: RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier & Bellot, Rottweil, Sax, LFB ...
- Oplačila: Chevalier, Pinewood, X Jagd, Jagdhund

Opravljam vsa puškarska dela

Puškarnstvo Špendal d.o.o.

Gramozna pot 9
1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307
email: puskarstvo@siol.net
www.guns-spendal.si

STYR MANNLICHER, Sako, Sabatti, Beretta, YILDIZ, ALFA, RUGER

TRAP SPZ M
brez ejektorjev
12/76

YILDIZ
SILAH SANAYI
CENA: 659,00 €

HLAČE 21118
87,00
NOVA CENA: 74,63 €

JAKNA 91132
434,90
NOVA CENA: 306,16 €

KAPA IZ FLISA Z NAUŠNIKI
15,00 €
NOVA CENA: 9,75 €

PEČKA ZA NA PREŽO
86,42 €
NOVA CENA: 77,78 €

MATERIAL:
ZELO MEHK NESLUŠEN IZ MIKROVLAKEN
- VODOODPORN IN ZRAČEN

MEDO sport
TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO
www.medo-sport.si

MEDO SPORT GROSUPLJE, Cesta Toneta Kralja 2, 1290 GROSUPLJE, tel: 01/787 37 00, fax: 01/787 37 02
e-mail: medosport@bri.si

MEDO SPORT ČRNOMELJ, Ulica na Utrduh 24, 8340 ČRNOMELJ, tel.: 07/306 24 70 e-mail: medosport@bri.si

TEHNO OPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
Brdova ulica 13,
1231 Ljubljana-Crnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

NIKON Prostaff5 8x42
Akcijska cena: 199,00 €

NIKON Prostaff 3-9x40 NP
Akcijska cena: 190,00 €
Cene veljajo do razprodaje zaloge

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

SlovArMS

Lovska trgovina SlovArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00

Tel.: 05 620 2208, 041 403 656 Sobota: 09:00 - 13:00

E-naslov: info@slovarms.si

CZ 455 Jaguar, .22 LR
CENA: 536,80 €

CZ 512, .22 LR
CENA: 524,60 €

OB NAKUPU PUŠKE IN OPTIKE IZ ZALOGE VAM NUDIMO 8% POPUST!

Brno COMBO, .308 Win.
CENA: 1.464,00 €

* Slike so simbolične.

ANCELJ d.o.o.

Lebanova ulica 3
8000 Novo mesto
tel: ++386 (0)7 / 33 21 081
faks: ++386 (0)7 / 33 23 879
Delovni čas: pon - pet: 8.30 - 12.00, 13.00 - 16.00

www.ancelj.si

Poiščite nas na facebooku!

zastopstva in distribucija: - Browning - Winchester - MAK

- Česka zbrojovka - Docter - Meopta

- Niggeloh - Sellier & Bellor

- Swarovski Optik - Steyr Mannlicher

- Alfa Proj - Norica - Mauser - Huglu